

Täysistunto

Keskiviikko 2.2.2022 klo 15.03—18.42

Täysistunto alkoi klo 15.03. Täysistunto päättyi klo 18.42.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (15.03—15.58), toinen varapuhemies Juho Eerola (15.58—17.37) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.37—18.42).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 82-84/2021 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 231/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri on sairauslomalla, ja tuli toiveita, että ministeri olisi esittelemässä esityksen.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, vuosilomalain 7 §:n ja merimiesten vuosilomalain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 242/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu. Ministeri Sarkkinen.

Keskustelu

15.04 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitys on laadittu kiireellisesti turvaamaan sellaisten henkilöiden toimeentuloa, joita ei ole määrätty tartuntatautilain mukaiseen eristykseen mutta jotka jäävät pois ansiotyöstään covid-19-tartunnan vuoksi.

Vain virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi määrätä vakavan tartuntataudin saaneen henkilön karanteeniin tai eristettäväksi. Karanteeni- tai eristyspäätös puolestaan on ollut edellytys tartuntapäivärahan saamiselle.

Tartuntamäärien ja altistusten määrien ollessa suuria haasteeksi on noussut, että kaikkia tartunnan saaneita tai altistuneita ei käytännössä pystytä viiveettä määräämään karanteeniin tai eristettäväksi tai määräystä ei enää kaikilla alueilla nähdä tarkoituksenmukaisena. Tämä on johtanut siihen, etteivät kaikki sairastuneet ole enää voineet käytännössä saada tartuntatautipäivärahaa.

Esityksellä joustavoitetaan määräaikaaisesti tartuntatautipäivärahan saamisen edellytyksiä. Esityksen tavoitteena on kannustaa tartunnan saaneita henkilöitä noudattamaan terveysviranomaisten suosituksia ja jäämään pois ansiotyöstään silloin, kun työpaikalle meneminen aiheuttaa tartuntariskin muille työntekijöille. Lisäksi tavoitteena on korvata työntantajille työntekijän työstä poissaolosta aiheutuvia kustannuksia silloin, kun työnantaja maksaa palkkaa poissaolon ajalta.

Arvoisa puhemies! Sairausvakuutuslakiin esitetään lisättäväksi säännös, jonka mukaan vakuutetulla olisi oikeus tartuntatautipäivärahaan, kun hänellä on luotettavasti todettu covid-19-tartunta ja ansiotyöhön osallistuminen ei ole suositeltavaa tartunnan leviämisen riskin takia. Oikeus olisi myös alle 16-vuotiaan lapsen huoltajalla, jos lapsella on luotettavasti todettu covid-19-tartunta eikä lapsen meneminen varhaiskasvatukseen tai oppilaitokseen ole suositeltavaa ja huoltaja on sen vuoksi estynyt tekemästä ansiotyötään. Etuuden saaminen edellyttäisi lääkärintodistusta. Tartuntatautipäivärahan saaminen ei siis muutoksen myötä kategorisesti edellyttäisi tartuntatautilääkärin tekemää viranomaispäätöstä, vaan muunkin lääkärin antama todistus riittäisi.

Lisäksi etuuden hakemisen joustavoittamiseksi ehdotetaan tartuntatautipäivärahan hakujan pidentämistä kahdesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Vuosilomalakia ja merimiesten vuosilomalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että covid-19-tartunnasta johtuva työstä poissaolo ei johtaisi vuosilomaoikeuden heikentymiseen. Voimassa olevat säännökset tartuntatautipäiväraha-oikeudesta tartuntatautilain mukaisen työstä poissaolo-, karanteeni- ja eristysmääräyksen ajalta säilyisivät ennallaan. Myöskään tartuntatautilakia ei ole tarkoitus muuttaa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 30.6.2022 saakka. Säännöksiä sovellettaisiin takautuen silloin, kun esityksessä tarkoitettu poissaolo on alkanut 1.1.2022 tai sen jälkeen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

15.07 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitos ministerille napakasta ja selkeästä esittelystä. Mielestäni tässä taas huokuu se, kuinka hallitus pyrkii pitämään kaikista huolta. Tämä asia helpottaa niin työnantajien kuin työntekijöidenkin asemaa. Erityisesti haluan nostaa esille sen, että pienissä yrityksissä kuitenkin maksupaine on niin kova ja merkittävä ja varsinkin niissä ikävissä tapauksissa, joissa nyt sitten työnantajan kustannettavaksi on tullut kokonaisuudessaan lapsen sairauden vuoksi oleva poissaolo, mutta nyt tämä mahdollistaa sen toisin, jos se on todettu koronasta johtuvaksi, ja se on merkittävä. Se on nimenomaan tuolla pk-sektorilla erityisen painava taakka ollut niissä yrityksissä, joissa on vähäinen henkilöstömäärä, ja se on totta kai rasittanut sitten myös yrittäjiä ja sitä kautta tehnyt asian erittäin vaikeaksi hoitaa.

Ja mikä myös erinomaista: Nyt me mahdollistamme sen, että tällaisesta tartuntalain mukaisesta sairauspoissaolosta kertyy myös vuosilomaa. Se voi olla joskus pidempikin kuin vain muutamia päiviä, ja silloin, voisiko sanoa, vuosilomalaki voisi mahdollistaa sen, että menettää joltakin kuukaudelta vuosilomaoikeuttaan, ja sitä kautta sitten tulo leikkaantuisi lomarahojen ja pidettävien vuosilomapäivien ja palkan osalta.

Siis kiitos hallitukselle, että tämä tässä kohtaa tehdään ja että hakuaikaa on pidennetty, koska se on niin selkeä lause, että jos hakemus myöhästyy, niin se hylätään, ja nyt tässä joustavoitetaan sitä hakuprosessia siten, että tätä tartuntalain mukaista päivärahaa voidaan hakea ei niin lyhyellä aikavälillä kuin aiemmin. — Näin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

15.10 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällaiset esitykset, joiden tarkoituksena on tukea työntekijän asemaa ja myös työnantajan tilannetta ja vähentää yhteiskunnan esimerkiksi terveydenhuoltoon syntyvää painetta, ovat kannatettavia. Tässä on kyseessä määräaikainen, kesäkuun loppuun voimassa oleva muutos. Ottaen huomioon suuret tartuntamäärät ja sen, ettei julkisen sektorin järjestämään koronatestiin välttämättä pääse eikä karanteeni- ja eristyspäätöksiä ehditä monin paikoin tehdä tartuntatautilain edellyttämällä tavalla, on perusteltua, että oikeus tartuntatautipäivärahaan syntyy lääkarintodistuksella ilman erillistä tartuntatautilääkärin tekemää karanteeni- tai eristyspäätöstä. Kun ansionmenetys korvataan, on myös todennäköisempää, ettei tartunnan saanut lieväoireinen tai oireeton työntekijä tule työpaikalle tartuttamaan muita välttääkseen poissaolosta johtuvan ansiomenetyksen. Toivon, että tällä lailla on myös koronalinkoja ehkäisevä vaikutus ja työntekijät voivat huoletta jäädä sairastamaan ja potemaan silloin, kun sen aika on.

Kysyisin teiltä, hyvä ministeri: Näettekö realistisena, että tämä lain voimassaoloaika kesäkuun loppuun saakka on realistinen, vai millaisena näette tulevan vuoden ja tämän koronatilanteen? Olisiko teillä kenties jotakin kerrottavaa näistä rajoituksista ynnä muusta, mitä tulee tapahtumaan?

Arvoisa puhemies! Tässä oli nyt kysymys lähinnä tästä voimassaoloajasta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viljanen.

15.12 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Sarkkiselle erittäin hyvästä ja tiivistetystä esityksestä. Kuten tiedämme, tällä esityksellä on eduskuntakäsittelyssä varsin kiire. Tällä hetkellä meillä tartuntatautipäivärahan käyttö on noussut erittäin nopeasti.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Vuonna 2021 tartuntatautipäivärahaa maksettiin 127 000 ihmiselle, ja tällä hetkellä tartunnansaajien määrä meillä on noussut viikkotasolla 15-kertaiseksi.

On tärkeää, että turvataan niiden henkilöiden toimeentulo, joilla ei ole tätä karanteeni- taikka eristyspäätoista, jonka saamisessa kestää tällä hetkellä aivan kohtuuttoman pitkiä aikoja. Tartuntamäärät ovat suuria, kuten sanoin, ja ruuhkaa on aiheutunut terveydenhuoltoon, eikä karanteenimääräyksiä ole pystytty viiveettä tekemään. On ihan selvää, että ihmiset ovat sekä koronan takia itsessään että tämän toimeentulohaasteen myötä entistä kohtuuttomammassa taloudellisessa tilanteessa. Tärkeä uudistus on se, että muukin lääkäri kuin tartuntatautilääkäri voi tämän päätöksen tehdä, aivan kuten tässä on tuotu esiin. Järkevää on myös se, että tätä kahden kuukauden takautuvaa hakuaikaa pidennetään nyt kuukaudella kuukaudella.

Oikeastaan voidaan todeta, että tämä hallituksen esitys on tässä kohtaa välttämätön ja on kiireellisesti vietävä läpi, että saadaan ihmisten arkeen toivottua helpotusta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laiho.

15.13 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on turvata niiden henkilöiden toimeentuloa, joita ei ole määrätty tartuntatautilain mukaiseen eristykseen mutta jotka jäävät palkatta pois ansiotyöstään koronataartunnan takia, kannustaa tartunnan saaneita jäämään pois työstään silloin, kun covid-infektio aiheuttaisi tartuttamisriskin muille työntekijöille, ja korvata myös työnantajalle työntekijän työstä poissaolosta aiheutuvia kustannuksia niissä tilanteissa, kun työnantaja maksaa palkkaa poissaolon ajalta. Tämän esityksen taustallahan on se, että tartuntamäärien ja altistumisten määrien ollessa suuria on ollut haasteena, että kaikkia tartunnan saaneita tai altistuneita ei käytännössä pystytty viiveettä määräämään karanteeniin tai eristettäväksi, ja koska tartuntatautipäiväraha on vaatinut tartuntatautilääkärin päätöksen, niin ymmärrettävästi tilanne on ruuhkautunut ja kohtuuton ja epäreilu sekä työnantajia että työntekijöitä kohtaan, koska siinä nämä kulut kaatuvat sitten työntekijöiden ja työnantajien niskaan.

Tein itse tästä kirjallisen kysymyksen tammikuun puolella, ja hyvä asia, että hallitus on tuonut nyt tämän esityksen, että myös muun lääkärin kirjoittama sairauslomatodistus kelpaa. Itse kysyn siinä kysymyksessä myöskin, voisiko jopa virallisen testituloksen perusteella saada suoraan tätä tartuntapäivärahaa, koska tässä tulee tietenkin hankaluudeksi se, että ihmiset eivät pääse lääkäriin ja on vaikea saada sitä sairauslomatodistustakin tällä hetkellä, kun hoitojonot ovat pitkät. Ihmiset ovat tässäkin tietyllä tavalla eriarvoisessa asemassa: jos on sellainen työterveyshuolto, mihin kuuluvat myös sairausasiat eivätkä vain tämmöiset lakisääteiset terveysasiat, niin heidän tilanteensa on tietenkin parempi, mutta jos on sellaisessa työssä, missä tätä työterveyshuoltoa ei ole, niin he ovat julkisen terveydenhuollon varassa tai sitten yksityisen lääkärin varassa, ja se tietenkin taas aiheuttaa kustannuksia työntekijöille.

Tärkeä esitys kaiken kaikkiaan kuitenkin, ja kiireellisenä tämä on tarkoitus hoitaa, ja voimassaoloaika kesäkuun loppuun asti.

Tässä kun ministeri on paikalla, niin kysyisin, onko tässä nyt mietitty, millä tavalla tämä sairauslomatodistus sitten myös ihmisille varmistetaan, että heillä on oikeus myöskin se saada, kun tilanne on ruuhkautunut tuolla sosiaali- ja terveystaloudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kyllönen.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

15.16 Merja Kyllönen vas: Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille ja ministeriölle erinomaisen hyvästä työstä. Prosessien joustavoittaminen on äärimmäisen tärkeää myös covid-turnauskestävyyden näkökulmasta. Palautetta on tullut paljon, ja toki testausjonot ja lääkärijonot ovat omalta osaltaan aiheuttaneet monenlaista painetta ja huolta.

Kiitos myöskin siitä viestistä, mikä tänä päivänä tuli hallituksen suunnalta, että nyt lähdetään kahdessa erässä purkamaan näitä rajoituksia myöskin laajemmin. Siinä mielessä katson, että lainsäädännön voimassaoloajat ovat varsin oikeasuhtaisia näihin prosesseihin ja siihen nähden, mitä aiotaan sitten jatkossa tehdä.

Toki on ihan selvää, että jatkotoimissa, varsinkin kun rajoituksia puretaan, meidän jokaisen oma henkilökohtainen koronaterveysturvallisuus on se, mistä pitää joka ikisen ottaa vastuuta ja mihin pitää kiinnittää huomiota, ja pitää pysyä poissa ihmisten ilmoilta — työpaikoilta, kouluista, harrasteista — silloin, jos oireita ilmenee. Sen takia toivoisinkin, että meillä täällä eduskunnassa olisi rohkeus lähettää yhteinen viesti, että siinä vaiheessa, kun näitä rajoitteita laajamittaisesti puretaan, meillä jokaisella on edelleenkin vastuu covid-19-kokonaisuuden osalta, ettei tule sitä tilannetta, että joudutaan uudelleen rajoittamaan ja sulkemaan ja purkamaan. Eli jokaisen vastuu, yhteinen vastuu: pidetään huolta itsestämme ja pidetään huolta toisistamme. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen poissa. — Edustaja Reijonen.

15.18 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, haluaisin kysyä nyt tässä samalla, kun on puhetta korona-ajan sairauslomista, poissaoloista ja toimeentuloasioista: On tärkeää, että koronatilanteessa turvataan koronapotilaalle myös toimeentulo. Näitä muutoksia tehdään, ja tämä muutos on ihan hyvä, mutta tuntuuko teistä, että tiedottaminen on ollut riittävää, ja mitenkä tämä tiedottaminen aiotaan hoitaa? Tuntuu, että tiedottaminen on joissain korona-asioissa jäänyt vähän puutteelliseksi. Kuinka aiotaan tämä tiedottaminen hoitaa asiallisesti? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

15.19 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeriä tästä suhteellisen nopeasta reagoinnista siihen, kun nythän tässä meinasi käydä niin, että juuri tämä kohta olisi jäänyt tässä hoitamatta ja huomioimatta. Siitä tuli palautetta erityisesti tietysti henkilöiltä, jotka joutuvat jäämään sairaspöytäöön, mutta erityisesti myöskin työnantajilta, koska työnantajat olisivat tulleet todella vaikeaan tilanteeseen, siihen, että olisi jääty pois ja heillä olisi kuitenkin palkanmaksu jatkunut mutta mitään ei olisi tullut tilalle. Tämä on mielestäni erinomaisen tärkeää, te olette huomionut työnantajia erinomaisen hyvin. Kiitos siitä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

15.20 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti kysyisin ministeriltä: Jos tulee sellainen niin sanottu pitkittynyt korona ja tämä sairaus jatkuu yli tämän kesäkuun rajapäivämäärän, niin onko silloin sitten mahdollista edelleen saada tätä päivärahaa? Ja koskeeko tämä myöskin lukuisia yksinyrittäjiä, jos heille tulee näitä sairastumisia? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen.

15.20 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Todella, lähdimme nopeasti liikkeelle tämän esityksen valmistelussa, kun viestejä alkoi tullemaan sieltä työelämästä, että näitä päätöksiä ei saa ja se estää tartuntatautipäivärahan saamisen. Erityisesti monet pienet ja keskisuuret yrittäjät ovat kokeneet tämän tilanteen taloudellisesti hyvin raskaaksi, ja lähdimme sitten kolmikantaisesti asiaa valmistelevaan.

Kiitos kolmikantaiseen valmisteluun osallistuneille ja kiitoksia tietysti erityisesti virkamiehille, että saatiin esitys sitten nopeasti tammikuun aikana valmisteltua ja kirjoitettua ja nyt tänne tuotua. Luotan siihen kyllä, että eduskunnassa on halua ja kykyä myös lain nopeaan läpiviemiseen.

Tarkoitus on todella helpottaa näiden yritysten maksutaakkaa ja sitten toisaalta helpottaa painetta, mikä kohdistuu tartuntatautilääkäreihin ja heidän työtaakkaansa, sekä turvata ihmisten toimeentuloa ja mahdollisuutta olla työstä pois silloin, jos koronatartunta kohdalle osuu.

Tästä voimassaolosta: Tosiaan, hallitus on tänään linjannut rajoitusten asteittaisesta purkamisesta lähiviikkoina, mutta meillä kellään ei varmaankaan ole kristallipalloa — me emme tiedä, mikä on koronatilanne ensi kesänä tai ensi syksynä. Tämän lain voimassaolo on nyt linjassa muiden sairausvakuutuslain koronapoikkeusten voimassaolon kanssa eli 30.6. saakka, joten on perusteltua, että nämä kaikki sairausvakuutuslain koronapoikkeukset ovat voimassa siihen samaan päivämäärään asti. Ja tietysti tässä sitten ennen sen päivämäärän tuloa arvioidaan, onko tarvetta antaa jatkoa joidenkin tai kaikkien poikkeusten osalta riippuen tautitilanteesta ja riippuen yhteiskunnallisesta tilanteesta.

Toivon, että tämä hakuajan pidennys tuo toivottavasti helpotusta tilanteisiin, joissa palvelut saattavat olla ruuhkautuneita. Mutta tiedostan kyllä, että tässä on monenlaisia pullonkauloja tällä hetkellä meidän terveydenhuoltojärjestelmässä, jotka saattavat myös näitä haakemisia vaikeuttaa.

Sitten tästä tiedottamisesta: Tietysti olen yrittänyt omalta osaltani poliittisesti tiedottaa asiasta, ja ministeriö myös, mutta tietenkään se ei aina välttämättä kaikkia saavuta. Toki eduskuntakin voi sitten omalta osaltaan sitä tietoa viedä kysyjille, ja tietysti Kela ja viranomaiset ovat avainasemassa myös tiedottamisessa, ja esimerkiksi työmarkkinajärjestöt voivat tiedottaa omia jäseniään.

Sitten näistä pitkittyneistä, jos tällaisista long covid -tilanteista puhutaan: Silloin kyse ei ole enää tartuntatautipäivärahasta, joka turvaa sitä tartuttavan jakson toimeentuloa ja sitä, että voidaan olla pois töistä silloin, kun se tauti on tartuttavimmillaan. Eli jos on kyse pitkittyneestä koronaoireilusta ja siitä, ettei pystytä sen takia olemaan töissä, niin se on sitten tavallaan näiden tavallisten sairauspoissaolojärjestelmien ja -tukien varassa oleva kysymys. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

15.23 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Ministeri oikeastaan vastasikin jo ajattelemaani kysymysluonteiseen toteamukseen, että eikö ole hyvä, että nyt on kaikki saman päivämäärän takana, jolloin hallitus voi sitten tarvittaessa tuoda esityksiä sen koko paketin kanssa eduskunnalle käsiteltäväksi ja sitä kautta taas saattaa voimaan sen mahdollisen tautitilanteen mukaiseksi hoitamiseksi.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Tuossa edustaja Laiho kyllä oikein toi esille tuon työterveyshuoltojen määrittelemän tilanteen, eli siellä on asiantuntemusta: jos työterveyshuollossa on tehty henkilötasoinen arvio siitä, minkälaisiin työtehtäviin henkilö on kulloinkin soveltuva, niin siinä saattaisi olla kyllä hyvä lähtökohta sille, että lääkäri tuntee työntekijän työn ja hän pystyy samalla arvioimaan pelkän testin tuloksella, minkälaisiin töihin tämä on kykenevä. Meillä on paljon käytäntöjä erilaisista osasairauslomista ja nollatapaturmista ja niin edelleen, eli kyllä valmiuksia varmasti monelta osin on.

Mutta vielä, kun edustaja Niemi kysyi, mitä jos tauti sitten pitkittyy: Uskoisin, että tässä ei kuitenkaan tule sellaista problemaa, sillä niin kuin ministeri kuvasi, silloin ollaan tavallaan sen sairauspäivärahan oikeuden piirissä jo eli siinä ei sitten tulisi näitä työnantajan omavastuuaikoja. Näin olettaisin, että voisi olla. Katkeaako se sitten juuri siihen ja lähdetäänkö sitä niin kuin uutena sairautena pitämään, niin uskoisin, että kyllä se on niin, että omavastuuaika on sitten työnantajien osuudelta jo kulunut ja oltaisiin niin sanotusti Kelan osuuksilla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 238/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu. Ministeri Henriksson.

Keskustelu

15.26 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen, jolla muutetaan yrityksen saneerauksesta ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annettuja lakeja. Esityksellä pannaan täytäntöön EU:n maksukyvyttömyysdirektiivi ja toteutetaan hallitusohjelman kirjaukset velkajärjestelystä. Direktiivin yrittäjän uutta mahdollisuutta koskevat säännökset pannaan täytäntöön helpottamalla ja nopeuttamalla elinkeinotoiminnassa velkaantuneiden pääsyä velkajärjestelyyn. Ehdotetut muutokset ovat merkittävä parannus yrittäjän asemaan.

Värderade talman! Stadgandena i direktivet gällande företagarens nya möjlighet genomföra genom att underlätta och påskynda tillgången till skuldsanering för företagare som är skuldsatta inom näringsverksamhet. De föreslagna ändringarna är en betydande förbättring av företagarnas ställning.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Elinkeinotoiminnassa velkaantunut voisi päästä velkajärjestelyyn sillä perusteella, että hän on maksukyvytön, jos velkajärjestelyyn ei ole esimerkiksi epärehellisestä toiminnasta johtuvaa estettä. Olosuhteiden vakiintumista ei enää edellytettäisi, ja velkajärjestelyä voitaisiin hakea konkurssimenettelyn vaiheesta riippumatta. Konkurssin pesähoitajalle tulisi velvollisuus antaa velalliselle tietoa talous- ja velkaneuvonnan palveluista ja mahdollisuudesta hakea velkajärjestelyä. Myös elinkeinotoimintaa edelleen harjoittavien elinkeinonharjoittajien mahdollisuutta tervehdyttää toiminta velkajärjestelyn avulla parannettaisiin. Tämä mahdollisuus kattaisi elinkeinonharjoittajan omaan tekemiseen perustuvan toiminnan lisäksi myös enintään kaksi ulkopuolista työntekijää työllistävän toiminnan. Tämän myötä elinkeinonharjoittajat voisivat nykyistä useammin hakeutua yrityssaneerauksen sijasta velkajärjestelyyn.

Direktiivin vaatimukset koskevat vain elinkeinotoimintansa lopettaneita maksukyvyttömiä yrittäjiä. Velkajärjestelylain soveltamisala on kuitenkin laajempi, ja kaikkia muita muutosehdotuksia sovellettaisiin kaikkiin velallisiin. Esityksellä parannettaisiin siten paitisi yrittäjävelallisten myös kaikkien muiden velallisten asemaa.

Arvoisa puhemies! Aiemmin vahvistettu velkajärjestely ei enää muodostaisi estettä uudelle velkajärjestelylle ikuisesti, vaan esteperuste olisi voimassa 13 vuoden ajan aiemman maksuohjelman vahvistamisesta. Painavilla syillä velalliselle voitaisiin yhä myöntää uusi velkajärjestely myös kyseisestä esteestä huolimatta eli jo ennen määräajan täyttymistä. Lisäksi esteperuste, joka täyttyy tilanteessa, jossa on perusteltua syytä olettaa, että velallinen ei tulisi noudattamaan maksuohjelmaa, kumottaisiin nyt kokonaan.

Framöver skulle betalningsprogrammets tillämpningstid vara tre år i stället för fem år, också när gäldenären permanent saknar betalningsmån. Arbetslösa skulle också snabbare än tidigare omfattas av skuldsanering.

Maksuohjelman kesto olisi jatkossa viiden vuoden sijaan kolme vuotta myös silloin, kun velalliselta puuttuu pysyvästi maksuvaraa eli hän ei maksa velkojaan lainkaan, ja myös työttömät pääsisivät nykyistä nopeammin velkajärjestelyyn. Velallisten selviytymistä velkajärjestelystä edistettäisiin. Velallisella ei olisi enää velvollisuutta tilittää velkajärjestelymenettelyn alkamisen ja maksuohjelman vahvistamisen välisenä aikana kertynyttä maksuvaraansa velkojille. Velkajärjestelyn elinkustannusnormiin tehtäisiin tasokorotus, jolloin velalliselle jäisi velkajärjestelyn aikana enemmän rahaa elinkustannuksiin. Lisäksi velkajärjestelylakiin tehtäisiin useita pienehköjä, menettelyä sujuvoittavia muutoksia.

Direktiivin vaatimusten täyttämiseksi yrityssaneerauslain sisälle luotaisiin uusi, voimassa olevalle menettelylle vaihtoehtoinen menettelyväylä, jota kutsuttaisiin varhaiseksi saneerausmenettelyksi. Velallinen voisi hakeutua tähän menettelyyn, kun velallinen ei ole vielä maksukyvytön vaan vasta maksukyvyttömyyden uhkaama. Myös nykyinen yrityssaneerausmenettely pysyisi voimassa, ja sitä kutsuttaisiin jatkossa perusmuotoiseksi saneerausmenettelyksi. Varhaiseen saneerausmenettelyyn olisi nykyistä saneerausmenettelyä helpompi päästä, sillä sen aloittamiselle olisi vähemmän esteperusteita. Nykyiseen saneerausmenettelyyn tehtäisiin varhaista saneerausmenettelyä vastaavat muutokset siltä osin kuin muutosten katsotaan parantavan menettelyä. Esityksen mukaan yrityssaneeraukseen hakeutumista koskevan päätöksen voisi jatkossa tehdä osakeyhtiöissä ja osuuskunnassa hallitus.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Arvoisa puhemies! Ylivelkaantumisen torjunta ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentäminen ovat hallituksen prioriteetteja. Velkajärjestelyyn pääsyn helpottaminen on yksi hallituksen tärkeistä toimista yrittäjien auttamiseksi. Näillä muutoksilla haluamme helpottaa yrittäjien pääsyä uuteen alkuun ja parantaa myös muiden velallisten asemaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

15.32 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi. On tärkeää, että yrittäjien ja yksityishenkilöiden asemaa päästä velkajärjestelyyn helpotetaan ja parannetaan Suomessa. Tätä olemme myös me perussuomalaiset täällä eduskunnan täysistunnossa hyvin usein puhuneet ja sanoneet.

Suomen Asiakastieto kertoi marraskuussa, että noin 390 000 suomalaista on tilanteessa, jossa heillä on vähintään yksi maksuhäiriömerkintä. Suomen Asiakastieto kertoi myös, että keskimäärin näitä maksuhäiriömerkintöjä on noin 15 — harvoin se jää yhteen merkintään — ja siellä taustalla on kysymyksessä juurikin monivelkaantuminen. Ulosottovelallisten määrä on noin puoli miljoonaa, ja luku saattaa olla kasvussa, kuten myös yritysten konkurssien määrä ja tilanne. Olemmehan eläneet pari vuotta erittäin vaikeassa tilanteessa yrittäjille, työntekijöille, kodeille, yksityishenkilöille, kaikille, ketkä sinne rahakukkaroonsa katsovat, paljonko siellä on rahaa.

Siitä syystä on hyvä, että tämä esitys on tuotu, ja toivottavasti tieto esityksestä ja sen vaikutuksista ja mahdollisuuksista menee myös kansalaisille sen jälkeen, kun laki on täällä eduskunnassa käsitelty, ja se antaa valoa sinne pimeään tunneliin, mikä varmasti monella tälläkin hetkellä on. Yritysten tilanne on erittäin huolestuttava, ja nämä koronarajoitukset ovat vaikuttaneet suuresti yritysten pärjäämiseen. Siellä on henkilökohtaista ahdistusta ja konkurssia ja sitä uhkaa ja sitä toivottomuuden tunnetta, joten toivon nyt, että hallitus tekee viisaita päätöksiä ja alamme pikkuhiljaa avaamaan yhteiskuntaa, jotta yritykset pääsevät toimimaan ja me kuluttajat pääsemme käymään hyvissä yrityksissä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Werning.

15.34 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä pantaisiin siis täytäntöön uusi velallisen saneerauksen uudelleenjärjestelyä ja maksukyvyttömyyttä koskeva EU-direktiivi, jota täydennetään kansalaisten tarpeiden osalta hallitusohjelman pohjalta.

Hallitusohjelmassahan todetaan, että hallitus selvittää yksityishenkilön velkajärjestelyä ja yrityssaneerausta koskevien lakien muutostarpeet tavoitteena velkajärjestelyjen ja niiden kattavuuden parantaminen. Tämän täytäntöön saatettavan direktiivin tavoitteet ovatkin pääosin yhteneväisiä hallitusohjelman tavoitteiden kanssa. Hallituksen esitys parantaa merkittävästi velallisen asemaa. Yhtenä tavoitteena hallitusohjelmassa on erityisesti pienten ja keski suurten yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen, joita tämä esitys osaltaan vahvistaa. Tämä esitys on monisisältöinen ja koskee sekä yrityssaneeraukseen että yksityishenkilön velkajärjestelyihin liittyviä muutoksia.

Pidän tärkeänä yrityssaneerausta koskevia tavoitteita, yrityssaneerausmenettelyn keskon lyhentämistä, kustannusten pienentämistä ja käytännössä ilmenneiden epäkohtien poistamista. Direktiivin mukaisesti yrityksen saneerauksesta annettuun lakiin lisättäisiin sään-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

nökset uudesta, varhennetusta saneerausmenettelystä, jolloin velallinen voisi hakeutua jo maksukyvyttömyyden uhkaamana varhaiseen saneerausmenettelyyn. Hyvää on myöskin se, että esityksessä ehdotetaan konsernitilin käytön jatkamismahdollisuutta tietyn aikaa, vaikka yrityssaneerauksessa olisi asetettu jo maksukieltoon. Tällä on vaikutusta siihen, että velallinen ei jäisi ilman käyttöpääomaa ja arki ei hankaloituisi entisestään.

Arvoisa puhemies! On myös ensiarvoisen tärkeätä, että monin keinoin parannetaan ja helpotetaan velkaantuneiden ihmisten mahdollisuutta selvitä veloistaan, ja tätä tavoitetta esitys yksityishenkilön velkajärjestelyn osalta myös tukee vahvasti. Tavoitteena on siis helpottaa ja nopeuttaa velkajärjestelyyn pääsyä, edistää velallisen selviytymistä velkajärjestelyistä ja tehostaa menettelyä. Näillä muutoksilla on selvä vaikutus sekä entisten yrittäjien mahdollisuuksiin tulla uudelleen yrittäjyyden piiriin, aloittaa toiminta alusta, että toimintaa jatkavien yrittäjien mahdollisuuksiin selvitä veloistaan ja jatkaa yritystoimintaa.

Tämä hallituksen esitys on erittäin kannatettava ja ajankohtainen monelle suomalaiselle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

15.37 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä muokataan muun muassa yrityksen saneerauksesta annettua lakia, yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia ja konkurssilakia vastaamaan EU-direktiivin vaatimuksia. Kyseessä on todella ajankohtainen asia, koska koronaepidemia on runnellut jo pitkään taloutta ja yrityksiä. Rajoitusten vaikutukset ovat kasautuneet erityisesti muutamille aloille. Mainittakoon näistä esimerkkeinä ravintola- ja matkailuala, liikunta-ala ja tapahtuma- ja musiikkiala. Näitä kaikkia aloja yhdistää vahvasti työvoimakeskeisyys — ytimessä on ihminen. Liiketoiminnan rajoitukset johtavat automaattisesti yritysten ja ihmisten ajautumiseen taloudelliseen ahdinkoon.

90-luvun lama näytti meille äärimmäisen karulla tavalla, mitä voi seurata siitä, kun talouden taantuma iskee ja velkomisjärjestelmä on täynnä epäkohtia. Siitä seuraa väistämättä surullisia ihmiskohtaloita. On ihmisiä, jotka eivät ole saaneet vielääkään asioitaan raiteilleen 90-luvun laman jäljiltä. Kymmeniä vuosia he ovat olleet tosi kiperässä paikassa. Hallitukset ovat vaihtuneet, mutta he ovat edelleen ahdingossa. Lainsäädännön tulisi ottaa huomioon myös pieni ihminen. Järjestelmä, jossa pääoman valta dominoi, johtaa väistämättä epäoikeudenmukaisiin ja epäinhimillisiin kohtaloihin.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen on tarkoitus tuoda parannuksia muun muassa velallisten asemaan ja mahdollistaa varhaiseen yrityssaneerausmenettelyyn pääsy, kun maksukyvyttömyys vasta uhkaa. Myös niin sanottuun perusmuotoiseen yrityssaneeraukseen tehtäisiin sujuvoittavia muutoksia. Pienyrittäjänä pitkään toimineena minua puhuttelevat yksityishenkilön velkajärjestelystä annettuun lakiin tehtävät muutokset yritystoiminnassa epäonnistuneiden yrittäjien velkajärjestelyyn pääsyn helpottamiseksi ja uuden alun nopeuttamiseksi.

Lisäksi helpotetaan velallisten pääsyä velkajärjestelyyn ja selviytymistä maksuohjelmasta. Suurin osa ehdotuksista koskisi kaikkia velallisia riippumatta siitä, ovatko he harjoittaneet elinkeinotoimintaa. Mielestäni esityksessä ollaan oikeansuuntaisten asioiden äärellä, ja siitä kiitos. Valtakunnan tasolla tulisi keskustella entistä enemmän velkajärjestelyihin liittyvistä teemoista ja pyrkiä kehittämään lainsäädäntöä aiempaa oikeudenmukaisempaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Nyt kun ministeri on paikalla, niin samalla kysyisin myös tästä ulosotossa olevien suojaosuudesta, suojaosuuden nostoon liittyvästä tilanteesta. Onko tulossa

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

suojaosuuden nostoa? Elinkustannukset ovat vahvasti kasvaneet, ja se, mitä jää käteen, on hyvin pieni osa. Monilla on suuria vaikeuksia. Eli kysymys kuuluu: onko suojaosuuteen tulossa nosto?

Sitten vielä kiitos siitä, että on tulossa nyt laki, joka on eduskunnassakin hyväksytty. Odotetaan vain, koska se konkreettisesti tulee voimaan. Kun velat on maksettu, ulosotto-merkintä vihdoinkin poistuu rekisteristä aika nopsaan, jopa kuukaudessa. Kysynkin: Mikä tilanne on? Koska se tulee konkreettisesti? Ihmiset hyvin paljon soittavat ja kysyvät näistä kahdesta asiasta, suojaosuudesta ja sitten tästä rekisteristä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

15.41 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Arvon ministeri! On hienoa, että hallitus on ottanut tämän asian työn alle, koska tämä on äärettömän tärkeä asia. Olen tässä asiassa aika, voisin sanoa jopa, kokemusasiantuntija, koska tiedän, mitä yrityksen konkurssi tarkoittaa ja mihin se voi ihmisen ajaa. Ongelma on nimenomaan siinä, että konkurssi jopa hyvin harvoin on loppupelissä yrittäjän omasta virhearvioinnista johtuva, vaan se saattaa olla isompien, niin sanotusti ketjujen tulosta. Elikkä siellä ollaan oltu alihankkijaketjun alapäässä, ja sitten on se ruskea valunut koko ketjun alaspäin.

Myös kilpailu, niin epäterve kilpailu kuin moni muukin kilpailu — ei välttämättä niin epäterve mutta epäreilu kilpailu — voi aiheuttaa yrittäjille aikamoisia tuskia tämän asian osalta. Ongelmana ovat jopa valtionyhtiöt, joilla on rajaton mahdollisuus tehdä ihan mitä lystäävät.

On selkeää, että Suomi tarvitsee yrittäjiä, Suomi elää yrittäjistä, ja tilanne on se, että yrittäjiä ei kannata — tai niitä niin sanotusti ideologisesti olevia yrittäjiä, joilla on hyviä ideoita ja on sitoutumista hommiin — missään nimessä ajaa yhteiskunnan ulkopuolelle, TE-toimiston palveluitten käyttäjäksi tai mihinkään muuhunkaan tuuliajolle, vaan on erittäin tärkeää, että nämä ihmiset käyttävät sen oman voimavaransa myös myöhemmin tähän yritystoimintaan.

Kuitenkin vielä aika usein yrittäjät, etenkin pk-sektorin yrittäjät, joutuvat laittamaan koko omaisuutensa täysin kiinni sen yrityksen pyörittämiseen. Se on joskus sivusta katso-neena hämmästyttävää, miten uhkarohkeaa porukkaa nämä yrittäjät ovat, vaikka totuudessa useinkaan ei ole minkäännäköisiä voittoja tai mitään muutakaan hienoutta etukäteen näköpiirissä. Siitä huolimatta usko siihen omaan ideaan ja omaan tekemiseen on se, joka ajaa laittamaan jopa koko omaisuutensa kiinni. Kuitenkin aika usein isoilla suuryrityksillä ynnä muilla on rajaton mahdollisuus plus se, että aika paljon niitä myös pumppaillaan käyntiin ensin yhteiskunnan rahoilla, ja siellä hyvin harvoin on kenenkään omat rahat kiinni näissä jutuissa.

Se on sanomatta selvää, että yrityskentältä löytyy myös niitäkin, jotka käyttävät näitä järjestelmiä hyväksi, ja onkin ensiarvoisen tärkeää, että kaikkia kikkailijoita ja niitä yrittäjiä, jotka ottavat pöytälaatikosta uuden firman käyttöön ennen edellisen konkurssiin ajautumista ja siirtävät käyttöomaisuuden ynnä muuta siihen toiseen firmaan, pitää ehdottomasti valvoa jatkossa enemmän ja myös sanktioidakin enemmän.

Ja nytten tässä tosiaankin aika paljon käytetään voimavaraa niin sanotusti velkasaneerauksen muuttamiseen ja konkurssijuttuihin. Näissä on äärettömän tärkeää nähdä myös se ongelma, mikä näissä velkasaneerausjutuissa on, että ne on tehty kohtuuttoman kalliiksi yrittäjille. Siellä on asianajajakulut, mitkä ovat suhteellisen suuret pienistäkin. Omasta

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

henkilökohtaisesta kokemuksesta: yhden vai kaksi kertaa käy asianajaja yrityksessä ja soittaa viisi puhelua, ja lasku on 12 000 euroa. On täysin järjetöntä pitää tällaista järjestelmällä, mistä joutuu tämä vaikeuksissa oleva yrittäjä sitten keksimään vielä lisärahaa siihen, että joku kirjoittelee ne vähäiset paperit kuntoon. Tähän olisi aika hyvä saada jonkununköistä muutosta.

Enkä voi olla mainitsematta vielä tässä loppupuolella siitä, että konkurssipesien hoitaminen on aivan retuperällä tällä hetkellä Suomenmaassa. Vastuuta ei näillä konkurssipesien hoitajilla ole ollenkaan. Tämä ei kohdistu niinkään oman yritystoiminnan kokemukseen, vaan tässä ihan lähivuosina olen kyseisiä kohtuuttomia asian hoitamisia nähnyt läheltä — konkurssipesän hoitajat ovat viis veisanneet konkurssipesän arvosta tai siitä, tuleeko sinne ylimääräisiä lisälaskuja. En tiedä, onko tämä mitenkään ministerin tiedossa, mutta tällainenkin on. En tosiaan itse ole laki- tai talousvaliokunnassa, mutta tarjoan silti ministerille apua: koska vain saa soittaa, jos haluaa kokemusasiantuntijan mielipidettä asioihin. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huttunen.

15.47 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Aloitin toimia yrittäjänä vähän yli parikymppisenä nuorena vuonna 1993. Elettiin maamme historian taloudellisesti synkkää aikaa. Yrityksiä kaatui, perheitä hajosi, ja joidenkin elämä jopa päättyi epätoivoisena ratkaisuna. Suomalaiseen kansanluonteeseen kuului, että itse on pärjättävä ja että konkurssi on kamala häpeä. Kaiken tuon ajan mukanaan tuomasta ei ole toivuttu vielääkään. Murheet nääs säteilevät sukupolvien yli. Minun yrittäjäntaipaleeni lähti siis liikkeelle aikana, josta yhteiskuntamme on saattanut vihdoinkin ottaa opiksi. Yrittäjille ja heidän perheilleen on suotava helpommin uusi alku.

Yritykset voivat velkaantua hyvin monesta syystä. Kyse voi olla esimerkiksi nopean kasvun vaatimista investoinneista, myöhemmin kannattamattomaksi osoittautuvista investoinneista, tai markkinat voivat vain muuttua ennakoimattomasti, kuten korona-aikana on tapahtunut. Yrityksen taloudellisen ahdingon taustalla voi olla myös samoja inhimillisiä tekijöitä, jotka selittävät yksilönkin talousongelmia, kuten vaikkapa sairastuminen — ihmisiä kun olemme.

Nyt keskustelussa olevat hallituksen esitykset ovat osa tätä uutta alkua. Oikealta on pitkin vaalikautta annettu ymmärtää, että nykyinen hallitus olisi jotenkin yrittäjävastainen. Todellisuudessa yrittäjien asemaa on parannettu useilla eri ratkaisuilla. Nyt olemme helpottamassa velkaantuneiden yrittäjien ja yritysten asemaa yrityssaneerauslakia uudistamalla. Uudistus antaa vaikeuksiin joutuneille yrittäjille vihdoinkin paremmat mahdollisuudet uuteen alkuun. Yrityssaneerusalain sisälle luodaan uusi, voimassa olevalle menettelylle vaihtoehtoinen menettelyväylä, jota kutsutaan varhaiseksi saneerausmenettelyksi. Velallinen voisi hakeutua tähän menettelyyn, kun velallinen ei ole vielä maksukyvytön vaan vasta maksukyvyttömyyden uhkaamana.

Varhainen saneerausmenettely on kauan odotettu, ja se on myös erittäin tarpeellinen. Uuden menettelyn turvin yrittäjä voi hakeutua varhaiseen saneerausmenettelyyn jo siinä vaiheessa, kun kassan pohja alkaa hämmöttää mutta ei ole vielä aivan tyhjä. Enää siis ei tarvitse odottaa kassan totaalista tyhjentymistä. Tämä helpottaa varmasti sitä henkistä painetta, jonka kanssa talousvaikeuksissa olevat yrittäjät joutuvat elämään. Myös nykyinen yri-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

tyssaneerausmenettely pysyy voimassa. Yrityssaneerauslakiin esitettyjen muutosten tulla hyväksytyksi tullaan sitä kutsumaan perusmuotoiseksi saneerausmenettelyksi.

Yrittäjän uutta alkua helpotetaan myös nopeuttamalla elinkeinotoiminnassa velkaantuneiden pääsyä velkajärjestelyyn. Ehdotetut muutokset ovat merkittävä parannus yrittäjän asemaan. Elinkeinotoiminnassa velkaantunut voisi siis päästä velkajärjestelyyn sillä perusteella, että hän on maksukyvytön, jos velkajärjestelyyn ei ole esimerkiksi epärehellisestä toiminnasta johtuvaa estettä. Olosuhteiden vakiintumista ei myöskään edellytettäisi, jolloin elinkeinotoiminnassa velkaantunut voisi hakea velkajärjestelyä ilman viivytyksiä. Lisäksi velallisen selviytymistä velkajärjestelystä edistettäisiin ja velkajärjestelyn elinkustannusnormiin tehtäisiin tasokorotus, jolloin velalliselle jäisi velkajärjestelyn aikana enemmän rahaa elinkustannuksiin. Lisäksi velkajärjestelylakiin tehtäisiin useita pieniä, menettelyä sujuvoittavia muutoksia.

Arvoisa puhemies! Pidän hallituksen esityksiä erittäin hyvinä ja erittäin tervetulleina. Niillä on paitsi oikeusopillinen merkitys myös suuri henkinen merkitys yrittäjille. Epäonnistumisen kokemus voi joskus olla uusi alku ja portti jollekin suurelle ja entistä paremmalle. Tämä koskee niin yritystoimintaa kuin elämää yleensäkin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohi.

15.51 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on yksityiskohtien osalta hyvin tässä edellä ministerin esittelyssä tullut avatuksi, ja taustallahan on direktiivi mutta ovat myös hallitusohjelmien kirjaukset. Sain itse toimia noissa hallitusohjelmaneuvoittelussa puheenjohtajana siinä neuvotteluryhmässä, jolle kuuluivat nämä maksukyvyttömyysasiat, joten haluan lämpimästi kiittää ministeri Henrikssonia siitä työstä, jota olette tehnyt tällä sektorilla, ja tästä hallituksen esityksestä.

Tämähän ei sisällä pelkästään niitä direktiivin edellyttämiä muutoksia vaan muitakin. Ja kuten täällä on edellä todettu, me odotamme ja tiedämme, että siellä on valmistelussa myös muita tähän kokonaisuuteen liittyviä lakiesityksiä, joista yksi tärkeä on se, joka on täällä mainittu jo, eli se, että kun on maksanut velat pois, niin se maksuhäiriömerkintä lähtee nopeasti pois — se on valtavan tärkeä. Voikin sanoa, että isossa kuvassa koko tätä kokonaisuutta, jota hallitus on ollut tekemässä, voisi oikeastaan kuvata sillä, että me haluamme antaa ihmisille uuden alun — uuden alun silloinkin, kun on epäonnistunut yritystoiminnassa.

Kun ajatellaan suomalaista menestymistä ja monia menestystarinoita, niin nekin ovat syntyneet ehkä useidenkin epäonnistumisten jälkeen. Meidän pitää Suomessa muuttaa sitä ajattelutapaa, että jos on yrittäjänä tehnyt konkurssin ja epäonnistunut, niin olisi jotenkin epäonnistunut ihmisenä. Meidän pitää ajatella, että annetaan uusi alku, että se voi olla siemen — hän on kokenut ihminen, hän on kokenut paljon myös epäonnistumisia. Tämä voi kantaa niin, että saadaan uusia menestystarinoita, ja meillä on loistavia esimerkkejä siitä, että näin on myös käynyt. Sen takia on valtavan tärkeää, että vaikka tämä ei ole kokonaisuudistus vaan täällä tiettyjä yksityiskohtia, pykälä, muutetaan, niin tämäntyyppisiä uudistuksia tehdään ja perataan koko ajan niitä esteitä, jotka ovat esteenä uudelle alulle. Tällä tavalla me myös mahdollistamme sen, että kaikki voimavarat ovat yhteiskunnan käytössä.

Täällä edellä edustaja Huttunen viittasi puheenvuorossaan tuohon 90-luvun lamaan, ja on varsin paljon surullisia tarinoita sieltä ajoilta. Menetimme paljon inhimillistä pääomaa, kun ihmiset jäivät velkavankeuteen, ja näin ei saa olla. Tietenkin on eri asia, jos taustalla on

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

joitakin väärinkäytöksiä tai suorastaan rikoksia. Ne ovat tietenkin eri asia, mutta useinhan näihin pääsääntöisesti sellaista ei liity.

Haluan nostaa esille myös valmisteilla olevan positiivisen luottorekisterin, joka oli myös hallitusohjelmakirjaus. Se on myös erittäin hyvä asia. Se on omalta osaltaan ennaltaehkäisemässä näitä maksukyvyttömyystilanteita, kun luotonantajat pystyvät katsomaan, mikä on se kokonaisuus, kyetäänkö hoitamaan niitä luottoja.

Sitten on nostettu esille kysymys, joka on ehkä haastavampi hoitaa teknisesti. En tiedä, onko se valmistelussa, mutta kannustaisin hallitusta ja ministeriä etenemään ulosoton suojaosan nostossa. Meillä on valtavan paljon myös esimerkkejä siitä, että kun tuo suojaosa on paljon alempana kuin takuueläke, niin on eläkkeellä olevia ihmisiä, jotka ovat syystä tai toisesta vaikkapa takausvelkoja maksamassa eivätkä saa edes takuueläkkeen määrää, kun ulosoton suojaosa on alempi. Tämä on minusta vääryys, ja tätäkin pitäisi korjata.

Arvoisa puhemies! Nostan vielä lopuksi esille yrityssaneeraukseen tai yksityishenkilön velkajärjestelyyn liittyen yhden pienen yksityiskohtan, joka liittyy tilanteeseen, jossa yritystoimintaa ollaan saneeraamassa. En ole varma, onko täällä siihen nyt korjausta. Minulla on semmoinen tunne, että ehkä ei vielä ole, mutta tätä pitäisi kyllä miettiä. Tämä yksityiskohta liittyy siihen, että jos sen jälkeen, kun saneerausmenettely aloitetaan, lähdetään realisoimaan omaisuutta, jotta pystytään velkoja maksamaan, niin omaisuuden myynnistähän saatetaan saada myyntivoittoa, jolloin joudutaan maksamaan myyntihinnan ja tasearvon erotuksesta ja se tuloutuu sinne tuloslaskelmalle ja joudutaan maksamaan veroja. Tai jos luonnollinenkin henkilö myy omaisuuttaan, niin hänelle saattaa tulla myyntivoittoa ja hän joutuu maksamaan veroja. Nämä verot ovat niin sanottua uutta velkaa, joka pitää maksaa, joka ei ole siellä saneerauksessa mukana. Mutta kun koko kauppahinta menee kiinteistöistä yleensä panttivelalliselle, niin siitä tuleekin koko menettelyn este, koska et kykene maksamaan tätä uutta velkaa, joka on verovelkaa. Pitäisi miettiä, miten tämä ongelma saataisiin ratkaistua, ettei kävisi niin, että on muuten kaikki edellytykset velkajärjestelylle tai saneeraukselle mutta tästä tulisi menettelyn este.

Arvoisa puhemies! Näitten yksityiskohtien kautta vielä lopussa kiitän ministeriä hyvästä esityksestä ja hallitusta asioiden eteenpäinviemisestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Bergqvist.

15.57 **Sandra Bergqvist r:** Värderade talman! Det är väldigt bra att det här skuldsaneringsförfarandet uppdateras så att också privatpersoner och småföretag nu bättre omfattas av det här skuldsaneringsprogrammet. Vi vet speciellt nu efter coronan att det är väldigt snabbt som väldigt stora saker kan hända för ett företag och för en privatperson i ett litet företag. Det kanske många gånger också är yttre omständigheter som gör att företaget kommer in i en ekonomiskt svår sits, sådana saker som kanske inte företagaren själv kan påverka så väldigt mycket, och det är då orimligt att bli hängande kvar i något skuldprogram i väldigt, väldigt många år framöver. Målet ska förstås alltid vara att företagarna ska stödjas och hjälpas att komma upp på fötterna igen.

Det att man nu förbättrar, förenklar och gör det smidigare för företagarna är en väldigt bra sak, och att den här tiden förkortas från fem år till tre år är också väldigt, väldigt välkommet.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin hyvä ehdotus, minkä hallitus nyt tuo eduskunnalle. Se, että tämä velkajärjestelmä päivitetään sillä tavalla, että se helpottaa tilannetta pienille yrittäjille ja yksityishenkilöille, on erittäin hyvä asia. Tiedetään, että varsinkin nyt korona-aikana ja sen jälkeen voi tapahtua asioita, mihin yrittäjä ei itse voi vaikuttaa, ja hän voi joutua taloudellisiin ongelmiin hyvin helposti.

On hyvä, että nyt parannetaan tätä tilannetta, ja on erittäin hyvä, että lyhennetään myös maksuaikaa viidestä vuodesta kolmeen vuoteen. Tämä on tärkeä asia. Myös se, että velallinen voi hakeutua tähän menettelyyn, kun velallinen ei ole vielä maksukyvytön vaan vasta maksukyvyttömyyden uhkaama, on ehkä pieni mutta erittäin tärkeä askel eteenpäin.

Myös edustajat Huttunen, Lohi ja Laakso nostivat hyviä pointteja esiin tässä ja ehkä myös näkemyksen siitä, mitä yrittäjyys on. Se, että voi myös epäonnistua, on ihan inhimillinen asia, ja se tärkein on tässä se, että päästään jaloille uudestaan. Se on tärkeä asia.

Erittäin iso kiitos hallitukselle siitä, että hallitus on tuonut tämän, ja erittäin paljon kiitoksia myös ministeri Henrikssonille, että voidaan nyt käsitellä tämä erittäin tärkeä asia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pirttilahti.

16.00 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille lainmuutoksen esittelystä, tätä on odotettu. Todellakin jo Marinin hallituksen hallitusneuvotteluissa linjattiin, että tähän asiaan tulee puuttua niin yritysten kuin sitten yksityistenkin velallisten osalta, jotta saadaan saneerausmenettelyyn helpotusta ja nopeutta, ja tällä uudistusesityksellä onkin saatu erittäin merkittäviä askeleita aikaiseksi.

Todellakin tässä kokonaisuudessa, mitä hallitusneuvotteluissa ja myöhemminkin on käyty, muun muassa siinä keskustelussa, kun tätä pikavippien koronalennusta tehtiin, oli myös esillä, että tämä maksuhäiriömerkinnän alentaminen on yksi osa-alue mutta myös sitten tämän positiivisen luottorekisterin tuleminen. Kysyisinkin ministeriltä näiden valmisteluissa olevien asioiden tilannetta, minkälaisessa vaiheessa ne vielä ovat tässä tulossa. Todellakin tähän pikavippien koronalennukseen saatiin hyvät eväät, ja sekin osaltaan on sitten helpottanut velallisten asemaa Suomessa kaikinensa.

Tässä on hyviä, erinomaisia kohtia, millä juuri nopeutetaan velkasaneeraukseen pääsyä, niin ettei tarvitse konkurssia tehdä vaan jo varhaisessa vaiheessa voidaan asiaan puuttua. Muun muassa nämä esille tulleet edustaja Laakson ja edustaja Huttusenkin esimerkit yrittäjyydestä tai sitten velallisen asemasta ovat erinomaisia puheenvuoroja. Toivon, että lakivaliokunnassa tulisivat esille tämänkintyyppiset asiat, että miten on sitten se käytännön toiminta kentällä, eli kun me teemme täällä lainsäädäntöä, niin miten myös se lainsäädännön henki menisi sinne asetuksiin ja sitä kautta sitten näille toimijoille, mitkä tekevät saneerausta ja myös velkajärjestelyjä näiden yritysten ja ihmisten kanssa. Aina välillä se hallituksen ja eduskunnan hyvä tahto ei ole mennyt sen asetuksen kautta sinne virkamiehille, mutta toivotaan, että tämäkin ketju olisi tämän lainsäädännön mukana vahvasti olemassa.

Eli tässä on monia asioita, mitkä nopeuttavat, muun muassa se, että tässä voidaan hallituksen toimesta hakea velkasaneerausta niin yhtiöissä kuin myös sitten osuuskunnissa, ja muun muassa yksilön kohdalla tämä, että viidestä vuodesta pudotetaan kolmeen vuoteen tämä raja-aika. Vielä yksityisille henkilöille mainintana nämä tasokorotukset siinä, mikä on käteenjäävä osuus velkasaneerauksessa. On erittäin tärkeää olla myös elinmahdollisuudet.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Mutta ehkä tärkein omasta mielestäni tässä on se, että uuteen alkuun pääsemistä helpotetaan. Kuten täällä Huttunen ja monet muutkin ovat kertoneet sen, tavallaan tämän meidän vanhan suomalaisen tavan, että kun olet konkurssissa, niin on sitten leima otsassa sen jälkeen, että olet konkurssiyrittäjä, mutta nyt se leima voitaisiin pyyhkiä nopeasti pois ja saataisiin uusi alku. Nämä monet asiat tulevat tässä uudessa lainsäädännössä helpottamaan juurikin uuteen alkuun lähtemistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

16.03 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Yrityssaneerauslain sisälle siis luotaisiin uusi, vaihtoehtoinen menettelytapa, jota kutsuttaisiin varhaiseksi saneerausmenettelyksi. Velallinen voisi siis hakeutua tähän menettelyyn, kun tilanne ei ole vielä ajautunut täydelliseen maksukyvyttömyyteen vaan on enemmänkin maksukyvyttömyyden uhkaama. Tällä siis koetettaisiin välttää umpikuja — siis tilanne, jossa mitään ei olisi enää tehtävissä. Myös nykyinen yrityssaneerausmenettely pysyisi voimassa, ja sitä kutsuttaisiin jatkossa perusmuotoiseksi saneerausmenettelyksi.

Termeistä sinänsä viis: pääasia on se, että nämä ehdotetut muutokset ovat merkittävä parannus yrittäjien asemaan. Suunta on tässä siis inhimillinen ja maksuvaikeuksia kohtaavan yrittäjän tai yrityksen ahdinkoa ymmärtävä ja myöskin auttava. Muun muassa velkajärjestelyn elinkustannusnormiin tehtäisiin tässä tasokorotus, jolloin velalliselle jäisi velkajärjestelyn aikana enemmän rahaa myös elinkustannuksiin: siis mahdollistettaisiin se, että elämä jatkuisi.

Yksityishenkilön velkajärjestelyistä annettuun lakiin tehtäisiin myös useita muutoksia yritystoiminnassa epäonnistuneiden yrittäjien velkajärjestelyyn pääsyn helpottamiseksi ja uuden alun nopeuttamiseksi. Jokainen tarvitsee vaikeuksia kohdatessaan uuden alun, aivan kuten edustaja Pirttilähti edellisessä puheenvuorossaan totesi.

Puhemies! Kiitän hallitusta, kiitän ministeriä tästä lakiesityksestä. Näinä aikoina on erityisen tärkeää, että teemme sellaisia tekoja, jotka ovat ihmisen puolella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

16.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yrityksen saneerauksesta ja asiaa koskevien lakien muuttamisesta on erittäin tervetullut ja sopii tähän meidän aikaamme erinomaisesti. On aivan oikein suomalaisille yrittäjille, jotka ovat joutuneet vaikeuksiin, että heille tarjotaan myös varhaisen velkasaneerauksen mahdollisuus, jolloin heidän yritystoimintansa pystytään ehkä pelastamaan ja ennen kaikkea sitten avataan myös porttia sille, että yrittäjä pystyy mahdollisen konkurssin jälkeen myös palaamaan yrittäjäksi parhaaksi katsomallaan hetkellä.

Yhdysvalloissa esimerkiksi on suorastaan kunnia-asia, että yrittäjä, joka on konkurssin kokenut, pystyy palaamaan yrittäjäksi aivan vaivattomasti. Ja siellä oikeastaan taitaa tänä päivänä olla tilanne, että sellaista yrittäjää, joka on muutaman konkurssin kokenut, arvostetaan, kun hän on kokenut myös ne vaikeat ajat.

Varsinkin tällaisena aikana, mitä nyt parhaillaan elämme, on aivan välttämätöntä, että tätä yrityssaneerauspuolta kehitetään ja nykyaikaistetaan, koska joka ainoa yrittäjä tähän maahan tarvitaan. Kannattaa kaikkien kansanedustajien muistaa se, että jos me haluamme Suomen kansantaloutta parantaa, niin se sektori, missä Suomen kansantalouden lisäarvoa

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

luodaan, on yrityssektori, yksityinen sektori, avoin sektori. Julkisen hallinnon paikkoja varmaan verorahoilla emme kovin paljon pysty lisäämään, mieluumminkin niitä tulisi vähentää ja byrokratiaa keventää, mutta yritysten hyvinvointi ja niiden menestyminen takaavat sen, että Suomi menestyy.

Kiitän ministeriä tästä erinomaisesta esittelystä ja hyvästä hallituksen esityksestä. Lopuksi kysyn vielä siitä, kun yksityiset henkilöt ovat joutuneet vaikeuksiin pikavippien takia, korkean koron takia. Jotta muistan asian oikein, niin kysyn ministeriltä — siinähan oli se 10 prosentin korkokatto: mitä sille laille tällä hetkellä kuuluu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kauma.

16.08 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua erittäin kiinnostuneena. Olen tyytyväinen siitä, että oikeusministeriö on todellakin tuonut tämän maksuvyöttömyysdirektiivin perustuvan lakiesityksen tänne, koska varsinkin tässä koronatilanteessa monen yrittäjän tilanne on huonontunut ja on ollut huono jo ennen sitäkin.

Kiinnitän myös huomiota siihen, mitä edustaja Lohi tuossa aikaisemmin totesi siitä, että ulosoton suojaosan nosto on kyllä asia, mitä myöskin odotamme tänne eduskuntaan. Mikäli on henkilöitä, joilla takuueläkekin tavallaan menee tämän suojaosan alhaisuuden takia ja joille itselleen ei jää rahaa sen jälkeen, niin onhan se erittäin huono tilanne, ja kyllä se suojaosa täytyy nostaa niin, että se suo ihmisille mahdollisuuden elinkustannuksensa maksaa.

Eli arvoisa puhemies, olen tyytyväinen tästä edistyksestä, mutta maailmahan ei tule valmiiksi yrittäjienkään osalta vielä tästä, vaan lisää esityksiä odotetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kärnä.

16.09 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos omasta... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kärnä, mikrofoni päälle, niin kiitoksenne välittyvät paremmin.

Nyt taisi lähteä päälle. [Puhemies: Kyllä.] — Hyvä.

Omasta puolestani myös kiitokset ministerille tämän esityksen tuomisesta eduskuntaan. Oli ilo olla mukana hallitusneuvotteluissa neuvottelemassa tästä kyseisestä kysymyksestä. Kaikissa puheenvuoroissa, mitä täällä on esitetty, selkeästi tuodaan esille se, että meillä kaikilla on yhteinen tahtotila siitä, että ihmiselle on annettava mahdollisuus myös epäonnistua ja sen jälkeen nousta siitä epäonnistumisesta uudelleen jaloilleen. On myös ollut ilahduttavaa kuulla, että täällä ovat puhuneet selkeät kokemusasiantuntijat, jotka ovat oma-kohtaisesti kokeneet sen, mihin tilanteeseen konkurssi voi pahimmillaan ihmisen ajaa. Meidän on siis taattava uusi alku aivan kaikille, mahdollisuus siihen uuteen alkuun, ja mielestäni tämä esitys on erittäin hyvä askel siihen suuntaan, että näin myös aidosti tapahtuu.

Tässä on nostettu esille tärkeitä kysymyksiä esimerkiksi tuosta ulosoton suojaosan nostamisesta. Pitäisin sitä itsekkin tärkeänä. Samoin tämä pikavippien korkokatto. Meillähan oli syyskuun loppuun voimassa tilapäisesti se 10 prosenttia, ja tällä hetkellä pikavippien korkokatto on 20 prosenttia, joka on kyllä varsin korkea korko. Esimerkiksi Kuluttajaliitto

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

ja Takuusäätiö kannattavat molemmat sitä, että korkokattoa madallettaisiin esimerkiksi takaisin siihen 10 prosenttiin, joka on varmasti kyllä kohtuullinen rahan lainaajille tänä päivänä. Olisinkin kysynyt ministeriltä, onko teillä ministeriössä vireillä hankkeita, joilla korkokattoa tästä nykyisestä 20 prosentista alennettaisiin edelleen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Meri ja sen jälkeen ministerin vastaukset.

16.11 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan puheenjohtajana en nyt ota vielä kantaa, miten valiokunta tulee erinäisiin yksittäisiin pykäliin suhtautumaan tai tekekö mahdollisesti jopa muutoksia. Täällä on eräitä kohtia, jotka on nähty ainakin lausuntopalautteessa hieman kriittisestikin, esimerkiksi tämä, että tämä väliaikainen este — joka on siis se, että henkilön pitää se aika olla niin, että hän on maksukyvytön — ei koske yrittäjiä, mikä on hyvä asia, mutta se koskee yksityishenkilöitä, ja tämä on nähty yhdenvertaisuusongelmana, ja toki käymme tätä läpi, ja mistäpä sitä tietää, vaikka muutoksia tulisi. Se nähdään sitten.

On hyvä, että ihmiset saavat uuden alun. Ja tämä on aika vaikeakin tehtävä — punnita velkojan ja velallistenkin etua. Siellä on myös velkojina monesti toisia pienyrittäjiä, ja sekin on aina hyvä huomioda siinä. Katsoin, että täällä edellytyksissä ja esteissä ei sinänsä semmoisia muutoksia ole, eli hyvä, että esimerkiksi rikosperusteiset saatavat pysyvät pääsääntöisesti voimassa — se on tuomioistuimen harkintaa tietysti — ja tällainen ilmeisen piittaamaton velkaantuminen myöskin, koska eihän tämä tietenkään voi olla reitti siihen, että siitä ei välitä. Mutta pääsääntöisestihän ihmisten ylivelkaantuminen ei ole omaa syytä. On työttömyyttä, sairautta, ja on juuri otettu tällainen yritysrisi ja haluttu lähteä työllistämään itseään ja läheisiään, ja silloin uuden alun pitää olla mahdollinen.

Täällä on puhuttu tuosta maksuhäiriömerkinnän lyhentämisestä. Se on meillä lakivaliokunnassa vireillä oleva asia, siis kesken, ja se odottaa tällä hetkellä perustuslakivaliokunnan lausuntoa. Tästä syystä se ei etene. Se ei ole enää ministeriössä, ja se tulee sitten, kun saamme perustuslakivaliokunnan lausunnon ja pääsemme lakivaliokunnassa jatkamaan asian käsittelyä.

Oikeastaan kaksi kysymystä olisi ministerille, mutta vielä ennen kuin esitän ne kysymykset, unohdin sanoa, että keskustan edustajat Lohi ja Kärnä toivat hyviä ongelmia esille, mitkä pitäisi vielä ratkaista, eli tämä ulosoton suojaisuus ja sitten tämä verovelka-asia, mistä edustaja Lohi puhui, ja on ikävää, että hän ei ollut ottanut näitä ongelmia silloin siinä ryhmässä esille, kun hän oli ollut hallitusneuvottelujen maksukykyryhmän puheenjohtaja, koska nythän ne olisi voinut tuoda tässä yhteydessä, kun lakivaliokunta paljon on käsitellyt näitä. Olisimme hyvinkin mielellämme sen käsitelleet. Hallituksessa voi vaikuttaa, jos on hereillä.

Mutta kysyn kaksi kysymystä ministeriltä: Onko harkittu tätä ulosoton muuttamista niin, että pääoma menisi ennen korkoja? Tästä tulee hyvin, hyvin paljon palautetta, että se pääoma ei tunnu lyhenevän. Onko tästä ollut harkintaa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Henriksson, 3 minuuttia, ja sen jälkeen siirrymme seuraavaan aiheeseen.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

16.14 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos kaikille edustajille erittäin rakentavista puheenvuoroista ja siitä, että tämä esitys on saanut näin paljon kannatusta. On iloinen asia, että tässä asiassa olemme kaikki melkein samaa mieltä.

Suomi tarvitsee yrittäjiä, Suomi tarvitsee myös henkilöitä, jotka uskaltavat tehdä asioita, ja sen takia meidän on syytä uudistaa meidän velkajärjestelylainsäädäntöä ja myös yrityssaneerailainsäädäntöä. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että tämä esitys nyt etenee. Tämä on merkittävä muutos, merkittävä parannus siihen tilanteeseen, mikä tänä päivänä vallitsee. Nyt luodaan mahdollisuudet uudelle alulle yrittäjälle, pienyrittäjälle mutta myös vähän isommille yrityksille, tässä yrityssaneerauksessa. Samalla luodaan myös edellytykset sille, että työtön voi saada helpommin velkajärjestelyn, ja luodaan myös näkymää siitä eteenpäin.

Muistan itse, kun olin nuorena lakimiehenä pankissa töissä 90-luvun alussa, kun joka päivä tuli velkajärjestelyhakemuksia sisään. Se oli todella rankkaa. Nyt tilanne vihdoin on sellainen, että me pääsemme tilanteeseen, jossa maksuohjelman pituus lyhennetään viidestä vuodesta kolmeen vuoteen. Se on merkittävä muutos, ja se on velallisystävällistä politiikkaa unohtamatta kuitenkin tietenkään velkojan ja velkojien tilannetta.

Tässä on esitetty paljon kysymyksiä siitä, mitä esityksiä ja missä aikataulussa hallitus tuo. Yritän myös vastata nopeasti niihin.

Tässä muun muassa kysyttiin maksuhäiriömerkinnöistä. Valiokunnan puheenjohtaja jo vastasi siihen: Perustuslakivaliokunnan lausuntoa odotetaan. Ministerin ja ministeriön osalta työ on tehty. Se on merkittävä muutos, merkittävä parannus velallisten asemaan, ja odotan myös, että se tulee nyt sitten täältä eduskunnasta ulos. Sen jälkeen tarvitsemme kuusi kuukautta siihen, että se voi astua voimaan.

Positiivinen luottotietorekisteri: Hallituksen esitys on vireillä. Se on valmisteltu oikeusministeriössä, ja me olemme päässeet jo niin pitkälle, että parhaimmassa tapauksessa saan sen vielä tämän kuun aikana tänne eduskuntaan, kuitenkin nyt keväällä.

Ulosottovelallisen aseman parantaminen on myös tärkeä hanke. Tässä on esitetty suojaosuuden korottamista. Meillä on ollut VN TEAS-hanke, jossa on selvitetty, miten voidaan pienituloisen ulosottovelallisen tilannetta helpottaa ja parantaa. Nyt on osoittautunut, että se, että nostetaan suojaosuutta, maksaisi valtiolle aika paljon ja se ei hyödytä [Puhemies koputtaa] niitä pienituloisimpia. Sen takia tähän yritetään nyt löytää toinen ratkaisu.

Puhemies! Kuluttajaluottojen osalta työryhmä tekee työtään, ja sen pitäisi saada se valmiiksi nyt tämän kuun loppuun mennessä, eli tähän korkokattoon tullaan vielä palaamaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.18.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.27.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Edustaja Mäenpää.

17.27 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tässä nyt olisi ollut ministerille hiukan kysyttävää, mutta hän ei ole paikalla. Ehkä lyhyesti voisin sanoa tuosta esityksestä laiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta, että on hyvä, että näitä asioita pyritään parantamaan ja viemään eteenpäin ja sillä tavalla saamaan yrittäjiä, jotka ovat tehneet tällaisen konkurssin tai muun, taas nousemaan uudestaan siihen yrittäjyyteen kiinni. Sen takia tällaisia henkilökohtaisen konkurssin mahdollisuutta olisin halunnut ministeriltä kysyä.

Täällä kuitenkin hallituksen esityksen kohdassa ”6 Muut toteuttamisvaihtoehdot” on alaotsikko ”Veloista vapautuminen”, ja sen alla puhutaan niin sanotusta henkilökohtaisesta konkurssista. Hallituksen esityksessä sanotaan seuraavasti: ”Suomessa elinkeinotoimintansa vuoksi velkaantunut yrittäjä voi vapautua velkavastuusta yksityishenkilön velkajärjestelyn kautta. Sen sijaan konkurssilla ei Suomen järjestelmässä ole veloista vapauttavaa vaikutusta, vaan konkurssin läpikäynyt velallinen vastaa edelleen niistä konkurssisaatavista, joille ei konkurssissa kertynyt täyttä suoritusta. Lainsäädännön kehittämisen yhteydessä ja julkisessa keskustelussa on kuitenkin aika ajoin ollut esillä myös kysymys siitä, tulisiko konkurssin tehneiden yrittäjien uuden mahdollisuuden edistämiseksi ottaa käyttöön niin sanottu henkilökohtainen konkurssi, jolla olisi myös jäännösveloista vapauttava vaikutus.”

Ja tästä nyt on useita yrittäjiä sieltä aina 90-luvun ongelmista lähtien ollut minuun yhteydessä ja yhä edelleen on. Toivoisin, että hallituksessa otettaisiin tällainen mahdollisuus sitten, kun tämä asia etenee, sinne myös vaihtoehdoksi tämän velkasaneerauksen rinnalle. Näin me voitaisiin saada niitä yrittäjiä, joidenka tiedetään omaavan sellaista pääomaa tämän yhteiskunnan rakentamiseksi mutta jotka ovat sitten jostakin valitettavasta syystä konkurssin tehneet, mukaan tähän yhteiskuntaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen.

17.31 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä tarkistaa: onko niin, että eduskunnan työjärjestys ei tunne työjärjestyspuheenvuorokäytäntöä?

Toiseksi, tässä edustaja Mäenpää aloitti oman puheenvuoronsa sillä tavalla, että ministeri ei ole nyt tässä paikalla, kun asiasta jäivät mahdollisesti häntäkeskustelut vielä käymättä. Jäin vain miettimään sitä asiaa, johon myöskin itse edellisessä kohdassa olisin nimenomaan halunnut todeta, kun siinä oli kaksi puhujaa listalla, että kun nyt on tehty tämä ohjeistus, että puoli tuntia, niin olisiko puhemiehellä kuitenkin valtuuksia pohtia, onko siinä tilanteessa tarkoituksenmukaista viedä keskustelu päätökseen, kun oikeastaan nähdään, että se ei tule venymään kovin pitkään, ja kun ministeri on paikalla, niin voisi esittää sen kysymyksen samalla tavalla kuin edustaja Mäenpää, joka tässä kohdassa ei saanut nyt ministeriltä vastausta, niin kuin minä en siinä edellisessä kohdassa saanut vastausta.

Tähän nimenomaiseen kohtaan, joka koskee tätä velkasaneerauslain uudistamista, voisi sanoa sen asian, että tässä hallitus liikkuu oikeaan suuntaan. Se tulee yrittäjiä vastaan. On tärkeätä, että jo silloin, kun konkurssitilanne on uhkaamassa, voidaan aloittaa velkasaneerausjärjestely. Se on järkevä tilanne, että me pyrimme ennakoimaan näitä asetelmia niin, että konkurssi ei aidosti tule vaan pystytään kaikkia avittamaan, palauttamaan se yritystoi-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

minnan aktiviteetti sellaiseksi kuin sen toivotaan olevan. Minusta olisi tutkimisen arvoinen tämä amerikkalainen malli henkilökohtaisista konkurseista, minkä edustaja Mäenpää tässä toi esille. Sitäkin vaihtoehtoa kannattaisi ihan huolella analysoida myöskin suomalaisessa kontekstissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, varsinaisia työjärjestyspuheen- vuoroja ei eduskunnassa tunneta, ja ymmärsin, että edustaja Mäenpään puheenvuoro, kun hän viittasi kysymykseen ministerille, oli tarkoitettu ministeri Henrikssonille, [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] joka ei ollut enää pitkään aikaan ollut paikalla. Muuten lupaan pohtia esittämääne asiaa sydämessäni. — Ja nyt edustaja Peltokangas.

17.32 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun tätä lakia nyt laaditaan, niin olen hyvin tyytyväinen siitä, koska yritysten saneerauksesta ja yksityishenkilön velkajärjestelystä tulisi tämän salin todellakin olla kiinnostuneita — olisi tullut olla jo kauan, kauan sitten. Niin sanotusti 90-luvun laman uhreja on vieläkin tuolla velkakiikussa, ja jos me ajatellaan, että 30 vuoden rasitteet päällä, niin näillä ihmisillä ei todellakaan ole helppoa — ei ole ollut 30 vuoteen, eikä ole tälläkään hetkellä.

Elikkä kiitän hallitusta siitä, että tuodaan näiden asioiden tiimoilta parannuksia, koska me jokainen tiedämme, että tuolla arjessa on varmasti meillä kaikilla tuttavia ja ystäviäkin, jotka elävät sellaisessa tilanteessa, että on lähes mahdotonta selviytyä arjen jokapäiväisistä askareista. Määrätynlaiset luottotietomerkinnät estävät jopa vakuutuksen saamisen, kotivakuutuksen ynnä muita, mikä on käsittämätöntä tällaisessa yhteiskunnassa, jossa meidän tulisi tehdä sellaisia päätöksiä, että ihmiset pääsevät siihen elämän syrjään kiinni. Ja mikä tärkeintä, siellä on satojatuhansia ihmisiä, jotka haluaisivat todellakin lähteä yhteiskuntaan mukaan veronmaksajiksi, mutta se estyy heiltä määrätynlaisen lainsäädännön vuoksi. Tästä syystä olen, niin kuin tuossa mainitsin, hyvin tyytyväinen, eli aina kun parannetaan ihmisten mahdollisuuksia selvitä elämässään eteenpäin, se on sitä oikeaa suuntaa.

Katsoisin niin, että eduskunnan olisi syytä keskittyä voimakkaasti myöskin tulevisissa esityksissä siihen — tiedän, että on tulossa vielä lisää lainsäädäntöä, joka helpottaa näiden ihmisten arkea, mutta sanotaan nyt esimerkiksi tämä luottotietojen poistaminen, joka ollaan toivottavasti nyt hyvin pian saamassa saliin käsittelyyn — että ihmiset viulut maksettuaan olisivat puhtaita jatkamaan elämäänsä ja se luottotietomerkintä poistuisi mahdollisimman nopeasti, koska tämä on yksi ongelma ja varsinkin, jos me ajatellaan sitä suurta joukkoa 90-luvun laman uhreja, yrittäjiä varsinkin, joissa meillä olisi suuri potentiaali osajia. Minä väitän, että siellä on sellaista porukkaa todella paljon, jotka osaisivat tulla jälleen kerran tähän veronmaksajien, iloisten veronmaksajien, joukkoon mukaan tuoden samalla mukanaan sen osaamisen, mitä siellä on erilaisissa pienyrityskuvioissa. Me tiedämme, että siellä on paljon potentiaalia, ja tämä potentiaali meidän pitäisi saada sieltä nyt mukaan, ja tällainen lainsäädäntö vie siihen suuntaan, että jonain päivänä toivottavasti tämä porukka saadaan myöskin mukaan sieltä, koska se, että istutaan pirtin pöydässä ideoineen mutta määrätyn lainsäädännön vuoksi ei voida lähteä niitä toteuttamaan, ei ole pienelle maalle todellakaan se paras mahdollinen tie. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

17.36 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Peltokangas vielä viritti huomion tähän tekemään. Me puhumme useimmiten, tässäkin keskustelussa, yrityksistä ja yritysten luottomerkinnöistä, ulosottoveloista ja niin edelleen. Tietysti, jos on pienyrityksestä kysymys, se voi olla toiminimi, ja silloin se on suoraan henkilökohtainen, mutta meillä on myös yksittäisiä kansalaisia, joilla on ihan sama ongelma, että luottomerkintöjä on tullut, ulosottovelkoja tai muita vastaavia on, ja tämä tietenkin koskee kaikkia — pitääkin koskea kaikkia — ihmisiä, että päästään mahdollisimman sujuvasti uuden elämän alkuun silloin, jos ollaan niistä velkavastuista vapauduttu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 232/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle siivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.18 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutus- ja työperäinen maahanmuutto ovat keskeisiä keinoja, kun pyrimme vastaamaan sekä pidemmällä että lyhyemmällä aikavälillä Suomea koetteleviin haasteisiin. Viime vuosien pandemiasta ja sen sivuvaikutuksista huolimatta me tiedämme, että Suomea vaivaa työvoimapula, ja tämä hidastaa monien alojen yritysten kasvuedellytyksiä. Ikääntyvä Suomi tarvitsee myös korkeamman työllisyysasteen, ja tarvitsemme lisää osaajia.

Suomen taloudellinen huoltosuhde heikkenee, ja kestävyysvaje uhkaa tulevaisuudessa hyvinvointivaltion keskeisten rakennuspalikoiden rahoituspohjaa. Tämän vuoksi Sanna Marinin hallitus on sitoutunut kunnianhimoisiin tavoitteisiin koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton osalta. Hallituksen tavoitteena on työperäisen maahanmuuton vähintään kaksinkertaistaminen nykytasosta vuoteen 2030 mennessä siten, että kestävyystiekartan edellyttämä vähintään 50 000 työperäisen maahanmuuttajan kokonaislisäys toteutuu. Tavoitteena on, että vuoden 2030 jälkeen lisäys on vuositasolla vähintään 10 000 henkilöä. Myös uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää pyritään kolminkertaistamaan vuoteen 2030 mennessä. Tavoite on, että vähintään 75 prosenttia näistä opiskelijoista myös jäisi tänne Suomeen ja työllistyisi täällä. Suomen tulevan menestyksen kannalta on

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

suorastaan elintärkeää, että mahdollisimman moni koulutettu ja osaava maahanmuuttaja jäisi ja kotoutuisi maahan osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Tähän tavoitteeseen tähtääme nyt myös tässä lähetekeskustelussa olevalla lakiesityksellä.

Esitämme hallitusohjelman mukaisesti, että kolmansista maista tuleville opiskelijoille myönnetään oleskelulupa koko tutkinnon suorittamisen ajaksi. Ensimmäinen oleskelulupa olisi siis ainoa oleskelulupa, jonka hän tarvitsee opintojensa suorittamista varten. Tavoitteena on mahdollistaa opiskelijan keskittyminen opintoihinsa alusta loppuun ilman, että jatko-oleskeluluvan hakemisesta kesken opintojen tarvitsisi huolehtia. Jotta tämä oleskelulupa voidaan myöntää koko opintojen keston ajaksi, on toimeentuloa koskevaa sääntelyä uudistettava. Jatkossa opiskelijan tulisi esittää oleskelulupaa hakiessaan selvitys turvatus- ta toimeentulosta ainoastaan ensimmäiseltä vuodelta.

Tälläkin hetkellä opiskelijalle voidaan myöntää oleskelulupa enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Kuitenkin ainoastaan noin joka viidennelle lupa myönnettiin tämän pituise- na. Suuri enemmistö sai oleskeluluvan vain vuodeksi. Oletuksena on, että tämä johtuu suu- reksi osaksi juuri toimeentulovaatimuksesta, joka voi olla kansainvälisesti vertaillen var- sin korkea erityisesti opiskelijan elämäntilanteessa olevalle. Vaikka jatkossa selvitys toi- meentulosta esitetäänkin yhdeltä vuodelta kerrallaan, opiskelijalla tulee luonnollisesti olla toimeentulo turvattu koko sen ajan, jonka oleskelulupa on voimassa. Tämän edellytyksen täyttämistä valvottaisiin.

Arvoisa puhemies! Suomi on 2010-luvulla onnistunut vahvistamaan kansainvälisten osaajien pitovoimaa. Tästä kertovat tilastot kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden työllis- tymisestä, myönnettyjen jatkolupien määrän kehityksestä sekä pitkään Suomessa asuneiden ulkomailla syntyneiden, ulkomaalaistaustaisten palkansaajien ja yrittäjien määrästä. Työtä on silti tehtävänä, jotta loisisimme yhä useammalle Suomessa opiskelleelle mahdolli- suuden jäädä maahan ja löytää myös paikkansa työmarkkinoilta. Tähän 75 prosentin ta- voitteeseen on vielä matkaa nykytilanteessa. Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneis- ta kansainvälisistä opiskelijoista työllistyy Suomeen noin puolet.

Siksi toinen esittämämme hallitusohjelmaan nojaava muutos koskee kolmansista mais- ta tulevia opiskelijoita, jotka ovat suorittaneet tutkintonsa loppuun, sekä tutkijoita, joiden tutkimustyö tulee päätökseen. Jos heillä ei tuolloin ole työpaikkaa tai jotain muuta perus- tetta, jonka nojalla voisi hakea oleskelulupaa, voitaisiin heille myöntää jatkossa oleskelu- lupa työnhakua ja yritystoiminnan aloittamista varten kahdeksi vuodeksi. Tällä hetkellä tällaisen niin sanotun työnhakuluvan voi saada yhdeksi vuodeksi.

Työnhakuluvan käyttöä myös joustavoitetaan. Jos lupaa ei heti tarvitse, sitä voisi hakea myöhemmin. Jos opiskelija tai tutkija on esimerkiksi poistunut Suomesta, hän voisi viiden vuoden sisällä palata takaisin hakemaan töitä tai aloittamaan yritystoiminnan. Lisäksi lu- paa ei olisi pakko käyttää yhtenäisenä jaksona, vaan luvan kahden vuoden enimmäiske- ston voisi käyttää kolmessa vähintään kuuden kuukauden jaksossa.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee osaavaa työvoimaa. Jotta voimme nykyistä parem- min pitää kiinni täällä opiskelleista, ehdotamme, että korkeakoulututkinto-opiskelijoiden oleskeluluvan laji muutettaisiin jatkuvaksi. Tämä on historiallinen muutos oleskelulupajär- jestelmämme, sillä ennen tätä esitystä opiskelijat ovat aina saaneet oleskelulupansa tilapäi- senä.

Toisin kuin tähän asti, nyt myös lupajärjestelmässämme tähtääme siihen, että opinto- jen jälkeen Suomeen jäädään ja että pidämme kiinni myös koulutetuista osaajista.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Lupalajimuutoksen ansioista korkeakoulututkinnon suorittavalle kolmannen maan kansalaiselle tulee mahdollisuus hakea ja saada pysyvä oleskelulupa edellytysten täyttyessä. Myös mahdollisuus Suomen kansalaisuuden saamiseen avautuu nykyistä nopeammin.

Myös opiskelijan työnteko-oikeuden sääntelyä selkeytetään. Jatkossa opiskelijan, työnantajan tai valvovan viranomaisen ei tarvitse arvailla sitä, kuinka paljon opiskelija voi tehdä töitä. Esitykseen sisältyy myös monia muutoksia, joilla lupajärjestelmää kehitetään paremmin koulutus- ja tutkimustarpeisiin. Sääntely perustuu korkeakouluopiskelijoiden ja tutkijoiden osalta tällä hetkellä pääosin EU-sääntelyyn. Hallitus esittääkin nyt kansallista sääntelyä, joka vastaa vielä paremmin omiin tarpeisiimme.

Esityksellä myös korjataan niin sanotun tutkija- ja opiskelijadirektiivin täytäntöönpanossa vuonna 2018 tapahtunut valuvika. Tällä nyt käsillä olevalla muutoksella turvapaikanhakijoille ja karkotuspäätöksen saaneille mahdollistetaan kansallisen oleskeluluvan hakeminen. Näin siksi, että he eivät voi saada niin kutsutun tutkija- ja opiskelijadirektiivin mukaista oleskelulupaa. Heillä on tälläkin hetkellä mahdollisuus hakea oleskelulupaa työnteon perusteella. Muutoksella tuodaan opiskelu ja tutkimuksen teko samalle viivalle työnteon kanssa.

Tavoitteena on saada lakimuutokset voimaan kuluvan vuoden huhtikuun alusta alkaen. Näin muutokset helpottaisivat jo tänä keväänä kansainvälisiin opetusohjelmiin valittavien opiskelijoiden oleskelulupaprosesseja.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ja sen lainmuutoksilla ei yksin luoda korkeakoulupaikkoja tai saada täällä opiskellutta jäämään Suomeen töihin. On selvää, että myös yhteiskunnassa ja työelämässä asenteissa täytyy tapahtua paljon sen eteen, että täällä opiskeleva ulkomaalainen saa jo opintojensa aikana kosketuksen työelämään, voi kehittää kielitaitoaan ja että valmistuneilla on sellaiset kontaktit ja verkostot, jotka tekevät heille mahdolliseksi Suomeen jäämisen työnteon perusteella.

Näillä lainmuutoksilla voimme helpottaa käytännössä eri puolilta maailmaa tulevien osaajien polkua osaksi suomalaista yhteiskuntaa, korkeakouluja ja työelämää. Uskon, että samalla vahvistamme viestiä siitä, että he ovat myös lämpimästi tervetulleita. — Kiitos. [Sebastian Tynkkynen: Siis ihan katastrofipaketti, aivan järkyttävä paketti!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, kiitoksia! — Edustaja Halla-aho.

16.27 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa herra puhemies! Kansainväliset opiskelijat voivat olla yhteiskunnalle hyödyksi, jos houkuttimet ovat oikeanlaisia. Maailman huippuyliopistot houkuttelevat lahjakkuuksia korkeatasoisella opetuksella ja tutkimuksella. Laatu rahoitetaan korkeilla lukukausimaksuilla. Opiskelijat taas ovat valmiita investoimaan rahaa koulutukseensa, koska he tietävät, että se on korkeatasoista ja antaa heille hyvät mahdollisuudet menestyä ja työllistyä.

Suomen houkuttimet ovat toisenlaisia: me tarjoamme maksutonta tai lähes maksutonta opetusta kenelle tahansa. Oleskelulupa- ja perheen yhdistämiskäytännöt ovat erittäin avokätisiä. Sosiaaliturvamme on asumisperusteinen, eli jokaisella Suomessa asuvalla on siihen oikeus — ja kasvavassa määrin jopa laittomasti maassa oleskelevilla.

Meidän työmarkkinamme ovat jäykät, elinkustannukset korkeat ja työn verotus sietämätön. Tällä yhtälöllä, arvoisa puhemies, ei saada lahjakkuuksia, jotka jäisivät hyödyttämään maataamme ja julkista talouttamme. Suomalaisen verorahoituksen ja jatkuvassa rahoituskriisissä olevan korkeakoulutusjärjestelmän keskeiseksi tehtäväksi näyttää muodostuvan

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

maahantuloväylän tarjoaminen kehitysmaalaisille. Monet etenkin vihreissä ja vasemmissa ajattelevat, että juuri näin sen pitääkin olla. Sen sijaan monet muut kannattavat tällaisia esityksiä luultavasti pikemminkin naiiviuttaan. Samalla tavalla, maalailemalla kuvia osaajista ja lahjakkuuksista, monet on saatu höynäytettyä kannattamaan halpa- ja orjatyövoiman maahantuontia.

Mihin johtavat maksuton tai puoli-ilmainen englanninkielinen koulutus, löysä oleskelulupajärjestelmä ja avokätinen sosiaaliturva? Siihen, että nekään, jotka opiskelevat toisissaan ja valmistuvat, eivät löydä koulutustaan vastaavaa työtä, koska eivät osaa suomea. Niinpä he lähtevät suomalaisen veronmaksajan kustantama tutkinto taskussaan muualle töihin. Toisille opiskelu on pelkkä veruke, jonka varjolla he hakeutuvat Suomeen korkeamman elintason piiriin ja jäävät tänne elelemään sosiaaliturvalla. Kolmansille Suomi on heikko lenkki EU:n maahantulokontrollissa. He hakevat Suomesta opiskelupaikkaa, koska täältä sen saa helpolla, ja katoavat sitten Schengen-järjestelmän turvin muihin EU-maihin.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on osa systemaattista prosessia, jolla hallitus pyrkii lisäämään muuttoliikettä kehitysmaista Suomeen. Kuten monilla aiemmilla esityksillä, tällä esityksellä halutaan helpottaa suomalaisen järjestelmän hyväksikäyttöä. Kehotan painokkaasti hallituspuolueiden edustajia ottamaan suomet silmiltä. Te voitte lähes viikoittain lukea lehdistä juttuja ulkomaisen halpatyövoiman hyväksikäytöstä, oli sitten kyse Närpiön tomaattiviljelmistä tai Helsingin ravintoloista ja siivousfirmoista. Koronasta huolimatta työperäinen maahanmuutto on korkeimmalla tasollaan koskaan, ja valtava enemmistö näistä tulijoista saapuu saatavuusharkinnan kautta eli kuuluu alimman osaamistason henkilöihin.

Tämä on se todellisuus kaiken unelmahötön ja osaajapuheen takana. Nämä ongelmat tulevat ainoastaan pahenemaan, kun opiskeluviihumin hyväksikäyttö ja turvapaikkajärjestelmän kiertäminen tehdään entistä helpommaksi. Ikävä kyllä rahoitusmallit ja kannustimet on rakennettu sellaisiksi, että etenkin ammattikorkeakoulujen kannattaa osaoptimoinnin näkökulmasta haalia kirjoille mahdollisimman paljon nigerialaisia ja bangladeshilaisia opiskelijoita välittämättä siitä, mitä nämä Suomeen saavuttuaan tekevät. Mutta meidän tehtävämme täällä eduskunnassa on puolustaa Suomen julkista taloutta, suomalaisen yhteiskunnan kokonaisuutta ja myös suomalaisten opiskelijoiden etua ja koulutusjärjestelmän rahoituspohjaa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen.

16.32 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on lakiesitys, jossa ehdotetaan kansallista oleskelulupasääntelyä muutettavaksi. Kansainvälisen suojelun hakemisen taustaiset mutta myös he, joille on tehty karkottamispäätös, voisivat hakea tässä laissa säädettyjä oleskelulupia.

Arvoisa puhemies! Ei ole varmasti ihme, että usein pohditaan, että opposition suusta tulee totuus, kun hallitus tekee päättömiä esityksiä, mutta tällä kertaa tämä teidän tuomanne esitys on jopa pelottava.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tuomassa Suomeen opiskelijoita matalapalkka-aloille, muun muassa hoiva-alalle. Te haluatte ratkaista hoitajien työoloihin ja palkkaukseen liittyvät ongelmat siten, että koulutatte kenestä tahansa Suomeen haluavasta ulkomaalaisesta lähihoitajan tai hoiva-avustajan. Kysyn teiltä, ministeri: mille aloille nämä kolmansien

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

maiden esimerkiksi karkotuspäätöksen saaneet henkilöt mahdollisesti kouluttautuvat? Mikä on se koulutusala, ja millä kielellä sillä alalla opiskellaan? Tällä hetkellä meillä Suomessa on tilanne, että meidän suomalaisetkaan opiskelijat eivät pääse jatko-opintoihin. Ainoa ala, mille on koko ajan auki paikkoja, on hoiva-ala. Haluatteko te ratkaista henkilöstömitoituksen sillä, että alatte kouluttamaan karkotuspäätöksen saaneita henkilöitä tälle alalle? [Mikko Kärnä pyytää vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Ei ainoastaan opiskelu vaan myös vapaaehtoistoiminta mainitaan täällä: oleskelulupa voidaan myöntää, jos henkilö osallistuu vapaaehtoistoimintaan. Täällä on mainittu kaksi toimintajärjestöä. En tunne niiden toimintaa. Vähän tuossa katsoin netin kautta, mitä se pitää sisällään. Euroopan solidaarisuusjoukot tai Euroopan vapaaehtoispalvelu ovat ne, joiden piirissä henkilön tulisi toimia. Tehdään vapaaehtoistoiminnasta sopimus, jossa kerrotaan vapaaehtoistoiminnan kesto, käytettävä aika, alkamis- ja päättymispäivä — mutta jos ymmärrän oikein tästä laista, niin tekijä voi myös keskeyttää vapaaehtoistoiminnan, eihän siihen kuitenkaan pakoteta.

Hoitoalan ihmisenä minua kauhistuttaa, todellakin. Muun muassa SuPer-liitto eli lähi- ja perushoitajaliitto on esittänyt sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle huolensa hoitoalalle opiskelemaan valittujen soveltavuudesta alalle ja vaatinut soveltavuuskokeiden palauttamista. Tuleeko näille karkotuspäätöksen saaneille ihmisille, jotka pyrkivät opiskelemaan, soveltavuuskokeet, ja millä varmistetaan, että he opiskelevat kielen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen, Ari.

16.35 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Esitys sisältää monia ulkomaalaisten opiskelijoiden maahantulon helpottavia ehdotuksia. Ongelmana on, että esitykseen on ujutettu turvapaikkajärjestelmän kiertämiseen uusi väylä, jolla jo kielteisen päätöksen saaneet voivat jäädä maahan opiskelijoina. Missään tapauksessa esimerkiksi karkotuspäätöksen saaneille ei pidä myöntää kansallista oleskelulupaa opiskelun perusteella. Jo nykyisin laittomasti maahan tulleiden poistaminen on tehotonta, ja esitys vain entisestään lisää Suomen houkuttelevuutta turvapaikkahaun kohdemaana.

Esitys herättää väistämättä kysymyksiä. Miksi meillä edes on turvapaikkajärjestelmä, jos se voidaan lopulta kuitenkin tavalla tai toisella kiertää? Aletaanko täällä seuraavaksi tehtailla lisää koulutuksia, jotka ylipäättävänsä sopivat heille? Sekin maksaa. Ja kenen etu ylipäättävänsä on, että laittomasti maassa olevat voivat jäädä vuosiksi pyörimään oppilaitoksiin suomalaisten veronmaksajien rahoilla? Opiskeluhan sinällään on helppoa — valmistuminen ammattiin ja työelämään siirtyminen onkin sitten täysin eri asia, ja tällä hetkellä vain noin 50 prosenttia ulkomaalaisopiskelijoista työllistyy Suomeen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Simula.

16.37 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä löysennetään todellakin hyvin merkittävästi ja jopa tarpeettomasti kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksiä Suomessa. Esitys helpottaa tänne tulemistakin opiskelun perässä mutta yhtäältä lisää byrokratiaa ja kustannuksia. Tämän esityksen mukaan jatkossa opiskelijana tänne tulevalle myönnettäisiin siis oleskelulupa koko opintojen ajaksi ja opintojen jälkeistä työlupaa jatkettaisiin kahteen vuoteen.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Esittelytekstissä todetaan, että esimerkiksi Euroopan unionissa monikaan jäsenvaltio ei myönnä opiskelijoille oleskelulupaa pidemmälle kuin vuoden tai kahden vuoden ajalle. Olemme taas niitä kuuluisia edelläkävijöitä, ja tällä esityksellä valitettavasti halpatuotteistetaan meidän korkeatasoinen koulutuksemme.

Esityksellä suorastaan hyysätään ulkomaalaisopiskelijoita, kun eduskunnan tehtävä nimenaan olisi suojata laadukasta koulutusjärjestelmäämme ja varmistaa, että se palvelee yhteiskuntaamme — mutta jälleen hallitus haluaa ennemmin helpottaa ulkomaalaisten tuloa ja oleskelua Suomessa. Ulkomainen työvoima ja niin sanottu koulutusperäinen maahanmuutto tuntuvat olevan asioita, joita hallitus haluaa edistää kaikin keinoin, suomalaisen koulutusjärjestelmänkin kustannuksella, veronmaksajien piikkiin. Hallitus ei ole kiinnostunut siitä, että he houkuttelevat esityksillään Suomeen sellaista maahanmuuttoa, joka on uhka niin turvallisuudellemme kuin kansantaloudelle. Päinvastoin, se tuntuu olevan hallituksen keino tehdä maailmanparannustyötä suomalaisten kustannuksella.

Esityksessä oleskeluluvan pidentämisestä huolimatta opinto-oikeutta ja toimeentulo-vaatimuksen täyttämistä valvottaisiin opintojen aikana, joten byrokratian määrä esimerkiksi Maahanmuuttovirastossa tulisi tuskin pienenemään. Esittelytekstissä todetaan, että jatko-oleskelulupapäätöksen esteenä on ollut tähän asti muu kuin tilapäinen turvautuminen toimeentulotukeen. Millä tavalla tämän esityksen myötä voitaisiin siis estää se, että Suomeen tullut ns. opiskeluperäinen maahanmuuttaja ei turvautuisi yhä enenevässä määrin suomalaiseen sosiaaliturvaan ja toimeentulotukeen? Mitä konkreettisesti tapahtuisi, jos tällaisella maahanmuuttajalla ei tosiasiallisesti olisi edellytettyä toimeentuloa? Huomionarvoista on myös esittelytekstissä todettu seikka, ettei Kelalla ole tilastotietoa oleskeluluvan perusteella myönnetystä perustoimeentulotuesta tähänkään mennessä, tällä nykyisellä lainsäädännöllä. Eikö ole melko huolestuttavaa, että kokonaiskustannukset ja niiden arviointi ovat aivan hämärän peitossa?

Arvoisa puhemies! Esitys sisältää siis Suomelle erittäin haitallisia ehdotuksia. Hallituksen esityksen mukaan jopa laittomasti maassa oleskelevat tai karkotuspäätöksen saaneet henkilöt voisivat hakea opiskeluperusteista oleskelulupaa. Tämän lakimuutoksen myötä täällä laittomasti oleskeleville siis aukeaa jälleen uusi mahdollisuus hakea oleskelulupaa, tällä kertaa opiskeluperusteista. Huomionarvoista on sekin, että oleskeluluvan voisi saada myös muuhun kuin tutkintoon johtavasta koulutuksesta eli käytännössä mistä tahansa kurssista esimerkiksi kansalaisopistossa. Tämä on juuri sitä, mistä me perussuomalaiset olemme varoittaneet. Hallitus haluaa helpottaa maahantuloa ja maahan jäämistä kaikin mahdollisin keinoin seurauksista välittämättä. [Leena Meri: Ja maksoi mitä maksoi!]

Kokonaisuudessaan tämä esitys antaa taas yhden mahdollisuuden hakeutua Suomeen kokeilemaan onneaan ja rasittamaan järjestelmää. Jos oleskelulupaa ei muutoin tule, niin hakeudutaan sitten opiskelemaan. Kansainvälisten kurssien toteuttaminen ja lisääminen oppilaitoksissa kaikkine tukitoimineen ei ole ilmaista, ja resurssit ovat aina jostain muualta pois. Tällä hallituksen esityksellä siis koulutettavien määrä varmasti lisääntyy, mutta tuoko tämä merkittäviä hyötyjä Suomelle ja suomalaisille työmarkkinoille? Tuleeko tämän esityksen myötä Suomeen motivoituneita opiskelijoita? Epäilen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Kärnä.

16.41 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! En nyt oikein tiedä, mistä tässä aloittaa.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Edustaja Halla-aho moitti Suomen korkeakoulutuksen ja koulutusjärjestelmän tasoa. Käsittääkseni olemme kuitenkin varsin laadukas kouluttaja tässä maassa. [Mauri Peltokangas: Kuullun ymmärtäminen! Kuullun ymmärtäminen!]

Myös väitettiin, että koulutusjärjestelmän kautta valmistuvat ulkomaalaiset opiskelijat, kolmansien maiden kansalaiset, eivät jäisi Suomeen. Meillä kuitenkin 60–70 prosenttia heistä Suomessa pysyy, ja itse ainakin toivoisin, että jatkossa tätä lukua saadaan nostettua entisestään, koska me olemme kuitenkin sen kalliin koulutuksen maksaneet, ja mikäli nämä ihmiset Suomeen työllistyvät, hyödyttävät suomalaista yhteiskuntaa, niin ehdottomasti se on meidän kaikkien etu.

Tässä on nyt paljon puhuttu, että tämä esitys olisi luomassa jonkun uuden maahantulon väylän. Niinhän se ei tee. Nykyiselläänkin on mahdollisuuksia hakeutua Suomeen saamaan koulutusta, opiskelemaan, ja itse kyllä katson, niin kuin tuossa aikaisemmin jo sainoin, että on kaikkien etu, että nämä Suomessa koulutetut henkilöt myös tänne Suomeen jäävät ja täällä työllistyvät.

On hyvä huomata, että tähän esitykseen sisältyy näiden oleskelulupien osalta myös aivan normaalit toimeentuloedellytykset, jotka lasketaan: henkilön täytyy kyetä se oma opiskelunsa rahoittamaan. Ulkomaalaisen halpatyövoiman kanssa, joka kiistatta on iso ongelma — kyllä, myönnän sen, perussuomalaiset, että siihen meidän kaikkien täytyy puuttua — sen kysymyksen kanssa tällä esityksellä ei ole yhtään mitään tekemistä.

Edustaja Juvonen oli tuossa myös huolissaan hoitajien kielitaidosta, että millä kielellä hoitajia aletaan kouluttamaan. On tietysti selvä, että hoitajat saavat koulutusta suomen tai ruotsin kielellä. Eihän tässä muuten mitään järkeä ole, koska meillä on hoitajilla kuitenkin kielitaitovaatimus. He eivät voi työllistyä, elleivät he tätä kielitaitovaatimusta oman tehtävänsä osalta täytä.

Ja fakta on myös se, että me tarvitsemme ulkomaalaisia hoitajia. Menetin taannoin äitini, hän vietti elämänsä viimeiset vuodet hoitokodissa pienellä paikkakunnalla pohjoisessa, ja voin sanoa, että ilman filippiiniläisiä hoitajia minun äitini olisi jäänyt sinne hoitamatta. Olen hyvin kiitollinen, että meillä on maahanmuuttoa Suomeen ja meille tulee tänne töitä tekeviä ahkeria ihmisiä kolmansista maista.

Edustaja Simula nosti tässä esille kysymyksen ja mahdollisen ongelman, että onko niin, että esimerkiksi kansalaisopiston kurssilla voisi saada oleskeluluvan. Itse katson, että ei voi saada. Tietysti nyt on hallintovaliokunnan tehtävä sitten, kun asiaa käsittelemme, varmistaa, että eihän tämä nyt näin voi mennä, että ihan millä tahansa kurssilla tai kirjekurssilla tämän oleskeluluvan saa, vaan kyllä täytyy kyseessä olla ihan aito opiskelu, jonka myötä sitten on mahdollisuus tänne Suomeenkin työllistyä.

Katsotaan hallintovaliokunnan käsittelyssä sitten nämä ongelmakohdat tässä, mutta se on selvää ja on myös keskustan linja, että mitään tällaisen laittoman maahantulon tai tällaisen harmaalla alueella olevan maahantulon väylää tämäntyyppisillä esityksillä ei luoda.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Laakso ja sen jälkeen ministeri Haatainen.

16.44 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnä tuossa väitti, ettei ole mitään uutta väylää, mutta jos kielteisen turvapaikanhakuprosessin jälkeen — on saanut todellakin käskyn lähteä maasta pois — saa jäädä tänne, [Mikko Kärnä pyytää vastauspu-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

heenvuoroa] kun lähtee opiskelemaan, niin olen kyllä hämmästynyt, että edustaja Kärnä väittää, ettei ole mitään uutta linjaa tässä jutussa.

Pakko on sanoa: Voidaanko me oikeasti Suomessa palkita yhteiskunnan rahoilla, suomalaisten veronmaksajien rahoilla, laittomasti maassa olevien ihmisten tänne jääminen? Tämä on aivan, voisi sanoa ihan suoraan, posketon esitys. [Mauri Peltokangas: Keskustan mielestä voidaan!] Siis ymmärrän vielä jollain tavalla ajatusmaailman siinä, että tänne saataisiin korkeakoulutettuja ihmisiä: he tulisivat tänne opiskelemaan, ja saataisiin heidät jäämään tänne.

Tässä tietysti on lukemia. Jos se on vain 50 prosenttia, joka tänne jää, niin se on aika huono prosentti, [Mikko Kärnä: 60—70!] mutta jos se on edustaja Kärnä esittämä 60—70 prosenttia, niin takaan ja alleviivaan, että se ei tule siitä nousemaan, koska motivaatio ei ole enää samalla tasolla siinä asiassa, koska tilanne on se, että se on päivänselvä asia, että ilman muuta ihminen lähtee turvapaikkaprosessin jälkeen opiskelemaan, jos hän sen varjolla saa jäädä tänne Suomeen. Siis ei hänellä ole minkäänäköistä tarkoitustakaan mihinkään muuhun kuin päästä sisälle tähän järjestelmään. Ei valmistuminen tai sen jälkeen työhön meno ole kyllä se pääprioriteetti siinä hommassa. Nyt oikeasti vähän niitä silmiä auki.

Puhuitte, edustaja Kärnä, vielä filippiiniläisistä. On se hienoa näin, että näin on, mutta veikkaan, kuinka kauan menee siihen, että saadaan lukea samanlaisia uutisia näistä hoitajista kuin saatiin tänään lukea esimerkiksi Iltalehdestä hallituksen paljon kehumasta Närpiöstä. Siitä Närpiöstä minä olen kuullut tässä kolmen vuoden aikana, kuinka hienoa se on, kuinka hienoa se on. Katsokaa tämän päivän Iltalehti. Onko se hienoa, kysyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, lupasin jo tuossa ministeri Haataiselle, mutta koska neljä kertaa mainittiin edustaja Kärnä nimi ja hän koko äskeisen puheenvuoron ajan seisoj odottamassa vastausvuoroa, niin minuutti.

16.47 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon herra puhemies! Edustaja Laaksolle kyllä nyt toteaisin, että teidän esittämänne väitteet yksinkertaisesti ovat harhaanjohtavia. Tällä ei olla luomassa mitään uutta väylää. Kielteisen päätöksen saanut henkilö voi hakea opiskelupaikkaa, totta kai, [Perussuomalaisten ryhmästä: No niin!] täysin samoilla kriteereillä kuin esimerkiksi siellä Nigeriassa tai Kongossa oleva henkilö. Ei tämä ole minkään tyypin uusi väylä. Jos hän täyttää ne samat kriteerit, niin sitten hänellä on mahdollisuus tähän järjestelmään lähteä mukaan — hän täyttää toimeentuloedellytyksen, ja hän sen opiskelupaikan saa.

En oikein ymmärrä, mikä etu meille olisi, että jos meillä on maassa tällaiset kriteerit täyttävä henkilö, niin sitten perussuomalaiset haluavat palauttaa hänet kotimaahansa, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] karkottaa kotimaahan, josta hän voi hakea uudelleen sitä lupaa ja palata tänne, mikäli hän täyttää ne kriteerit. [Sebastian Tynkkynen: Ei huijareita Suomeen!] Tämähän on aivan järjetöntä. En voi ymmärtää tämän tyypistä ajattelua.

Ja tosiaankaan, mitään uutta väylää tällä esityksellä ei olla luomassa. Ministeri varmaan meille kohta kertoo asiasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Haatainen, kolme minuuttia, ja sen jälkeen tässä vaiheessa tämän asian käsittely keskeytetään. — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

16.48 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Tällä lakiesityksellä, tällä paketilla, kyllä, pyritään houkuttelemaan niitä, jotka ovat tänne tulleet opiskelemaan, että he myös jäisivät tänne töihin hyödyntämään sitä koulutusta, [Leena Meri: No niin! Houkuttelemaan! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] jonka he ovat täällä Suomessa saaneet. He ovat saaneet opiskelupaikan [Hälinää — Puhemies koputtaa] samoilla perusteilla kuin muutkin hakijat, ei siihen mitään erityiskohtelua tule.

Edustaja Juvonen, olitte huolissanne siitä, että lähihoitajat eivät olisi samoilla perusteilla tänne opiskelemaan valittavia. Kyllä kaikki valitaan samoilla perusteilla, ja olennaista on, että siinä on sitten vahvasti kielipinnat ohessa, niin että myös hoitoalalla suomen kielen taito ja tietyissä tilanteissa ruotsin kielen taito, kotimaiset kielet, ovat sitten hallinnassa.

Mutta tähän turvapaikanhakijakysymykseen: Nyt näille kansainvälisen suojelun taustaisille ja karkotuspäätöksen saaneille palautetaan mahdollisuus hakea kansallista opiskelijan ja tutkijan lupaa. Tämä mahdollisuus poistui vuonna 2018, kun tutkija- ja opiskelijadirektiiviin perustuva sääntely tuli voimaan, eli nyt palautetaan, mikä ennen 18:aa oli olemassa. Ja tähän hallituksen esitykseen tulee myös sitten se poikkeus tuosta direktiivistä, että tähän myönnettävään lupaan ei liity direktiivissä säädettyjä oikeuksia, esimerkiksi liikkumista opiskelijana tai tutkijana suorittamaan osa opinnoista tai tutkimuksesta toisessa EU-jäsenvaltiossa, eli tämä olisi tiukempaa. Ja kun sitten opiskelija esimerkiksi on vaihtanut työntekijäksi eikä ole siihen saanut oleskelulupaa ja näin ollen hänet on päätetty karkottaa, niin olisi kyllä kohtuullista, että tälle ihmiselle voidaan myöntää uudelleen oleskelulupa tämän opiskelun perusteella — edustaja Kärnä kuvasi tätä aivan oikein — ja siksi tämä koskee myös karkotuspäätöksen saaneita.

Edustaja Halla-aho tuossa hyvin laajasti kuvaili käsitystään korkeakouluopinnoista ja Suomen houkuttelevuudesta. Kyllä, lukukausimaksut peritään, niin kuin muutkin perivät, kolmansista maista tulevilta. Sitten EU-alueelta tuleville opiskelijoillehan meillä on samat säännöt täällä kuin ihan kantasuomalaisille, eli EU-alueella ollaan sitten maksuttomia kaikille, mutta kolmansista maista tulevat maksavat nämä opiskelumaksunsa, lukukausimaksunsa. Sitten tässä on toimeentuloedellytys myös, eli toimeentuloedellytys on, [Mikko Kärnä välihuuto — Leena Meren välihuuto] ja sitä tullaan korkeakoulujen ja Maahanmuuttoviraston kanssa yhteistyönä seuraamaan. Ei tässä ole avautumassa mikään hollitupa. Kyllä, tässä tehdään ihan järjestelmällisesti sitä työtä, jolla pyritään nyt varmistamaan, että ne, jotka täällä nyt opiskelevat, jäisivät tänne myös töihin ja myös nämä ongelmakohdat, joita tällä hetkellä lainsäädännössä on, korjataan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä samassa istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.52.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.36.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan numero 6 käsittelyä. — Keskusteluun, ja siellä on edustaja Mäkynen, Jukka.

17.37 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä kyseessä olevassa esityksessä hallitus esittää, että laittomasti maassa olevilla ja karkotuspäätöksen saaneilla kolmansista maista Suomeen saapuneilla olisi lakimuutoksen myötä mahdollisuus jäädä maahan, mikäli he saisivat opiskelupaikan Suomesta. Hallitus on nyt tietoisesti luomassa uuden väylän elintasosiirtolaisuudelle Suomeen.

Arene ry:n tiedotteessa 21. tammikuuta kerrotaan, että kevään ensimmäisessä yhteishaussa oli ennätysmäärä hakijoita ammattikorkeakouluihin: hakijoita oli yli 21 000. Yhteishaussa siis haettiin ammattikorkeakoulujen syksyllä alkaviin englanninkielisiin koulutuksiin. Hakijamäärä on 9 000 hakijaa enemmän verrattuna edelliseen vuoteen. Ammattikorkeakouluihin hakeneista 85 prosenttia oli muualta kuin Suomesta, ja ulkomaalaisista hakijoista valtaosa oli muita kuin EU- tai Eta-alueen kansalaisia. Kysymys kuuluukin, onko ulkomaalaisille jo etukäteen vihjaistu, että tällainen esitys on tulossa ja hallitus tulee runnomaan sen väkisin läpi.

On yleisesti tiedossa, että Suomi on houkutteleva maa turvapaikkashoppailijoille maamme avokätisen sosiaaliturvajärjestelmän takia. Sosiaalitoimet myös salaavat systemaattisesti harkinnanvaraisia toimeentulopäätöksiä. Tiedossa on, että Kela myöntää maksutoumuksia erilaisiin hankintoihin. Näitä maksuja ei jostain syystä julkisesti tule esille.

Arvoisa puhemies! Rikoksista epäillyille ulkomaalaisille on tarjolla tulkkipalvelut. Turvapaikanhakijoita käy veronmaksajien piikkiin yksityisillä terveysasemilla tulkin kanssa ja niin edespäin. Ja jos joku tässä salissa ei vielä tiedä, niin tämä maahanmuutto maksaa vuodessa miljardeja suomalaisille veronmaksajille, ja nyt, arvoisa hallitus, te olette lisäämässä näitä kustannuksia merkittävästi tuomalla tähän saliin esityksen, joka toimii kutsuhuutona maailmalle. Oletteko miettineet loppuun asti, kuinka helppoa tätä uutta väylää on käyttää hyödyksi? Kun kyseessä on turvapaikanhakija, te silloin vetoatte esimerkiksi Suomen ratifioimaan YK:n pakolaissopimukseen, joka velvoittaa käsittelemään kaikki turvapaikkahakemukset, mutta missä on se kansainvälinen sopimus, joka velvoittaa Suomen tarjoamaan opiskelupaikkaa maassamme laittomasti oleskeleville henkilöille? Opiskelupaikkaa ei missään tapauksessa voi eikä saa myöntää laittomasti maassamme oleville henkilöille. Mikäli tämä lakimuutos menee läpi, se luo uuden pysyvän kanavan laittomalle siirtolaisuudelle Suomeen. Kuinka monta uutta koulua Suomeen joudutaan rakentamaan tosiasiaassa sen vuoksi, että tämän esityksen toteutuessa pitää saada laittomasti maassa oleville opiskelijapaikkoja lisää? Ja kohta tarvitaan iso määrä lisää opettajia, sosiaalityöntekijöitä, sosionomeja ja muita veronmaksajien rahoilla kustannettavia virkoja sitä varten, että laittomasti maassa oleville joudutaan järjestämään opiskeluluvan myötä erilaisia palveluja. Samaan aikaan hyvinvointialueiden rahoituksesta ollaan oltu ainakin vaalitenteissä huolissaan. Raha ei nyt vain tunnu riittävän kansalaistemme lakisääteisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin, leikkausjonot ovat pitkiä, ja ihmisiä jätetään heitteille. Vanhustenhoito on valitettavan usein sitä, että jopa klo 16:n jälkeen vanhuksat pumpataan täyteen lääkkeitä ja laitetaan yöunille. Muutama vuosi sitten julkisuudessa tuli esiin valtava rikosvyyhti vanhusten palvelutaloista, joissa useita vanhuksia oli kuollut lyhyessä ajassa hoitohenkilökunnan ja palvelutalojen johdon kaltoinkohtelun seurauksena. Tässä vain muutaman esimerkin mainitakseni.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Arvoisa puhemies! Meidän sote-palvelumme ovat tällä hetkellä todella pahasti rapautuneet. Onkin hyvin mielenkiintoista tietää, mistä hallitus aikoo kaivaa rahat tähän laitonta maahantuloa räjähdysmäisesti lisäävään hankkeeseen, kun suomalaisten saamat palvelut ovat laajalti rapautuneet ympäri Suomea. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.42 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on lakimuutos kolmansien maiden kansalaisten edellytyksistä saada oleskelulupa tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella, ja sen pohjimmaiseksi tarkoitukseksi on maalattu ensimmäisen oleskeluluvan myöntäminen opiskelun perusteella suoraan koko tutkinnon tai opintojen suorittamisen keston ajalle, mikä näin ollen poistaisi tarpeen uusia oleskelulupa määräajoin. Esityksessä kerrotaan, että lakimuutos vähentäisi Maahanmuuttoviraston työtaakkaa ja sujuvoittaisi opiskelijan maassaoloa opiskelun keston ajaksi. Tähän saakka saattaa kuulostaa loogiselta esitykseltä, mutta esityksen pääasiallisen sisällön neljäs kappale paljastaakin vähän kuin ohimennen koko lakimuutoksen perimmäisen tarkoituksen eli laittomasti maassa olevan, karkotuspäätöksen saaneen turvapaikanhakijan oikeuden jäädä maahan karkotuspäätöksestään huolimatta.

Esityksen lause ”kansainvälistä suojelua hakenut tai karkotuspäätöksen saanut voisi hakea oleskelulupaa, jos hän täyttää oleskeluluvan myöntämisen edellytykset” on hämmäntävä. Tarkoittaako tämä sitä, että hallitus ei luota oman virastonsa ja oikeuslaitoksen antamiin päätöksiin ja haluaa luoda ohituskaistan maahan jäämiseen niille, jotka ovat karkotuspäätöksen saaneet ja joilla ei edellytyksiä maassa ololle muutoin ole, vai kenties sitä, että suurin osa karkotuspäätöksen saaneista on maista, joiden kanssa Suomi ei ole kyennyt yrityksistä huolimatta palautussopimusta solmimaan, ja tämä lakiesitys poistaisi tarpeen palautussopimuksen solmimiselle kokonaan? Niin tai näin, joka tapauksessa esitys on tältä osin mielestäni häpeällinen ja suoranaisesti törkeä. Tällaista työkalua ei pidä luoda. On sen sijaan luotava lainsäädäntö, joka mahdollistaa laittomasti maassa olevan välittömän säilönoton ja poistamisen maasta. On myös neuvoteltava palautussopimukset maihin, joiden kanssa sellaista ei ole. Kaikki kehitysyhteistyö ja avut maihin, jotka eivät palautussopimusta tee, on lopetettava välittömästi — välittömästi.

Arvoisa puhemies! Kansainvälistä suojelua, toissijaista suojelua tai tilapäistä suojelua hakeneet ja saaneet sekä karkotuspäätöksen saaneet ovat direktiivien 2011/95 ja 2001/55 sekä voimassa olevan tutkija- ja opiskelijalain soveltamisalan ulkopuolelle rajattuja. Rajaus tarkoittaa, että Suomessa tai muussa jäsenvaltiossa kansainvälistä suojelua hakeva tai sen saanut taikka karkotuspäätöksen saanut kolmannen maan kansalainen ei voi saada direktiivin mukaista oleskelulupaa esimerkiksi opiskelun perusteella. Direktiivin soveltamisalaa ei voi muuttaa, mutta sen voi näköjään kiertää säätämällä tätä koskien kansallinen sääntely, joka on kuin lottovoitto vihervasemmistolaisen hallituksen tavoitteille saada haallittua mahdollisimman paljon ihmisiä kolmansista maista Suomeen, keinoja kaihtamatta. Kysyn vakavasti hallitukselta: Miksi tällaista kansallista direktiivien kiertelykikkailua käytetään vain, jos kyseessä ovat laittomasti maassa olevat ”kunniakansalaiset”? Miksi ei silloin, kun sitä muutoin Suomessa tarvittaisiin?

Arvoisa puhemies! Hallituksen mukaan ilman maahanmuuttoa Suomi kuihtuu kokonaan eikä kriittisille alueille riitä kotimaista työvoimaa. Olen vakaasti eri mieltä. Uskon,

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

että lähes puolen miljoonan työttömän reservistä saataisiin varmasti työvoimaa, mikäli palkkaus ja työolot saataisiin sellaiselle säälliselle tasolle, että ihmiset tulisivat toimeen sillä palkallaan ilman sosiaaliluukkuja eivätkä uupuisi työtaakan alle. Meidän on osattava kilpailla naapurimaiden ja Euroopan alueen kanssa oikeista osaajista, ei kolmansista maista tulleiden anonyymien paperittomien haalimisessa. Toivon, että hallitus lopettaa ideologisen kikkailun esityksissään. On turha kuvitella, että Suomi saadaan nousuun turvapaikanhakijoilla tai ulkomaisella halpatyövoimalla. Tällä tavoin te vain lisäätte kansallista turvatomuutta ja polarisaatiota ihmiskaupasta puhumattakaan, enkä ainakaan minä halua olla tällaista tulevaisuutta Suomelle allekirjoittamassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.47 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän päivän piti olla juhlapäivä, valtiopäivien avajaiset, ja siksi itsekkin pistin päälleni hieman juhlavampaa kampecta. Mutta ei mennyt kuin hetki, ja sosiaalidemokraattinen työministeri tuli esittämään omaa maahanmuuttovyörytystään. Täysin ideologista tavaraa, jota tämä vihervasemmistolainen hallitus haluaa Suomelle syöttää. Tuli todella paha olo, kun kuunteli tätä puheenvuoroa. Kun työministerin pitäisi pitää kiinni siitä, että prioriteetti on suomalaisissa, suomalaisten työpaikoissa, suomalaisten nuorten ja aikuisten opiskelupaikoissa, niin mitä tapahtuu? Valtiopäivien avajaispäivänä lähdettiin puhumaan siitä, kuinka saataisiin helpotettua kolmansien maitten ihmisten tulemistä Suomeen töihin, ja sitten jopa sellaista, että jos tänne maahan on tullut ikään kuin huijaten eli toisin sanoen on hakenut turvapaikkaa, vaikei näitä perusteita ole ollut, ja on saanut kielteisen päätöksen, niin kuinka sitten voisi kuitenkin opiskelun perusteella jäädä tähän maahan. Aivan käsittämätöntä.

Meillä on tällä hetkellä Suomessa valtava määrä nuoria, jotka tarvitsisivat sen opiskelupaikan, jotta he pääsevät elämässään alkuun, saavat koulutuksen, pääsevät töihin. Näistä opiskelupaikoista on pulaa tällä hetkellä, ja nyt meidän työministeri esitti, että tulevaisuudessa pitää saada paljon enemmän näitä ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita Suomeen. Rakkaat ystävät, se tarkoittaa sitä, että silloin meidän täytyy — jos me halutaan myöskin suomalaisille näitä opiskelupaikkoja antaa ja varata — kasvattaa meidän koulujen tiloja plus henkilökuntaa. Muussa tapauksessa nämä ihmiset kilpailevat jo olemassa olevien suomalaisten hakijoiden kanssa. Tämä on se raaka todellisuus. Mutta minä en ole kuullut tämän hallituksen puheista sellaista, että meillä alettaisiin tekemään meidän kouluista isompia ja kouluttamaan enemmän opettajia ja palkkaamaan niitä. Ei, suomalaisen koulutusjärjestelmän pitäisi olla meidän omia nuoria varten, ei niin, että muut tulevat tänne ja ottavat ne opiskelupaikat.

Ja järkyttävä tilasto, minkä itse asiassa työministeri itsekkin totesi tänään, arvoisa puhemies, oli se, että esimerkiksi näistä tutkinto-opiskelijoista ainoastaan 50 prosenttia työllistyy Suomeen. Voi tätä hölmöläisten hommaa. Siis meidän kallis koulutus käytetään siihen, että joka toinen, joka koulutetaan täällä, koulutetaan joitakin muita maita varten, että he voivat sitten sinne mennä työllistymään, ja meidän omat nuoret ohitetaan, ja heille ei ole tarpeeksi aloituspaikkoja. Tämä on siis todella, todella hävytöntä. Ja tämä vihreän aikaisemman sisäministerin Maria Ohisalon idea siitä, miten me ratkaistaan se, että meillä on laittomasti maassa oleskelevia, on näköjään nyt syötetty myöskin keskustan kurkusta alas ja hyväksytty ja siunattu hallituksen toimesta. Se tehdään niin, että jos olet laittomasti tääl-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

lä, jos olet saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, niin ei muuta kuin kokeilemaan seuraavaksi, voisiko se olla työlupa, tai niin kuin nyt tänään on puhuttu, voisitko lähteä sitten opiskelemaan. Ei me haluta sellaisia ihmisiä, jotka käyttävät turvapaikkamenettelyä siihen, että pääsevät maahan ja siitä luontevasti yrittävät jatkaa sitten opiskelujen puolelle. Tällaisten ihmisten kohdalla, jotka lähtökohtaisesti huijaamalla tulevat maahan, voidaan puhua siitä, että jonkunäköinen moraalikato tällaisilla ihmisillä on. Ja sen tietää, mitä se tarkoittaa tulevaisuudessa, kun meidän yhteiskunnassa on enemmän tällaisia ihmisiä.

Työministeri puhui myöskin siitä, että me tarvitaan paljon kolmansien maiden maahanmuuttoa Suomeen. Meillä on jo 500 miljoonan, puolen miljardin, tavallaan tällainen yhteinen työssäkäymisalue täällä Euroopassa. Jos ei sieltä saada tarpeeksi, niin silloin kyse on oikeastaan siitä, että tänne otetaan ihmisiä polkemaan näitä palkkoja. Niin kuin me ollaan nähty — esimerkiksi tänään tuli uutisiin Närpiö, puhuttiin 20 000 euron kynnyksrahoista ja niin edelleen — ulkomaalaisia työntekijöitä käytetään hyväksi. Meillä on maa täynnä kunniallisia yrittäjiä, mutta siitä huolimatta liian paljon paljastuu näitä tapauksia, että ulkomaalaista työvoimaa käytetään hyväksi, ja tämä on se syy, miksi niitä halutaan lisää. Meidän suomalaisina päättäjinä pitää pitää siitä kiinni, että suomalaisilla on niitä työpaikkoja ja suomalaisilla on opiskelupaikkoja. Ei laiteta prioriteetteja muuhun maailmaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.52 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tuntuu tosiaan aika pahalta, kun valtiopäivien avajaispäivänä täältä eduskunnan puhujapöytästä oikeastaan puhkutaan vihaa toisia ihmisiä kohtaan. [Juha Mäenpää: Realismia!]

Perussuomalaisten puheenvuoroissa myös pahan kerran sekoitetaan erilaisia faktoja. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Tässä esimerkiksi sanottiin, että tarvitaan lisää tilaa suomalaisille opiskelijoille. Kyllä meillä on jatkuvan oppimisen periaatteet ja strategiat ja suunnitelmat tehty, joissa nimenomaan sitä 500:aa miljoonaa, jonka te mainitsitte, pyritään saamaan koulututtamaan uudestaan. Kyllä sitä tilaa on, meillä on pienenevät ikäluokat ja koulut tehty. Päinvastoin useimpia kouluja joudutaan jopa Espoossakin tällä hetkellä sulkemaan. [Sebastian Tynkkynen: Ai ala-asteelleko ihmisiä?]

Hallitusohjelma toteaa, että kestävin keino vahvistaa julkista taloutta pitkällä aikavälillä on työllisyyden kasvu mukaan lukien työperäinen maahanmuutto tavalla, joka vahvistaa myös julkista taloutta. Tämä vastaa hyvin vihreiden tavoitteita.

Suomen työllisyysasteen nosto ja työperäisen maahanmuuton lisääminen ovat hyvinvointivaltion näkökulmasta kohtalonkysymyksiä. Suomen väestön ikääntyessä tämä tulee olemaan entistä suurempi haaste. Paheneva työvoimapula on tulppa talouden kasvulle ja yritysten kehittymiselle. Jos osaavaa työvoimaa ei löydy, Suomeen jää syntymättä pitkällä aikavälillä valtava määrä työpaikkoja, joita tarvitaan kipeästi, jotta hyvinvointivaltion rahoitus voidaan turvata.

Jo nyt 65 prosenttia työnantajayrityksistä on vaikeuksissa saada henkilöstöä. 43 prosenttia näistä työnantajayrityksistä kertoo tämän olevan kasvun este ja yli 30 prosenttia kertoo sen vaikeuttavan toimintaa jo tällä hetkellä — siis valtava työvoimapula. Tarvitaan toimia sekä työperäisen maahanmuuton vahvistamiseen että näiden Suomessa työttöminä olevien työhön saamiseen.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys parantaa nykytilannetta erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden näkökulmasta. Esityksen mukaan kolmannen maan kansalaisille myönnettäisiin ensimmäinen oleskelulupa opiskelun perusteella suoraan koko tutkinnon tai opintojen suorittamisen keston ajalle — tämä on siis se muutos, tämä kesto — jolloin oleskelulupaa ei ole tarvetta uusina määräajoin. Opintojen jälkeen myönnettävän oleskeluluvan voimassaoloaikaa työnhakua ja yritystoimintaa varten pidennettäisiin ja tehtäisiin joustavammaksi. Muutos koskisi myös tutkimustoiminnan päättäneitä tutkijoita. Korkeakouluopintoja suorittavien opiskelijoiden oleskeluluvan laji muutettaisiin jatkuvaksi.

Lisäksi palautetaan mahdollisuus kansainvälistä suojelua hakeneelle tai karkotuspäätöksen saaneelle hakea kansallista oleskelulupaa, jos hän täyttää oleskeluluvan myöntämisen edellytykset. Kyseeseen ei kuitenkaan tulisi oleskelulupa, joka sisältää oikeuden liikkua toiseen jäsenvaltioon, mikä täällä puheissa myös kuului.

Kansalliset oleskeluluvat olisi tarkoitettu myös muihin kansallisiin tarpeisiin tilanteissa, joiden perusteella tutkijoiden ja opiskelijoiden maahantuloa koskevan direktiivin mukaisesti oleskelulupaa ei voida myöntää. Lakiin tehtäisiin myös muita tarkennuksia lain soveltamisen selkeyttämiseksi.

Tämä siis esimerkiksi auttaa henkilöitä, jotka ovat jo Suomessa, ovat hakeneet lupaa, ovat koulutuksessa, mahdollisesti tutkinto on juuri valmistumassa. Nyt he saisivat luvan kanssa tehdä sen tutkinnon valmiiksi ja toivottavasti sitten myös saisivat työluvan ja työllistyisivät Suomeen, sillä juuri niitä suomea puhuvia, osaavia ihmisiä me tänne tarvitsemme.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyvillä ehdotuksilla osaltaan vastataan asetettuihin tavoitteisiin siten, että osaajien, nimenomaisesti opiskelijoiden ja tutkijoiden, maahantulosääntelyä muutetaan tavalla, jolla se vahvistaa maahanmuuton veto- ja pitovoimaa luomalla sille paremmat edellytykset.

On tärkeää huomata, että ehdotukset eivät kuitenkaan suoraan vaikuta siihen, kuinka moni opiskelija tai tutkija tulee maahan ja kuinka moni tänne jää. Iso ongelma meillä Suomessa on myös meidän asenneilmapiiri, joka vaikuttaa siihen, halutaanko tänne sitten opintojen jälkeen jäädä. Ja paljon työtä tarvitsee tehdä, että meidän yritykset pystyvät opintojen päätöksessä olevia rekrytoimaan, ja myös kielitaidon vahvistamiseksi, josta täällä useimmissa puheenvuoroissa nousi näkemys, jonka jaan, että se on välttämätöntä, jotta täällä töissä pärjää. Siihen kaikki panostukset ovat tervetulleita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

17.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkynen avasi oman puheenvuoronsa toteamalla, että valtiopäivien avajaiset on tänään tehty ja palattu arkeen, ja totesi, että hänelle tuli paha olo kuunnellessaan ministeri Haataisen esittelypuheenvuoroa tästä aiheesta. Minulle kuten edustaja Hopsulle, joka tuossa äsken puhui, tuli aidosti paha olo kuunnellessani niitä puheenvuoroja, joissa leimattiin ihmisiä. Ihmisarvoa alennettiin todella julkealla tavalla tänään näistä pöntöistä. [Sebastian Tynkkynen: Yksilöikää!] Tässä oli useita puheenvuoroja, joissa se, että ihmisellä on ulkomaalaistausta, riittää leimaamisen kohteeksi, ja tämä on hankala tilanne lähteä ylipäätään keskustelemaan näillä ehdoilla näistä asioista, mistä ministeri Haatainen käytti erittäin painavan, perustellun, suomalaisen yh-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

teiskunnan etua ajavan puheenvuoron, [Sebastian Tynkkysen välihuuto] mikä tämän lainsäädännön olennainen sisältö tai muutos on.

Jos otan yhden perusteen, mitä täällä on käytetty, joka kuvaa tämän argumentaation epäloogisuuden, millä me liikumme: Me olemme kuulleet täällä useammassakin puheenvuorossa perussuomalaisten suunnalta todettavan ”elintasosiirtolaisuus”, ”elintasopakolaisuus”, ”tästä täällä Suomessakin joudutaan jatkuvasti kärsimään”, ”ihmiset tulevat hyödyntämään tänne meidän hulpeata sosiaaliturvajärjestelmäämme”, ”heitä suorastaan kutsutaan tänne veronmaksajan rahoja käyttämään”. Tällaisia puheenvuoroja te olette tänään täällä käyttäneet [Sebastian Tynkkysen: Se on totta!] eli todenneet suoraan, että tänne tullaan laiskottelemaan ja hyödyntämään suomalaisen yhteiskunnan tarjoamia palveluja. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] — ”Kyllä.” Te sanotte ”kyllä”. — [Sebastian Tynkkysen: Koska se on totta!] Ja sitten hetken kuluttua me kuulemme teiltä, te toteatte puheenvuoroissa, että juuri nämä samat ulkomaalaiset, jotka laiskottelevat täällä ja käyttävät hyväksi tätä suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää, vievät meiltä myöskin työpaikat. Kun minä jään miettimään, mikä tässä on se ongelma, niin ongelma on, että joku ihminen on ulkomaalaistaustainen. Se on se ongelma. He vievät työpaikat, ja he laiskottelevat. Kyllä, ja te toteatte, että kaikki argumentit käyvät. Niin ne käyvätkin silloin, kun te tiedätte, mikä on teidän — kuten edustaja Hopsu sanoi — vihanne kohde. [Sebastian Tynkkysen välihuuto] Ja tämä leimaaminen häiritsee, koska meiltä puuttuu rationaalisen argumentaation pohja. Me emme pysty arvioimaan ministerin tekemää esitystä lainkaan rationaaliselta pohjalta, minkä pitäisi tässä meillä aidosti olla yhteinen lähtökohtamme, ja tämä tekee tietenkin pahan olon — sen leimaamisen lisäksi — että me olemme tämmöisessä tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Ulkomaalaisuus, opiskella ulkomailla — tässä on laadullisesti hieno ratkaisu, joka Suomessa ollaan nyt tekemässä, että me helpotamme sitä oleskelulupapäätöstä, mikä ihmisillä on, niin että he voivat olla, kun he opiskelevat täällä. He saavat kerätyksensä siitä, että he voivat viedä opintonsa päätökseen Suomessa. Se on tervetulotoivotus, ja lähtökohtaisesti toivotaan myöskin sitä, että he jäisivät tänne työelämään, koska meillä on aidosti työvoimapulaa, huutava työvoimapula muun muassa hoiva-alalla, johon täällä on tänään viitattu — huutava pula. Sen takia tässä on tietysti luontevaa, että ihmiset kouliintuvat, oppivat kunnolla myöskin suomen kielen — se on tässä se iso kysymys, jota ministerikin täällä korosti tänään. Suomen kielen taitoon täytyy panostaa, ja sen takia sen opiskeluun panostetaan voimakkaasti, [Jukka Mäkysen välihuuto] että sillä opiskeluedellytyksien kautta luodaan niitä työelämävalmiuksia — juuri oikeata linjaa.

Arvoisa puhemies! Minulla on henkilökohtainen kokemus. Minä olen ollut, käyttäpää nyt sitten kumpaa tahansa termiä, elintasopakolainen tai hyväksikäyttämässä koulutusjärjestelmää ulkomailla. Olen väitellyt Englannissa, viisi vuotta oleskellut perheeni kanssa siinä yhteiskunnassa, nauttinut brittiläisestä stipendijärjestelmästä, aidosti hyväksikäyttänyt sitä brittiläistä koulutusjärjestelmää — enkä edes jäänyt töihin sinne. [Juha Mäenpään välihuuto] Mutta minä tiedän, että Fulbright-järjestelmällä, joka Yhdysvalloissa on toiminut toisen maailmansodan jälkeen, British Councilin fellowship-järjestelmällä, joka toimii Englannissa, monilla muilla apurahajärjestelmillä, mitä eri maissa luodaan, mahdollistetaan tiettyssä maassa opiskelu — vaikka ne ihmiset eivät edes jää siihen maahan. Joka kerta, kun tapaan brittiedustajia, totean, että minä olen puolittain britti, koska olen elänyt siinä yhteiskunnassa niin pitkään. Minä tunnen sen sisäisen logiikan, keskustelutavan, poliittisen kulttuurin ja paljon paremmin kuin mitään muuta maata Euroopassa — Suomen lisäksi luonnollisesti. Tämä on se aito lisä, mikä siitä tulee, jos me koulutamme täällä Suomessa

ihmisiä. Vaikka he palaisivat kotimaahansa, he ovat Suomen lähettiläitä, jos heitä kohdellaan sillä tavalla hyvin, mitä edustaja Hopsu täällä tänään puhui. He tulevat olemaan siltä sille, että meillä on kansainvälistä vuorovaikutusta, yritystoimintaa, yhteyksiä ja niin edelleen. Tämä on ollut osittain se, voisiko sanoa, Yhdysvaltojen ja amerikkalaisenkin vetovoiman merkitys, että he ovat kouluttaneet ympäri maailmaa olevia ihmisiä, jotka ovat palanneet kotimaihinsa. Tämähän on myöskin huomioitava tässä, ei vain ja ainoastaan se, jäävätkö he mahdollisesti hyödyttämään sitä yhteiskuntaa. En jäänyt Britanniaan opintojeni jälkeen vaan tulin Suomeen, mutta ne networkit, kaikki yhteydet, ovat siitä jääneet.

Miettikää nyt tätä sekä yhteiskunnan kannalta että myöskin jokaista ulkomaalaista opiskelijaa täällä. Myöskin ne turvapaikanhakijat, joihin te viittaatte, jotka ovat kaikkein haavoittuvimpia, ovat ihmisiä. He ovat aidosti ihmisiä, ja he pystyvät myöskin antamaan panosta tähän yhteiskuntaan. Topeliuksen sanat on hyvä muistaa — Topeliuksen sanat on hyvä muistaa. Keitä me suomalaiset olemme, kun te puhutte koko ajan, että ”me puolustamme suomalaisia”? Mitä Topelius sanoi? Me olemme eri kieliä puhuvia, erilaisen etnisen taustan omaavia ihmisiä, olemme täällä Suomessa. Mutta mikä meitä yhdistää, miksi me olemme suomalaisia? Me asumme tässä maassa, me teemme työtä tämän maan eteen, me noudatamme tämän maan lakeja ja me rakastamme tätä maata isänmaanamme. Me olemme suomalaisia. Antakaa tämä tila myöskin maahanmuuttajille, jotka kokevat tämän maan yhteiseksi, jonka eteen me ponnistelemme. Tämä on ihmisarvon kunnioittamista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie poissa, edustaja Savola poissa, edustaja Kauma poissa. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.04 Juha Mäenpää ps: Arvoisa herra puhemies! Meillä on käsittelyssä täällä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Täällä on ollut kohtuullisen värikästä keskustelua. Edustaja Kiljunen tuossa puolusti kovasti työministeri Haataisen puheenvuoroa. [Kimmo Kiljunen: Pakko puolustaa!]

Täällä on myös viitattu siihen, että tänään on ollut valtiopäivien avajaiset. Edustaja Tynkkynen viittasi niihin puheenvuorossaan. Täytyy sanoa, että kyllä itselleni tuo työministeri Haataisen puhe, jossa hän esitteli tämän pykälän, herätti syvää myötähäpeää tämän kansan puolesta. Kyllä meidän pitäisi täällä kaikkien ymmärtää se, että meidät on valittu edustamaan tänne Suomen kansaa eikä mitään muita kansoja. Tuossa edustaja Kiljunen viittasi, että tämä on jotain ulkomaalaista kohti kohdistuvaa vihaa, mitä me puhutaan, mutta kyllä itse näkisin, että oma puolueeni ja me edustajat yritämme ajaa Suomen — oman kansan ja kansalaisten — etua ja ottaa huomioon sen, mihin meidän verovarojamme käytetään.

Meidän verotus on äärimmäisen kireä. Meitä kuritetaan polttoaineveron nostoilla ja kaikilla muilla. Sitten, kun katsoi, mihin meidän rahaa käytetään ja miten ministeri esittää tätä, että ulkomailta, näistä kolmansista maista, tulevia opiskelijoita ruvetaan, voisiko sanoa, hyysäämään täällä, kyllä pitkästä aikaa oli semmoinen hetki, että kun valtiopäivät aukesivat, niin otti oikein ohimosta kunnolla, että ei tiennyt, viitsiikö istua tuolla penkissä edessä ja kuunnella sitä puhetta loppuun. Hävettää suuresti. Tulee välttämättä mieleen se, kun viime aikoina on paljon puhuttu tämmöisestä kuin kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Itselläni tulee väistämättä sekin mieleen.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Minä kyllä toivon, että kaikki, jotka tämän minun puheenvuoroni katsotte, katsotte tämän saman pykälän kohdalta ministeri Haataisen puheenvuoron. Nyt alkaa voida pahoin tässä. Mihin meidän verovarot käytetään? Tämä on meidän maa, meidän kansa, ja tämä on meidän eduskunta. Minun mielestäni tämä eduskunta ajaa nyt aivan muiden maiden kansojen etua täällä. En minä voi hyväksyä tällaista.

Täällä tavoitteissa on kirjattu semmoisia asioita, jotka tulevat tietämään meille suoraan rahanmenoa ihan älyttömästi. Esityksen tavoitteista, lainaan täältä esityksestä: ”Kun kolmannen maan kansalainen hakee ensimmäistä oleskelulupaa opiskelun perusteella, olisi hakemuksen perusteella myönnetty oleskelulupa hänen ainoa oleskelulupansa, koska sen voimassaolon aikana hän suorittaisi opintonsa loppuun saakka. Tavoitteena on siten mahdollistaa opiskelijan keskittyminen opintoihinsa alusta loppuun saakka ilman velvollisuutta opintojen suorittamisen aikana hakea jatko-opiskelulupaa.” Siis minä en voi käsittää tätä. Väittäisin, että suomalainen opiskelija on heikommassa asemassa tässä. [Inka Hopsu: Millä tavalla?]

Lainaan vielä toisen kohdan: ”Kolmansien maiden kansalaisten opiskelijoiden osalta esityksen keskeisenä ehdotuksena on, että oleskelulupa myönnetään koko tutkinnon tai opintojen suorittamisen keston ajaksi yhdellä hakemiskerralla. Keskeinen ehdotus tämän hallitusohjelmakirjauksen tavoitteen täyttämiseksi on lisäksi, että hakijalta vaadittaisiin hakemuksen yhteydessä selvitys turvatusta toimeentulostaan ainoastaan ensimmäisen vuoden osalta. Opiskelijalla tulisi kuitenkin olla turvattu toimeentulo koko opintojen keston ajan. Toimeentuloedellytyksen täyttymistä kuten myös opintojen suorittamisen etenemistä valvottaisiin opintojen aikana.” Kuinkahan tämäkin valvonta onnistuu?

Kyllä se on niin, että jos tänne joku tulee ja saa sitten jonkun Woltin lähetin paikan ja hetken aikaa ajaa ihmisten hampurilaisia polkupyörällä ja saa sillä itsellensä kirjattua jonkun hyvän toimeentulon, niin tähän on automaatio sen jälkeen: kun ensimmäisen vuoden saa kuitattua, niin loppuvuoden voi sitten nauttia sosiaaliuista eikä tarvitse tehdä mitään. Tämä on niin kuin kutsuhuuto kolmansiin maihin.

Edustaja Kiljunen tuossa kertoi, että hän on asunut Briteissä. Minäkin olen asunut Moskovassa ja olen ollut Libanonissakin. Tuskin tässä nyt puhutaan brittiläisistä vaihto-opiskelijoista tai semmoisista, jotka tänne tulevat opiskelemaan. Mitä maita nämä kolmannet maat ovat? Sanokaa nyt te, Kiljunen, mistä nämä ihmiset tulevat, jotka tulevat tänne sivistämään ja pelastamaan meidät tältä kaikelta kurjuudelta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

18.12 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tämä käsiteltävä asia on siinä mielessä mielenkiintoinen, että kun itse tulen Itä-Suomesta ja erittäin teollistuneelta paikkakunnalta, Varkaudesta, niin siellä on tälläkin hetkellä — katsoin Varkauden seudun tilastoa — 171 työpaikkaa avoinna, pääosin metalliteollisuudessa ja niitä vastaavissa paikoissa. Kun olen kiertänyt Itä-Suomea ja tavannut näitä yrittäjiä, niin niitten yhteinen viesti on se, että meidän alueen toisen asteen koulutukseen pitää saada niin sanottu englanninkielinen koulutuslupa järjestymään, jotta he voivat kouluttaa muualta tulleita ammattilaisia, jotta nämä saavat ammattipätevyyden ja saavat työpaikan itselleen ja pääsevät töihin näihin yrityksiin.

Kun miettii tätä meidän ikääntyvää Itä-Suomen aluetta, niin viimeisen kymmenen vuoden aikana neljännes väestöstä on hävinnyt. Ikärakenne on semmoinen, että meiltä puuttuu riittävä määrä nuoria. Osa lähtee Etelä-Suomeen tai muille alueille, missä saavat hyvän

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

koulutuspaikan ja työpaikan itselleen. Meidän alueella on erittäin hyväpalkkaisia, hyviä työpaikkoja, mutta se, että niihin saadaan riittävästi ammattitaitoisia työntekijöitä, on ongelma. Viesti on ollut yrityksiltä selvä: pitää saada se mahdollisuus, että nämä ammatti-ihmiset voivat meillä Itä-Suomessa kouluissa suorittaa tämän ammattitutkinnon, jotta heillä on pätevyys tehdä tiettyjä metallialan töitä ja he saavat sitä kautta työpaikan itselleen.

Jos miettii koko Itä-Suomen opiskelupaikkoja, niin ei meillä ole pulaa niistä koululaitoksista, vaan meillä on niistä oppilaista pulaa. Siellä on niin paljon vähenevä se väestö. Se on tosiasia. Me ollaan törmätty siihen asiaan, että kouluja vähennetään, myös toisen asteen kouluja keskitetään isommille paikkakunnille, jotta saadaan riittävä oppilasmäärä olemaan niissä.

Jotenkin tuntuu turhautavalta käydä tämmöistä keskustelua. Me tiedämme kaikki, että meidän isojen yritysten työpaikat — siellä on erittäin isoja yrityksiä, mitkä tekevät kansainvälistä työtä, vientiteollisuutta — tuovat verotuloja, mutta jos ne eivät pysty kasvamaan, niin eivät ne verotulotkaan kasva. Pitää muistaa, että se kasvun tarve ja sen täyttyminen tuovat uusia veronmaksajia, uusia työpaikkoja, uutta elämää sinne alueelle. Ennen kaikkea pitää olla suvaitsevainen ja kärsivällinen niin, että meillä on oikeus kouluttaa näitä ihmisiä niin, että he saavat ammattipätevyydet ja pystyvät tulemaan tänne meille töihin. Me halutaan vielä elää siellä Itä-Suomessakin ihan normaalia elämää ja yhdessä näitten ulkomailta tulleet työntekijöiden kanssa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

18.15 Jari Kinnunen kok: Arvoisa herra puhemies! Kollegat! Minun näkökulmani on hieman toinen. Kun luin tuota esitystä, niin huomio kiinnittyi siihen, että se on hyvin pitkästi perusteltu lähes kaikilta osin, mutta minun huomioni kiinnittyi sitten siihen ”karkotuspäätöksen saaneet”. En haluaisi uskoa, että tällä hallituksen esityksellä halutaan mahdollistaa kaikkien erilaisilla perusteilla karkotuspäätöksen saaneiden jääminen tänne, koska 40 vuotta poliisina olleena ja parikymmentä vuotta päällystötehtävissä ja tutkinnanjohtajanakin ihan riittävästi olleena minun käsieni läpi on mennyt kolmansista maista ihmisiä, jotka ovat syyllistyneet erittäin törkeisiin rikoksiin. Itse asiassa minun käsieni läpi ei ole mennytkään muita kuin niitä, jotka ovat syyllistyneet erittäin törkeisiin rikoksiin. He ovat saaneet karkotuspäätöksen, koska se tulee automaattisesti silloin, kun tämmöisiin rikoksiin syyllistytään.

Jos tällä hallituksen esityksellä ei ole tarkoitettu sitä, että nämä rikoksesta tuomitut, karkotuspäätöksen saaneet, joiden karkotus on lykkääntynyt syystä tai toisesta, saisivat tänne jäädä opiskelun nojalla, saisivat oleskeluluvan, niin silloin tätä hallituksen esitystä täytyisi kyllä hieman tarkentaa tältä osin. Nyt tuo lausuma on aika löysä, ja se tuo väkisin mieleen, että se ”karkotuspäätöksen saaneet” kattaisi koko setin, kaikki mahdolliset perusteet, millä karkotuspäätös on saatu. Ja tähän minä nyt toivoisin, että jos näin ei ole tarkoitettu, että rikosperusteiset karkotuspäätöksen saaneet saavat tänne jäädä, siitä tulisi ehdottomasti olla maininta kirjallisena tuolla perusteluissa, koska en usko, että kukaan teistä haluaa tänne erittäin törkeistä rikoksista tuomittuja murhamiehiä tai seksuaalirikoksiin syyllistyneitä kolmannen maan kansalaisia. Valitettavasti heitä on täällä, kun ei ole vielä voitu poistaa. Eivätkä nämä ole mitään yksittäistapauksia. — Näitä on kymmeniä, Kiljunen, eli älkää yhtään puistelko päätänne. [Kimmo Kiljunen: En minä sitä puistelekaan, vaan sitä esitystä!]

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Tämän kohdan kohdalla minä haluaisin, että se korjataan, muuten minulla ei ole tähän mitään sen kummempaa sanomista. Toivoisin, että tässä kohtaa katsottaisiin vähän tarkemmin sitä kirjausta, miten se tulee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.19 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! On kohtuullisen raskettavaa, että kun me puhutaan asioista faktat faktoina, niin sen jälkeen tämmöisen identiteettipolitiikan kautta te, edustaja Kiljunen — kuten ehkä vihervasemmistolaiset kollegat myöskin — lähdette vyöryttämään sitä viestiä aivan toisenlaiseen suuntaan. Te tykkäätte puhua tällaisista termeistä kuin ”ihmisviha” ja tämmöisestä yleisestä maahanmuuttovastaisuudesta ja niin edelleen. Emme me semmoista tarkoita. Jos puhutaan vaikkapa nuorisoriikollisuudesta, niin kun siinä sanassa on nuoriso mukana, ette te silloin itsekään, kun puhutte asiasta, vedä semmoisia puheenvuoroja, että kylläpä nyt on nuorisovihamielistä puhetta, kun puhutaan nuorisoriikollisuudesta. Eivät kaikki nuoret ole rikollisia, eivät tietenkään. Eihän kenenkään kannata kuulijaa pitää niin tyhmänä, että siinä kohtaa, kun puhutaan niistä ongelmista, tarkoitettaisiin, että kaikki sitä olisivat.

Se, että me perussuomalaisina emme halua löysää maahanmuuttopolitiikkaa, ei tarkoita sitä, että olisimme millään tavalla muuttaneet peruspolitiikkaamme liittyen muuttoliikepolitiikkaan, esimerkiksi sitä, että korkean osaamisen maahanmuuttajat saavat jatkossakin tulla: olemme kannattaneet niitä esityksiä, että saadaan pikakaista. Jos tänne yhteiskuntaan tulee työskentelemään 5 000 euron kuukausipalkalla tai perustamaan työpaikkoja, yrityksiä, joista seuraa työpaikkoja, niin sehän hyödyttää yhteiskuntaa eikä siinä ole mitään ongelmaa. Toinen esimerkki, rakkauden perässä: jos ihmiset ovat avioliitossa, näemme inhimillisenä, että perheenyhdistäminen totta kai voidaan tehdä ja niin edelleen. Ja on monia muita tapauksia, millä perustein tänne voi tulla.

Mutta sitten kun puhutaan tämmöisestä halpatyövoimasta, joka tulee kolmansista maista eli tämän puolen miljardin työssäkäyntialueen ulkopuolelta, niin meidän on pakko olla hyvin tarkkana, ketä tänne otetaan sisään. Tämmöiset vääränlaiset asenteet, mitä suomalaisessa yhteiskunnassa saattaa levitä sen vuoksi, että uutisista joudutaan lukemaan Närpiön kaltaisia tapauksia, joudutaan lukemaan nepalilaisista ravintoloista, joudutaan lukemaan näistä rikostilastoista, mistä esimerkiksi edustaja Kinnunen ansiokkaasti mainitsi, hyödyttävät kaikista vähiten itse asiassa juurikin näitä kunnollisia maahanmuuttajia, joita meille on maahan tullut ja joita me perussuomalaisetkin avosylin olemme ottamassa vastaan. Eli se hyödyttää heitä kaikista vähiten sen takia, että ne asenteet nimenomaan kovenevat näitä ihmisiä kohtaan.

Meidän maahanmuuttopolitiikkamme lähtee siitä, että jokaisen, joka Suomeen tulee, vaikutus yhteiskuntaan pitäisi olla neutraali tai positiivinen. Ei niin, että me tehdään sellaista politiikkaa, joka on negatiivista, että toisin sanoen suomalaiset joutuvat kantamaan sen kuorman. Me nähdään jo esimerkiksi työperäisen maahanmuuton osalta, että hyvin pieni segmentti on sitä korkean osaamisen maahanmuuttoa.

Kun työministeri Haatainen puhui täällä tänään kymmenistätuhansista ihmisistä, joita tarvittaisiin tänne, niin kyse — siis suoraan sanottuna, niin kuin hallituksen esityksen mukaankin voidaan lukea — on kolmansista maista tulevista ihmisistä. Sieltä pääosin tulee juurikin halpatyövoimaa. — Te, edustaja Kiljunen, puhuitte siitä, miten voi olla loogisesti

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

mahdollista, että samaan aikaan ihmiset tulee laiskottelemaan ja töihin. Tämä ei ole se, mistä me olemme puhuneet. — Me olemme puhuneet siitä, että kun tullaan kolmansista maista matalapalkkaisille aloille, niin tutkimusten valossa kaksi vuotta on se keskiwertto, että ollaan töissä, jolloin kahden vuoden ajan — oli kyse kaupan kassasta, oli kyse Wolt-kuskeista, oli kyse raksahommista, mistä tahansa — totta kai siinä kilpaillaan suomalaisen työvoiman kanssa, mutta houkuttimet sosiaaliturvan varaan jäämiseksi ovat niin korkeat Suomessa, että valitettavasti iso osa ihmisistä sen kahden vuoden jälkeen jää sosiaaliturvan varaan, jolloin puolestaan se tarkoittaa sitä, että sitten muiden pitää tehdä Suomessa enemmän töitä, jotta sitä verokertymää saataisiin ja heitä pystyttäisiin elättämään. Minun mielestäni tämä on aivan täysin looginen kuvio, josta puhutaan.

Sitten mitä tulee näihin koulutusasioihin, niin tosiaan nyt jos on saanut kielteisen päätöksen, niin hallituksen esityksen mukaisesti yritettäisiin helpottaa sitä, että nämä ihmiset voisivat olla kilpailemassa suomalaisten kanssa koulutuspaikoista — ne ovat suoraan meidän nuorilta pois. Me tiedetään, että kun nuori syrjäytyy varhaisessa vaiheessa, pahimmillaan kustannukset voivat olla meidän yhteiskunnalle noin 1,2 miljoonaa euroa tämän nuoren elämän aikana. Sitten me puhutaan siitä, miten saataisiin muualta enemmän, vaikka meillä ei ole tarjota edes kaikille meidän omille kansalaisille näitä opiskelupaikkoja ihan sen takia, että niitä ei ole tarpeeksi eli niistä kilpaillaan — ja sitten tuodaan vielä lisää kilpailua päälle, joten eihän tämä vain yksinkertaisesti ole oikein.

Te puhuitte siitä, että te olette ollut Briteissä ja niin edelleen. No, Britit ei tietenkään ole mikään kolmansien maihin lukeutuva maa, ja teidän henkilökohtainen toimintanne voi olla henkilökohtaista toimintaa. Te voitte itse omassa henkilökohtaisessa elämässänne hyödyntää muita niin paljon kuin te haluatte, mutta kun me tehdään päätöksiä täällä Suomen korkeimmassa päätöksentekoaikavälissä, meidän pitää ajatella yhteiskunnan kokonaisuutta. Silloin me ei voida ajatella sillä tavalla, että jos me voidaan itse joitain porsaanreikiä löytää jostakin ja hyödyntää, niin sitten näin voitaisiin tehdä vaikkapa Suomen suhteen. Ei tietenkään.

Ja henkilökohtaisista kokemuksista: oma kumppanini, jonka kanssa olen saanut olla viisi vuotta yhdessä — kohta tulee 5-vuotispäivä — on ulkomaalainen opiskelija. Viime joulukuussa katsottiin jälleen tämä toimeentuloedellytys, mikä piti tsekata ja mikä tsekattiin hänen osaltaan, täytyykö se ja niin edelleen. Hän on tehnyt töitä. Minä voin vain kuvitella, mitä tarkoittaa, jos tämä tulee poistumaan, niin kuin te haluatte. Mitä tulee tapahtumaan sen jälkeen? Totta kai henkilökohtaisella tasolla tuntuu ikävältä hänen puolestaan, että tällaisia asioita nyt mennään tarkistelemaan ja kysymään, vaikka kuvio oli selvä, mutta poliittikkona minä en voi ajatella individualistisesti, miten se hyödyttää minua tai kumppaniani, vaan yhteiskunnan tasolla. Jos kerran ihminen pystyy suoriutumaan velvoitteistaan, niin ei ole mitään pahaa siinä, että niitä kysellään, ja sillä varmistetaan, että semmoinen isompi massa ei pääse hyväksikäyttämään järjestelmää. Eli olisi hyvä, että kun me tullaan puhumaan täällä, niin me emme puhuisi niin kuin te nyt puhuitte: henkilökohtaisesti, niin että se on se pointti. Ei, meidän tehtävänämme on edustaa koko Suomen kansaa, ajatella heidän parastaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

18.26 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Työllisyyspolitiikkaa puhuisin mielelläni. Se, että työllisyyspolitiikkaa aletaan kutsua täällä identiteettipolitiikaksi, ei ole tervetullut

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

suunta, ja siihen en halua mielelläni lähteä mukaan. Olisikin siis mielenkiintoista kuulla perussuomalaisen esityksiä siitä, kuinka työvoimatarpeeseen vastataan, minkälaisia toimenpiteitä se vaatii, jos tämä esitys ei kelpaa, jotta päästäisiin puhumaan asioista.

Tutkijoita ja osaajia tulee koko ajan enenevässä määrin Euroopan ulkopuolelta, joten jos katsoo kapeasti vain Eurooppaan ja koettaa sitä työvoimapotentialia saada riittämään alueella, niin se ei valitettavasti ole tie menestykseen, koska Euroopassa tämä ikääntymisen haaste on muillakin kuin meillä. Myös sinne Britteihin saavutaan Intiasta, Aasiasta, monista maista, myös kolmansista maista, ja koulutaudutaan korkealle.

Tosiaan tässä esityksessä puhutaan opiskelijoista, ei halpatyövoimasta, johon tämä keskustelu tuntuu koko ajan jotenkin kääntyvän. Toiselle asteelle turvataan jo tällä hetkellä kaikille opiskelijoille opiskelupaikat Suomessa, eli sellaista tilannetta, jossa niistä tulisi pulaa, ei ole. Siitä olen samaa mieltä, että korkeakoulupaikkoja tulee lisätä koko ajan.

Mutta se, mitä itse oikeastaan halusin sanoa, on, että stipendijärjestelmä olisi yksi sellainen, mitä meidän pitäisi vielä vahvistaa ja kehittää tämän esityksen lisäksi. Se voisi esimerkiksi auttaa Afganistanista tulevaa naistutkijaa, ja monet maat ovat siihen ryhtyneet ja toivottavasti Suomi myös. Tämä esitys on osa ratkaisua, mutta paljon lisätoimia tarvitaan, jotta työllisyys ja työvoiman riittävyys pystytään turvaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

18.28 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En ole ihan täysin vakuuttunut, kuinka tämän keskustelun jatkaminen enää hyödyttää. Ehkä käytän kuitenkin yhden puheenvuoron vielä täydentääkseni tätä keskustelua, mitä tässä on käyty.

Puhemies! Eduskuntakeskustelussa, niin kuin kaikessa poliittisessa keskustelussa varmasti, retoriikka on ihan hyvä apu. Sitä varmaan kannattaa suosia, myöskin käyttää, ja sillä on oma mielekkyytensä, mutta oletan, että alatyylisellä retoriikalla ei ole sitä. Tässä tänään ollaan kuultu yllättävän paljon alatyylisiä puheenvuoroja. Tässä ihan edustaja Mäenpääkin omassa puheenvuorossaan julkisesti moneen kertaan totesi, ja teiltä oli aikaisempiakin puheenvuoroja, joissa todettiin, että ”kokee suurta häpeää ministerin puheesta”.

Minusta, arvoisa puhemies, tällainen ilmaisu on alatyylinen. Ei tässä kenenkään tarvitse hävetä toisten puheenvuoroja. Ainoa paikka, missä on häpeän aiheita, jos niitä aiheita on, on peiliin katsominen, arvoisa puhemies, koska peiliin katsomalla voi muuttaa maailmaa parhaiten, koska siihen voi vaikuttaa tehokkaimmin. Ei tässä kannata ottaa nyt muiden taakkaa kannettavakseen, jos siltä tuntuu. Se on alatyylistä keskustelua. Me emme sille argumentille voi tehdä mitään, me emme voi edes vasta-argumenttia rakentaa sellaisen puheenvuoron jälkeen. Ja se ei vie keskustelua eteenpäin, se on valitettavaa.

Kun otin oman esimerkkini omasta opiskelutilanteesta — minä yhdyn siihen näkemykseen, että yksittäinen esimerkki ei ole todiste yleisestä ilmiöstä, ei olekaan, ei missään tapauksessa ole — siinä oli esimerkki opiskelijavaihdosta, British Councilin fellowship-järjestelmästä, viittasin myöskin Fulbright-vaihto-opiskelijajärjestelmään Yhdysvalloissa, ja laajemmin täällä edustaja Hopsu muun muassa totesi, että suomalaistakin stipendijärjestelmää voitaisiin kehittää eteenpäin, millä mahdollistettaisiin se, että ulkomaalaistaustaiset ihmiset voisivat myöskin opiskella Suomessa aidosti niin, että toimeentulokin on turvattu. Heidän roolinsa on mielenkiintoinen: he voivat jäädä ja merkittävä osa jää Suomeen, antavat työpanosta Suomeen aidosti. Merkittävä osa jää, mutta osa lähtee pois, niin kuin tässä

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

tapauksessa puhuin itsestäni, lähdin pois — se ei ole mikään porsaanreikä muuten, se oli aito mahdollisuus ja julkinen mahdollisuus, laillinen mahdollisuus — ja silti jää riippuvuussuhteet, jotka ovat positiivisia pitkässä juoksussa, joita voidaan sitten riippuen yksilöistä ja tilanteista hyödyntää monella tavalla. Tämä on myöskin yksi ilmiö siinä, että ihmiset liikkuvat rajojen ylitse, myöskin opiskelijat hakevat työtehtäviä ja niin edelleen. Tämä on maailman pienentymistä, ja sen kanssa me olemme tekemisissä pitkässä juoksussa.

Edustaja Kinnunen täällä pohdiskeli kysymystä, voiko hyvin vakaviin henkirikoksiinkin syyllistyneet ihmiset saada porsaanreiän jäädä Suomeen tämän uuden lainsäädännön kautta. Ministeri täällä esitteli erittäin selkein sanoin: tänne ei yksikään kansalainen, ulkomaalainen, kuka tahansa voi jäädä — siis nimenomaisesti ulkomaalaistaustainen ihminen — jos hän ei täytä oleskeluluvan edellytyksiä. Vakaviin rikoksiin syyllistyneet ihmiset eivät täytä [Puhemies koputtaa] oleskeluluvan edellytyksiä. Se on siinä lainsäädännössä jo huomioitu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

18.31 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä 232 on kyse useammasta asiasta.

Ensinnäkin kansainvälisille opiskelijoille oleskelulupa annettaisiin koko tutkinnon tai opintojen suorittamisen keston ajaksi, ja myöskin tätä opintojen jälkeistä oleskelulupaa pidennettäisiin, ja sen saaminen olisi joustavampaa.

Kolmantena asiana tässä on kuitenkin yhdistetty kansainvälistä suojelua hakeneen tai jopa karkotuspäätöksen saaneen uusi oikeus hakea oleskelulupaa, jos hän täyttää oleskeluluvan myöntämisen edellytykset. Kuitenkin me kaikki tiedetään, että henkilö, joka on saanut karkotuspäätöksen tai hakenut kansainvälistä suojelua mutta josta ei ole todettu, että hän suojelun kriteerit täyttäisi, ei täytä myöskään oleskeluluvan myöntämisen edellytyksiä tällä hetkellä.

Vaikka kannatan näitä kahta ensimmäiseksi luettua asiaa, kansainvälisten opiskelijoiden oleskeluluvan saamista koko tutkinnon ajaksi ja myöskin opintojen jälkeisen oleskeluluvan myöntämisen helpottamista ja joustavoittamista, pidän erittäin ongelmallisena, että hallitus on tähän hallituksen yhteen esitykseen laittanut, siis liimannut yhteen, kaksi sellaista asiaa, joita ei pitäisi lainsäädännöllisesti liimata samaan hallituksen esitykseen, koska se, arvoisa puhemies, että me myönnettäisiin oleskelulupa henkilölle, jolla on karkotuspäätös tai joka ei täytä kansainvälisen suojelun kriteereitä, romuttaa käytännössä meidän turvapaikkajärjestelmämme. Miksi me tarvitsisimme tässä maassa sitä hallinnollista turvapaikkajärjestelmää, jos me tekisimme tämän takaportin?

Olisi mielenkiintoista kuulla myös hallituspuolueiden kommentit, kun tänne hallituksen esitykseen on tuotu myöskin se, että kaikki tämän lain perusteella oleskeluluvan saavat ja heidän perheenjäsenensä, siis kaikki heidän perheenjäsenensä, tulevat tällä lailla saamaan rajattoman työnteke-oikeuden. Olisi mielenkiintoista kuulla hallitukselta, mitkä ovat ne kriteerit, millä hallitus nyt vastoin hallitusohjelmaansa romuttaa tämän saatavuusharkinnan. Olen ymmärtänyt, että demareille saatavuusharkinta on ollut erityisesti sellainen, että te olette halunneet pitää siitä kiinni. Toki se käy kokoomukselle, koska me olemme ajatelleet, että lopetettaisiin nämä hallinnolliset luvat ja lisättäisiin enemmän valvontaa, mutta emme kannata sitä, että saatavuusharkinta purettaisiin kaikkien henkilöiden kautta, jotka

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

ovat saaneet siis mahdollisesti jo karkotuspäätöksen mutta jotka saavat tämän lain nojalla oleskeluluvan, ja että kaikki heidän perheenjäsenensä [Puhemies koputtaa] saisivat tämän lain nojalla myöskin rajattoman työnteke-oikeuden.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.34 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hopsu, tuossa kysyitte sen perään, minkälaisia ratkaisuja perussuomalaisilla olisi tähän työvoimapulaan. Siis todellakin, meillä on monella alalla ja varsinkin alueellisesti työvoimapulaa olemassa, mutta jos me puhutaan, että me laittomasti maassa oleskelevilla ja karkotuspäätöksen saaneilla aletaan ratkaisemaan sitä, niin tätä ei usko kukaan. Tämä ei yksinkertaisesti ole ratkaisu, se tulee pahentamaan tilannetta. Meillä on se noin puoli miljoonaa ihmistä työttömänä, ja se on se ratkaisu. Niiden joukosta meidän on pakko alkaa tätä ongelmaa purkamaan. Ja jos kyse on vaikkapa hoitoalasta, niin siellä tilanne on pahentunut koko ajan sen takia, että ihmiset eivät jaksakaan enää työssä. Puhutaan työhyvinvoinnista, puhutaan siitä, että moni hoitaja joutuu tekemään toisen ihmisen töitä, kun potilas ja sitten hoitaja eivät ymmärrä toisiaan, kun se kielitaito on puutteellinen, joten ei ihmekään, jos ihminen väsyi siinä. Se ratkaisuna, että me lopetetaan uusien ihmisten tuleminen kolmansista maista, parantaa työoloja sillä alalla ja varmasti saa monen ihmisen palaamaan myöskin alalle, kun se työhyvinvointi tulee lisääntymään.

Meillä on myöskin, varsinkin alueellisesti, korostunut se, että harvaan asutuilla seuduilla ja pohjoisessa on vaikea saada työntekijöitä teollisuuden pariin tai vaikkapa maataloilille. Just kävin maatilalla tutustumassa sen takia, kun Suomessa on tehty tätä keskittämispoliitiikkaa, että ihmiset pakotetaan lähtemään käytännössä poliittisilla ratkaisuilla isompiin kaupunkeihin. Siitä läheltä ei enää oikein saa niitä ihmisiä, kun nuoret lähtevät pois ja koulut lakkautetaan. Siellä bensan hinta nousee, asumisen hinta nousee ja niin edelleen. Eli isossa kuvassa politiikan kääntäminen toiseen suuntaan, että työntekijöitten, sen reservin, on järkevää asua niillä omilla paikkakunnillaan, niin sieltä saadaan ihmisiä töihin, eikä silloin, että joudutaan tulevaisuudessa aina sitten hakemaan niistä isoista kaupungeista, jos joku sattuisi palaamaan takaisinpäin. Nämä ovat oikeasti monimutkaisia ratkaisuja, yhteiskunta on kokonaisuus, mutta tällaiseen suuntaan meidän Suomessa pitäisi lähteä menemään takaisin, jotta me voitaisiin saada varsinkin niille harvaan asutuille seuduille ihmisiä töihin, sinne, missä oikeasti tarvitaan hirveästi työntekijöitä. Ei se ratkaisu ole se, että kun meillä on kaupungeissa ihmisiä, niin mennään heidän ohi, ohitetaan nuoret ja lähdetään tuolta kolmansista maita hakemaan tänne ihmisiä. Ei, siinä ei ole mitään järkeä. Meidän pitää ensin työllistää omat ihmiset.

Sitten vielä edustaja Kiljuselle: Kyllä tässä on tehty oikeasti identiteettipoliitiikkaa — vai meniköhän tämä edustaja Hopsulle enemmän, todennäköisesti hänelle — siis tässä nimenomaan — minun mielestäni se oli edustaja Kiljunen, te puhuitte siitä ihmisvihasta — se on identiteettipoliitiikkaa, yksinkertaisesti. Silloin ei lähdetä niillä fakta-argumenteilla, vaikka me olemme ääneen sanoneet sen, että meillä ei ole mitään ihan normaalia maahanmuuttoa vastaan, joka on tehty oikeilla kriteereillä. Meillä ei ole mitään sitä vastaan. Minä olen kiitollinen eräästä maahanmuuttajasta, jonka kanssa itse saan myöskin elää, mutta löysää maahanmuuttopoliitiikkaa, sitä minä olen vastaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyysmaksusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 234/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta ennalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.52 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä esitetään muutettavaksi väliaikaisesti matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta annettua lakia lisäämällä lakiin uusi 5 a §, jonka mukaan vuoden 21 valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksua ei määrättäisi eikä perittäisi. Esityksen tavoitteena on helpottaa niiden matkanjärjestäjien tilannetta, joiden liiketoiminta on kärsinyt covid-pandemian vuoksi annetuista matkustusrajoituksista. Muutos tulisi voimaan mahdollisimman pian ja olisi voimassa vuoden 22 loppuun. Esitys liittyy koronapandemian vaikutuksiin.

Vastaavanlainen väliaikainen laki vuoden 20 maksuista vapauttamisesta on tullut voimaan 1. päivä marraskuuta 21 ja oli voimassa vuoden 21 loppuun. Asiaa eduskunnassa käsiteltäessä talousvaliokunta piti perusteltuna arvioida tarvetta maksun perimisen lykkäämiseen ja maksusta luopumiseen myös vuoden 21 maksun osalta.

Koronapandemian leviämisen ehkäisemiseksi toteutetut toimenpiteet, erityisesti matkustusrajoitukset, pysäyttivät matkailualan käytännössä kokonaan maaliskuussa 20 hallituksen linjausten toteuduttua. Pandemiatilanteen pitkittyessä on myös matkailualan vaikea taloudellinen tilanne jatkunut. Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että vaikka matkailualan tilanne on jonkin verran parantunut vuoden 20 maaliskuun tilanteesta, vuoden 21 valvonta- ja maksukyvyttömyysmaksun perimättä jättämiselle on olemassa edelleen perusteet. Matkailualan toiminta on edelleen kaukana pandemiaa edeltävän ajan tilanteesta.

Maksun perimättä jättäminen koskisi matkanjärjestäjiä, jotka ovat velvollisia asettamaan vakuuden matkustajien suorittamien etukäteismaksujen ja paluukuljetuskustannusten suojaksi sekä maksamaan valvonta- ja maksukyvyttömyysmaksun. Maksun perimättä jättämisellä ei olisi vaikutusta kuluttajansuojaan, koska matkanjärjestäjien velvollisuus asettaa kattava vakuus olisi edelleen voimassa. Maksun poistaminen ei olisi ristiriidassa EU-velvoitteiden kanssa, koska matkapakettdirektiivin velvoite riittävän kattavasta vakuusjärjestelmästä täytyisi edelleen. Matkanjärjestäjien maksun poistosta saama mediaanihyöty olisi arvoltaan noin 955 euroa. Valtiolta jäisi saamatta verotuloina noin 580 000 euroa.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 237/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskusteluun. Ministeri Harakka, poissa. Mennään sitten eteenpäin. Edustaja Werning.

Keskustelu

16.56 Paula Werning sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt ei tule aivan ministeritasoista esitelyä, mutta tässä varmaan kollegat täydentävät sitten omalta osaltaan.

Maantielauttaliikenteessähän käytetään kahdentyyppisiä lauttoja, ohjausvaijerin varassa olevia ja operoitavia losseja sekä vapaasti ohjattavia lautta-aluksia, ja tämä hallituksen esitys koskee juuri näitä ohjausvaijerin varassa operoitavia losseja. Ohjausvaijerilla varustettu lossi on siis sidottu ohjausvaijerin vuoksi ainoastaan yhteen lauttapaikkaan, ja vaijerin tehtävänä onkin ollut osoittaa kulkuväylän sijainti. Vaijeri itsessään on varsin ohut, eikä sen varsinainen tehtävä ole kuitenkaan tukea suunnassa pysymistä. Se ei ole myöskään täysin toimintavarma, vaan juuri tästä ohuudesta ja mahdollisesta kulumisesta johtuen se voi katketa helposti, ja myös siihen kohdistuva liika veto, esimerkiksi suuressa kuormassa oleva lossi, voi olla syynä katkeamiselle. Lossien koko ja kuorman massa ovat kasvaneet vuosikymmenien kuluessa huomattavasti, ja tämänkin seurauksena fyysinen ohjausvaijeri onkin menettänyt merkityksensä lossia ohjaavana järjestelmänä.

Käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä lisätään lossiliikenteen turvallisuutta mahdollistamalla losseilta edellytetyn ohjausköyden korvaaminen nykyistä useammin virtuaalisella ohjausjärjestelmällä. Losseja on käytössä erilaisilla vesialueilla, ja vaijerilossit tuovat omat haasteensa erityisesti siellä, missä muuta vesiliikennettä on enemmän. Esimerkiksi sillä, mikäli vaijeria ei saada laskettua riittävän nopeasti riittävän alas lossin taakse veteen, on suuri turvallisuusriski muille veneilijöille.

Arvoisa puhemies! Nykyisin maantielauttaliikenteen losseilla on teknisesti mahdollista käyttää perinteisen ohjausköyden sijasta juuri tätä niin sanottua virtuaalivaijeria. Virtuaalinen ohjausjärjestelmä näyttää lossin sijainnin lauttaväylien keskilinjaan nähden ja avustaa visuaalisesti ja äänisignaalein kuljettajaa pitämään lossilautan väylällä. Virtuaalivaijerilla on vaikutusta myös kuljettajan työn mielekkyyteen. Virtuaalivaijeri tekee lossin ajamisen kuljettajankin mielestä helpommaksi ja tarkoituksenmukaisemmaksi. Tämä seikka tuli esille esimerkiksi vuonna 2018 Onnettomuustutkintakeskuksen tekemässä raportissa koskien Palvan lossin karille ajoa.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Puhemies! Vaikka yksi tämän esityksen tärkeimmistä tavoitteista on parantaa lossiliikenteen turvallisuutta, niin tällä on merkitystä myös liikenteen taloudellisuuteen sekä ympäristöystävällisyyteenkin. Toisin kuin fyysisiä vaijereita virtuaalivaijeria voidaan käyttää ympäri vuoden myös jääolosuhteissa sekä lossin ja lauttaväylän korjaustöiden aikana, ja ajo on myös taloudellisempaa ilman fyysisiä vaijereita. Virtuaalivaijeri vähentää vaikutuksia lauttaväylän pohjaan, sillä metallinen vaijeri pöllyttää pohjasedimenttiä, irrottaa ravin- teita vesistön pohjasta.

Tämän esityksen on tarkoitus astua voimaan kuluvan kuukauden lopussa, ja kuten perusteluistakin huomataan, tämä on varsin tervetullut ja tarpeellinen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Torniainen.

17.00 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Maantielautat ja -lossit ovat erittäin tärkeä osa meidän suomalaisia liikenneväyliämme, ja niiden on oltava turvallisia ja toimintakuntoisia kaikissa olosuhteissa, näissä talvisissakin olosuhteissa, ja ympäri vuoden ja kaikkina vuorokaudenaikoina.

Tällä hetkellä maantielauttaliikenteessä käytetään sekä ohjausköyden varassa ope- roitavia losseja että myös vapaasti ohjattavia lautta-aluksia. Tässä lakiesityksessä on kyse käytännössä teknisluontoisista muutoksista, joilla parannetaan liikenneturvallisuutta ja varmistetaan liikennettä. Samoin hallituksen esitys myöskin selventää viranomaisten toi- mintavaltuuksia. Kaiken kaikkiaan esitys on kannatettava. Lainsäädännön avulla päivi- tetään ja mahdollistetaan losseilta edellytetyn ohjausköyden korvaaminen virtuaalisella oh- jausjärjestelmällä ja sen määrittely viranomaisen kautta.

Kaiken kaikkiaan tämä hallituksen esitys tukee ihmisten asumista kaikkialla Suomessa ja auttaa vesistöisten ja saaristoalueiden ihmisten liikkumista kaikkina vuorokaudenaikoi- na. Hallituksen esitys myöskin tukee Liikenne 12 -linjausta, jossa todetaan, että valtio hu- olehtii maantieverkkoon sisältyvän maantielauttaliikenteen hoitamisesta ja rahoituksesta osana perusväylänpitoa. Maantielautoissa eli losseissa ja lautta-aluksissa kannattaakin ot- taä käyttöön uusin ja vähäpäästöisin tekniikka, kuten tässäkin nyt ollaan siihen suuntaan menossa.

Itse haluaisin myöskin nostaa tässä yhteydessä esiin sen asian, että siltoja kannattaa ja tulee rakentaa aina, kun mahdollista, korvaamaan losseja. On erittäin hyvä, että Väylävi- rasto nyt uusissa linjauksissaan onkin ottanut tämän asian esille, niin että siellä on muun muassa Puumalan Hätinvirran lossin korvaaminen sillalla linjattu. Samoin tulee myöskin Paraisille yksi silta.

Haluaisin myöskin nostaa tässä yhteydessä esiin yksityistielossit, joiden avustuksen tu- lee jatkossakin olla vähintään 80 prosenttia todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuk- sista, jotta ihmiset pääsevät myöskin siellä liikkumaan. Tämä on linjattu myöskin Liikenne 12:n parlamentaarisisessa työssämme.

Kaiken kaikkiaan lossiliikenteen on oltava toimivaa ja saatavilla kaikille kansalaisille ympäri vuorokauden.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kymäläinen.

17.03 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys koskee liikennejärjes- telmästä ja maanteistä annetun lain muuttamista niin, että Liikenne- ja viestintävirasto Tra-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

ficomille myönnettäisiin valtuus antaa teknisiä määräyksiä lossia koskevasta ohjauslaitteistosta ja sen hyväksynnästä. Käytännössä esityksellä mahdollistettaisiin se, että jatkossa losseja voitaisiin yhä useammin ohjata virtuaalivaijerin avulla fyysisen ohjausköyden sijaan.

Tällä olisi merkittävä lossiliikenteen turvallisuutta parantava vaikutus. Talvisin liikennöivät lossit eivät voi käyttää fyysistä ohjausköyttä jääolosuhteiden vuoksi. Ohjausköyttä ei myöskään voida käyttää ratainfraan tai lauttaväylään kohdistuvien korjaustöiden aikana, jotka voivat kestää useiden kuukausien ajan kerrallaan. Sen sijaan virtuaalivaijeri voi olla käytössä ympäri vuoden, myös jääolosuhteissa, sekä ranta- ja väyläurakoiden aikana. Virtuaalivaijeri tarjoaa kuljettajalle saman visuaalisen avun navigointiin kuin fyysinen ohjausköysi mutta on paljon turvallisempi. Se on oma erillinen järjestelmänsä, joka ei vaikuta suoraan lossin ohjaukseen tai muihin järjestelmiin vaan on eräänlainen kaistavahti lossinkuljettajan työn tueksi. Virtuaalivaijerin käyttö on jo nykyisen lain mukaan ollut mahdollista Traficomien päätöksellä. Tällainen järjestelmä on parhaillaan käytössä Merenkurkussa sekä Liperissä Arvinsalmen lossilla. Lainmuutoksen myötä Traficomilla olisi tarkemmat valtuudet määritellä, millaiset vaatimukset korvaavalle järjestelmälle asetetaan.

Liikenneturvallisuuden lisäksi esityksellä on lossiliikenteen taloudellisuutta ja ympäristöystävällisyyttä parantavia vaikutuksia, sillä fyysinen köysi voi muun muassa aiheuttaa enemmän polttoaineen kulutusta sekä vesialueen pohjan eroosiota. Esitys myös toteuttaa osaltaan viime vuonna valmistuneen ensimmäisen Liikenne 12 -suunnitelman kirjauksia maantielauttaliikenteen kehittämisessä.

Suomen maantieverkostolla on yhteensä 33 lossipaikkaa. Niitä on useita myös omalla kotiseudullani itäisessä Suomessa, erityisesti Saimaan ympäristössä, joten lossiliikenne on minulle henkilökohtaisesti tuttua. Pidän erittäin tärkeänä, että myös lossien liikenneturvallisuutta parannetaan. Siksi on erityisen hyvä uutinen, että liikenne- ja viestintäministeriössä on päätetty käynnistää toinenkin lakihanke, joka tähtää lossiliikenteen turvallisuuden parantamiseen. Hankkeessa tarkastellaan lossinkuljettajalta edellytettävää pätevyyttä ja lossin määritelmää.

Arvoisa puhemies! Näillä aatoksilla haluankin kiittää tästä esityksestä, joka on meille eduskuntaan tuotu, ja todeta, että otamme sen asianmukaisesti käsittelyyn liikenne- ja viestintävaliokunnassa. Uskon, että myös saamme tämän asian valiokunnasta hyvässä tahdissa, ripeästikin, käsiteltyä, jotta tuo voimaantulo pystytään toteuttamaan suunnitellun mukaisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hoskonen.

17.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edellisessä puheenvuorossa liikennevaliokunnan puheenjohtaja Kymäläinen aivan oikein kuvasi tätä teknistä ratkaisua, mistä tässä on kysymys. On aivan luonnollista, että asianomainen viranomainen voi tällaisia nykyaikaisia laitteita suositella ihan perustellusti ja ottaa niitä käyttöön, koska se parantaa turvallisuutta ja näköjään on myös ympäristöystävällisempi ratkaisu kuin tämä vanha menetelmä.

Valiokunnan puheenjohtaja aivan oivallisesti nosti esille tämän Pohjois-Karjalassa Rääkkylän ja Liperin välillä olevan Arvinsalmen lossin. Ystäväni, joka on rakennuspuolen insinööri, oli laskenut — tämän valiokunnallekin voi kertoa ja ministerillekin, että hän oli laskenut ihan aidosti, kun hän on rakennussuunnittelija ja on laskenut muun muassa silto-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

jen suunnittelua — sen vuotuisen kustannuksen, mikä Arvinsalmen lossista tulee, ja jos valtio ottaisi sillä hinnalla vaikka vapailta markkinoilta lainan, rakentaisi siihen sillan, niin kolmen vuoden jälkeen se silta sillä vuotuisella lossikustannuksella olisi kuitattu, ja sen jälkeen kaikki se säästö syntyisi valtion kassaan tietenkin. Ymmärrän hyvin, että tämä insinööriyrittäjä varmasti osaa eurot laskea ja tuntee rakenteet. Ja kysymyksessä on, aivan oikein, myös sitten se, että Arvinsalmen lossin ohihan menee tämä syväväylä, joka lähtee Joensuusta, elikkä laivat kulkevat siitä ohi tuoden rahtia ja tavaraa Joensuusta ja Joensuuhun kesäiseen aikaan hyvinkin paljon, ja siis senkin tämä osaava insinööri oli laskenut, että sellaisen sillan rakentaminen olisi kannattavampaa.

Toivoisin, että tämä jossakin vaiheessa nousisi siellä liikennevaliokunnassa esille, koska tällaisissa hankkeissahan, kun silta rakennettaisiin, saavutettaisiin merkittävä kustannussäästö, liikenne olisi turvallisempaa ja sitten ympärivuotinen käyttö olisi häiriötöntä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Pirttilahti.

17.08 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä on hyvin tuotu esille tämän lainsäädännön kohta eli lossin vajerin korvaaminen virtuaalisella toimintamenetelmällä. Tästähän on hyviä kokemuksia Bergön alueeltakin, että se toimii. Toimii niin talvella kuin kesällä hyvin, eivätkä nämä pohjan muodostumat, muun muassa kalliolouhokset ja muut, jotka siellä tällä hetkellä estävät vajerin kulkua, estä tässä uudessa tekniikassa. Kun ei vajeria ole, niin tämä toiminta pelaa.

Eli tekniikka kehittyi. Jo tällä hetkellä tavallisessa kalastajaveneessäkin taitaa olla niin sanottu taivasankkuri. Ei tarvita enää ketjua sinne mereenkään, kun tämä pitää jo laivan paikallaan. Tämähän on jo tässä siviilitoiminnassa. On erittäin hyvä asia, että tekniikan kehittyessä tuodaan myös lainsäädäntöön näitä uusia mahdollisuuksia käyttää uutta tekniikkaa. Ja tämä oli todellakin tässä meidän 12-vuotisen väylätyöryhmänkin esityksessä, mikä meillä on eduskuntaan tullut, että haetaan säästöjä, polttoainesäästöjä, haetaan uutta tekniikkaa ja mahdollisesti sitten näissä lossiväylissäkin, kuten tässä edustaja Hoskonenkin otti esille, katsotaan niitä siltojen rakentamisia, ovatko aikajänteellä edullisempia rakentaa silloiksi nämä lossikohdat.

Eli monta hyvää kohtaa tässä tulee esille. Itse todellakin näen, millä tavalla nämä lossit palvelevat myös sitten matkailua ja muuta toimintaa. Kaikkinensakin todellakin niiden päästöjen vähentäminen ja sitten säästökohtien löytäminen johtavat siihen, että me voimme sitten tätä rahoitusta käyttää myös muuhunkin liikennöintiin täällä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Näen tämän lainsäädäntöketjutuksen erittäin hyväksi, ja sieltä on uutta lainsäädäntöä vielä tulossa. Toivotaan, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja Kymäläinen esitti, nopeaa ja rapeaa asian käsittelyä, jotta saadaan se uudestaan tänne täysistuntoon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Bergqvist.

17.11 Sandra Bergqvist r: Värderade talman! Det här är ett bra förslag där man moderniserar lagen och gör det möjligt att använda en virtuell vajer i stället för en fysisk vajer. Precis som här redan har sagts betyder det att den fysiska vajern kopplas bort från färjan och den kan vara borta nästan ett halvt år, vilket gör att man då inte har hjälp av vajern på något sätt utan man styr egentligen helt utan någon form av hjälp. Det här är ett bra förslag, och

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

dessutom är det en välkomnad sak att också utreda kompetenskraven gällande vajerfärjorna. Förr var det så att vajerfärjorna var små. Nu har de blivit allt större, med ökade trafikmängder, och de trafikerar också livliga farleder, vilket kan utgöra en säkerhetsrisk.

Det är ändå viktigt att komma ihåg att det blir en vajerfärja och att man har den här styrmöjligheten inte ska vara ett självändamål i sig. Problemet i dag är att kompetenskraven hos de som kör en vajerfärja är näst intill noll. Man ska vara 18 år och gått en två timmars släckningskurs — det är allt. Vi vet att de här färjorna kan ta upp till kanske 90 ton, vilket gör att det kan vara en säkerhetsrisk om man inte har någon form av kompetens.

Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä ehdotus, ja on hyvä, että modernisoidaan lakia niin, että voidaan käyttää uusia tapoja ohjeistaa losseja tulevaisuudessa. Kuten on jo mainittu monta kertaa, niin tämä vajeri tänä päivänä kytketään pois talven ajaksi, ja se tarkoittaa sitä, että monen kuukauden aikana siellä ei ole mitään, mikä auttaa sitä lossia.

On myös hyvä, että nyt selvitetään, minkätyyppisiä tämmöisiä vaatimuksia tarvitaan niille, jotka ajavat näitä losseja. Aikaisemmin lossit olivat hyvin pieniä, siellä ei ollut paljon liikennettä. Tänä päivänä ne voivat olla hyvinkin isoja ja automäärä on kasvanut tosi paljon. Se vaatimus tällä hetkellä on, että henkilö on 18 vuotta ja suorittanut kahden tunnin sammutuskurssin. Kun tiedetään, että siellä voi olla linja-autoja, siellä voi olla isojakin rekkoja, niin on kuitenkin aika vaativaa ajaa näitä losseja tänä päivänä, ja on hyvä, että nyt selvitetään, minkätyyppisiä vaatimustasoja tarvitaan tulevaisuudessa.

On myös tärkeä muistaa, että se, että muutetaan lautta lossiksi, ei voi olla tämmöinen itsestäänselvyys, koska silloin myös nämä vaatimukset lasketaan. Tänä päivänä meillä on lautoilla miehistö, joka on käynyt koulua monta vuotta, ja siellä on myös korkea turvallisuudentunne, kun siellä on päteviä henkilöitä töissä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Könttä.

17.14 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä ovat jo edustajat hyvin argumentoineet tämän lain tarpeellisuudesta. Kysymys on, kuten edustaja Bergqvist ja monet muut tässä jo kertoivat, olemassa olevan lain nykyaikaistamisesta. Tämä fyysinen ohjausköysi on mahdollista korvata virtuaalivajerilla. Siinä on paljon hyvää, pätee niin sisävesiliikenteessä kuin merialue liikenteessä, ja ylipäätään se toteamus, että jatkossakin kehitetään tehokkuutta ja ympäristöystävällisyyttä, on tärkeä lisä.

Muutama huomio — hieman samaa, mitä edustaja Bergqvist tässä jo totesi — tästä lausuntopalautteesta. Kiinnitin huomion näihin pätevyys- ja koulutusvaatimuksiin, kun aika laajalti lausuntopalautteesta otettiin kantaa siihen, että niiden tulisi olla nykyistä korkeammat. En itse kannata sääntelyn lisäämistä silloin, kun se ei ole tarkoituksenmukaista, mutta silloin kun kysymys on turvallisuudesta, niin meidän täytyy olla tarkkoja. Ennen kaikkea niissä tilanteissa, että tulisi jonkinlainen tekninen vika, näillä lauttoja tai losseja ohjaavilla henkilöillä on oltava riittävästi osaamista niitakin tilanteita varten. No niissä kohdin, kun on tottunut sekä fyysisen ohjausköyden käyttöön että virtuaalivajeriin, tällaista haastetta ei ehkä niin helposti tule, mutta ennen muuta sitten uusilla ohjaajilla, jotka tottuvat vaikkapa vain virtuaalivajerin käyttöön, voi tällaisen teknisen vian kohdalla sitten tulla kysymyksen myös se osaaminen näissä tilanteissa. Siihen tässä käsittelyssä liikennevaliokunnassa varmasti vielä kiinnitetään huomiota, että turvallisuus kaikissa olosuhteissa on taattu.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Tämä on yhtä kaikki hyvä esitys, ja varmasti, kuten valiokunnan puheenjohtaja totesi, tämä nopeasti ja asianmukaisesti käsitellään valiokunnassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.16 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Werning aloitti oman puheenvuoronsa sanoilla, että kun ministeri ei ole tätä esittelemässä, niin hän yrittää tehdä voitavansa. Kiitos, edustaja Werning ja edustaja Kymäläinen, te kyllä esittelitte asian erittäin hyvin. Meille kaikille tuli hyvin selväksi, että tässä on kysymys yksityiskohdasta — tietyllä tavalla yksityiskohdasta mutta isoista asioista — joka liittyy lossien turvallisuuteen. Kysymyksessä on ohjausvaijeri, joka pitkässä juoksussa on usein ollut käytännöllinen. Konkreettinen ohjausvaijeri voidaan korvata virtuaaliohjausvaijerilla, ja siitä sitten saadaan paljon turvallisuushyötyjä ja muita teknisiä hyötyjä.

Jäin pohtimaan ensimmäisenä asiana sitä, onko tämä aidosti sentapainen asia, että tämä joudutaan eduskunnan täysistuntosalin tasoisesti päättämään. Luulisi, että ministeriön ohjeistus tässä kohdassa voisi riittää, mutta nyt kun en tunne tämän lainsäädännön yksityiskohtia, niin tämä on arvailua, mutta tuntuu yllättävän isolta foorumilta tehdä tämäntyyppinen päätös, joka ilmeisesti on täysin konsensuksella täällä hyväksyttävissä. Ei tässä voi olla riidan aihetta, koska tämä on tekninen asia.

Sen sijaan iso asia ovat lossiliikenteen turvallisuus ja lossiliikenne sinänsä Suomessa. Tuhansien järvien maa ja tuhansien saarien maa. Meillä on poikkeuksellinen ulkosaa-ristokin ja merialueiden saaristoalueet. Minä jäin pohtimaan sitä, löytyykö maailmasta toista maata, jossa on niin paljon losseja kuin Suomessa. Tuskin ainakaan Euroopasta löytyy. Tämähän on matkailullinenkin asia, ei ainoastaan kotimaan matkailun kannalta, turvallisen liikennöinnin kannalta, sujuvan liikennöinnin kannalta, vaan tämä on myöskin jopa tietäntyyppinen nähtävyys. Enkä ole varmaan ensimmäinen toimija Suomessa, joka on vienyt ulkolaisia turisteja, vierailijoita lossiretkelle. Koska itsekkin olen Saimaan alueelta syntyjään, niin olen usein vienyt vierailijoita niille seuduille, joissa on pieniä losseja. Ne ovat hyvin idyllisiä kohteita, ja sitäkin suuremmalla syyllä on tärkeitä, että ne ovat turvalisia ja toimivia kohteita, ja jos täytyy eduskunnan salin puitteissa tämä todeta, niin todetaan se nyt tässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kettunen.

17.18 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Täällä on käytetty ansiokkaita puheenvuoroja, ja tosissaan kyse on teknisluontoisista muutoksista tässä lainsäädännössä. Näillä parannetaan sitä liikenneturvallisuutta, mitä edustaja Kiljunen tuossa toi esille, ja tämä hallituksen esityshän nyt myös selventää viranomaisten toimivaltuuksia.

Edustaja Kiljunen toi myös tämän matkailullisen aspektin tähän keskusteluun. Nythän korona on nostanut matkustajamääriä myös losseissa. Vuonna 2020 Suomen losseissa kulki kaiken kaikkiaan 3,9 miljoonaa ajoneuvoa — 3,9 miljoonaa ajoneuvoa — mikä on noin 400 000 ajoneuvoa enemmän kuin vuotta aikaisemmin vuodelta 2019, kun ei vielä koronaa ollut. Tämähän kertoo matkailunkin näkökulmasta siitä, että todella paljon tuolla maa-seudulla ja myös siellä Turun saaristossa liikkuu ajoneuvoja, matkailuautoja ja matkailuvaunuja. Haluan tällä tuoda vain esille sen näkökulman, että todella, todella paljon liiken-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

nettä liikkuu tuolla losseilla, ja tällä lainsäädännöllä me edistetään myös sitä liikenneturvallisuuttakin.

Ja kun saamieni tietojen mukaan nythän on myös kilpailutuksia syntymässä, siis palvelusopimuskilpailutuksia, niin on tärkeää ja hyvä, että tämä lainsäädäntö saadaan mahdollisimman nopeasti sitten myös voimaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Harakka. Meillä täällä lossi lähti jo vähän etuajassa liikenteeseen, mutta jos nyt saamme esittelyn.

17.20 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Eduskunta toimii aina omien aikataulujensa mukaan, jotka ovat oikeat. Silloin kun tapahtuu virhearvioita sen suhteen, kuinka puheliaita kansanedustajat edellisen kohdan osalla ovat, niin vastuu tästä on yksin minun, ja kiitoksia kärsivällisyydestänne, arvoisat edustajat.

Lossikysymys on tässä varmaankin jo saanut aika hyvää esittelyä, mutta todettakoon nyt kuitenkin, että tämä hallituksen esitys eduskunnalle liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta mahdollistaisi siis sen, että fyysistä köyttä korvaamaan voitaisiin käyttää myöskin niin sanottua virtuaalivaijeria eli ohjelmistopohjaista ratkaisua, joka taas tarjoaa lossinkuljettajalle saman navigoinnin avun kuin perinteinen ohjausköysi. Se siis lisäisi lossiliikenteen turvallisuutta, kun sitä voi käyttää vuoden ympäri myös jääolosuhteissa sekä lossi- ja lauttaväylän korjaustöiden aikana. Ajo ilman fyysistä vaijeria on myös taloudellisempaa ja vähentää vaikutuksia lauttaväylän pohjaan.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on nykyisin voinut hyväksyä virtuaalivaijerijärjestelmän käyttämisen aluskohtaisesti ja määräaikailla päätöksillä, mutta tässä siis esitettäisiin sille valtuus antaa teknisiä määräyksiä lossia koskevasta ohjauslaitteistosta ja sen hyväksynnästä. Selkeytettäisiin siis oikeustilaa, kuten äsken juuri mainittiin. Virasto voisi jatkossa myös hyväksyä uusia, fyysistä köyttä korvaavia ratkaisuja muutenkin kuin tilapäisellä, aluskohtaisella hyväksynnällä.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on mahdollistaa todellakin virtuaalisten ohjausjärjestelmien nykyistä laajempi käyttöön ottaminen, parantaa turvallisuutta, saada aikaan ympäristöhyötyä, keventää toimijoiden hallinnollista taakkaa ja totta kai edistää myöskin teknologista osaamista. Toivon, että esitys saa myönteisen vastaanoton täällä eduskunnassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä ehditään yksi puheenvuoro ottaa, jos on kolmen minuutin puheenvuoro paikaltaan. — Liikenne- ja viestintävaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Torniainen.

17.22 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tässä eduskuntasalissa on tästä hallituksen esityksestä käytetty puheenvuoroja, jotka ovat olleet positiivisia. Kiitos ministerille tästä hyvästä hallituksen esityksestä, joka noudattaa hallitusohjelmaa ja myöskin sitä Liikenne 12:n parlamentaarisen työryhmän työtä, jossa tämä on myöskin kirjattuna — siellä taidettiin kirjata siten, että valtio huolehtii maantieverkkoon sisältyvän maantielauttaliikenteen hoitamisesta ja rahoituksesta osana perusväylänpitoa. Totta kai myöskin lossiliikenteessä kannattaa ottaa kaikki nykytekniikka käyttöön ja myöskin ympäristöasioita hoitaa tällä tavalla.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

Siellä Liikenne 12:n parlamentaarisessa työryhmässä myöskin linjattiin, että lauttapaikkojen korvaamista silloilla tarkastellaan mahdollisuuksien mukaan. Kuten nyten Väyläviraston linjauksissa ja siinä rahoitussuunnitelmassa, hankesuunnitelmassa, on linjattu, niin siellä on kaksi lossia aiottu lähitulevaisuudessa korvata silloilla. Itse toivon, niin kuin tässäkin keskustelussa esimerkiksi edustaja Hoskonen on jo aiemmin ottanut esille, että aina mahdollisuuksien mukaan lossit voitaisiin korvata silloilla. Se on varmaankin pitkälle tulevaisuuteen kuitenkin kustannustehokas ratkaisu: käyttökustannuksia saadaan vähäisemmiksi ja niin poispäin. Etenkin tuolla Järvi-Suomessa, Kaakkois-Suomessa ja Saimaan alueella on useita sellaisia losseja, jotka voidaan tulevaisuudessa korvata silloilla, samoin myöskin saaristoalueella, ja sillä saadaan myöskin matkailua vietyä eteenpäin. Itse toivon, että tätä myöskin selvitetään yhä voimakkaammin, ja jos ei perusväylänpidosta näitä rahojakaan saada, niin sitten myöskin hankkeina.

Sitten haluan vielä nostaa, kun ministeri on täällä paikalla, tämän yksityisteiden lauttapaikkoja koskevan avustuksen, josta myöskin on linjattu, että se on sitten jatkossa vähintään 80 prosenttia todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista. Itse toivon, että se on nimenomaan vähintään se 80 prosenttia, ellei jopa enemmänkin, koska monet niistä losseista ovat myöskin sellaisia, joilla joudutaan sitten kilpailutuksen kautta aina hankkimaan sitä toimintaa, ja tässä viime vuosina siellä nousut kustannuksissa ovat olleet jopa kohtuuttomankin suuria.

Kaiken kaikkiaan kyllä lossiliikenne on hyvällä mallilla meillä Suomessa, ja sen tulee olla myöskin saatavissa kansalaisille kaikkina vuorokaudenaikoina ja kaikkina vuoden aikoina. Tämä uusi hallituksen esitys parantaa tätä mahdollisuutta. [Kimmo Kiljunen: Arvoisa puhemies, saanko työjärjestyspuheenvuoron?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt valitettavasti keskustelu ja asian käsittely tässä yhteydessä keskeytetään, mutta alkää huoliko, asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.26.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.38.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 8 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

18.38 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä puheenvuoro jäi tänne vähän niin kuin pohjiksi kohdasta, jossa me puhuttiin lossiliikenteestä ja sen turvallisuuden kehittämisestä. Siinä oli kysymys siitä, että tällaisista vaijeriohjausjärjestelmää voidaan myöskin korvata virtuaaliohjausjärjestelmällä. Tekninen asia, josta täysi konsensus salissa päällä.

Minä olisin esittänyt ministerille kysymyksen, jota ei mahdollistettu siinä tilanteessa silloin, koska aika oli juuri mennyt umpeen ja ministerikin tietysti poistui. Kysymys olisi konkreettisesti se, onko tällainen tekninen ratkaisu, jossa eduskunta on täysin yksi-

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

mielisesti, luonnollisesti, tällaista tulosta lisäävän toimenpiteen takana, onko tämä todella asia, joka täytyy nyt täysistuntosaliin tuoda keskusteluun. Ministerin kanssa keskustelimme hetki sen jälkeen, kun hän oli poistunut tästä virallisesta tilanteesta. Hän vain kyllä hyvin kiintoisella tavalla muotoili tähän asiaan, ja se olisi ollut kyllä hyödyllistä saada tälle salillekin kuultavaksi, miten ministeri tähän asiaan vastasi. [Mikko Lundén: Kerro!] — En pysty sanomaan enkä halua sanoa, koska hän minulle luottamuksellisesti sen sanoi. — Mutta on se tietysti totta, että me olemme menneet näillä muotomääräyksillä ehkä liian pitkälle, kun tämännäköisetkin asiat pakotetaan tänne saliin keskusteltaviksi. Tämä oli se minun puheenvuoroni, jonka olisin halunnut käyttää, silloin en päässyt käyttämään. Nyt se tapahtui tässä vähän niin kuin vahingossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

18.39 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tosiaankin, edustaja Kiljunen totesi oikein, että täällä on pidetty tänään todella hyviä puheenvuoroja lossiliikenteestä. Ja kyllä minä koen ainakin, että tämä on tärkeä asia tuoda tänne saliinkin. Ainakin meilläpäin, Turun saaristossa, lossiliikenne on välttämätöntä, joten haluaisin tässä sanoa kanssa muutaman sanan.

Hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 6 §:ää, jossa säädetään maantielautoista. Losseilla olisi nykyisin teknisesti mahdollista käyttää perinteisen fyysisen ohjausköyden sijasta virtuaalista ohjausköyttä, joka tarjoaa lossinkuljettajalle saman visuaalisen navigoinnin avun kuin perinteinen ohjausköysi. Esityksen tavoitteena on erityisesti lossiliikenteen turvallisuuden parantaminen mahdollistamalla lossin fyysisen ohjausköyden korvaavien virtuaalisten ohjausjärjestelmien nykyistä laajempi käyttöön ottaminen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 28. tätä kuuta 2022. Ja nyt minun on kyllä pakko antaa kiitosta, kun sen aika on: Mielestäni tämä hallituksen esitys on tällä kertaa oikein hyvä. Uudistus antaa eväitä kuljetusturvallisuuden positiiviseen kehittymiseen ja selkeyttää osin tulkinnanvaraisia asiakokonaisuuksia.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa maanteiden lossiliikenteen turvallisuutta, taloudellisuutta ja ympäristöystävällisyyttä mahdollistamalla losseilta edellytetyn ohjausköyden korvaaminen virtuaalisella ohjausjärjestelmällä. Tavoitteena on, että Liikenne- ja viestintävirasto määrittäisi vesiliikenteen turvallisuuden varmistamisen kannalta keskeiset tekniset edellytykset perinteiselle ohjausköydelle sekä sitä korvaavalle järjestelmälle ja että virasto voisi jatkossa hyväksyä korvaavan järjestelmän muutenkin kuin tilapäisellä hyväksynnällä aluskohtaisesti.

Tahdon vielä kerran mainita, että esityksen tavoitteena on erityisesti lossiliikenteen turvallisuuden parantaminen mahdollistamalla lossin fyysisen ohjausköyden korvaavien virtuaalisten ohjausjärjestelmien nykyistä laajempi käyttöön ottaminen. Fyysisen ohjausköyden korvaaminen muulla järjestelmällä nykyistä laajemmin ja ilman aluskohtaisia poikkeuslupia voi tuoda jonkin verran säästöjä maantielauttaliikenteen järjestämiseen korjauskustannusten sekä taloudellisemmasta ajosta johtuvan polttoainekulutuksen vähenemisestä lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä, koska jokainen meistä tietää, kuinka kallista polttoaine on tällä hetkellä, valitettavasti. Samaten uusien teknologioiden hyödyntämisestä syntyvillä säästöillä olisi osaltaan keskeinen vaikutus kustannusten kasvun hillitsemisessä ja

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

sekä palvelujen että saatavuuden turvaamisessa myös pitkällä aikavälillä. Kuten mainitsin, näitä esityksiä, arvon hallitus, on mukava kannattaa. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen väliaikaisesta muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 4/2021 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 17/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 4/2021 vp sisältyvän eduskunnan työjärjestyksestä koskevan päätösehdotuksen. Päätösehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Muu asia oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen sidonnaisuusselvitys

Muu asia M 13/2021 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

11. Ilmastovuosikertomus 2021

Kertomus K 18/2021 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.2.2022 pidettävään täysistuntoon.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle katettuja joukkolainoja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 203/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 1/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.2.2022 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 2/2022 vp

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 3.2.2022 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola